

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XX PARS III.

LIPSIAE MDCCLXXV.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Amstelodami apud I. Schreuder, Londini apud Io. Nourse, Parisiis apud
Briasson, Venetiis apud I. B. Pascali, Patavii apud Io. Manfr ,
Holmiae apud L. Saluium.

COMPTON

DEPT. OF AGRICULTURE

ILLUSTRATED

AND

EXPLAINED

BY

THE

UNITED STATES

GOVERNMENT

PRINTING OFFICE

WASHINGTON

1900

75

10

10

10

10

10

I.

Journal de Médecine, Chirurgie, Pharmacie
etc. Par M. A. ROUX. Année 1771.
Tome XXXV. à Paris chez Vincent. 8. 1.
Alph. 13. pl. et Tom. XXXVI. 1. Al. 13.
pl. ib. eod.

i. e.

Diarium ad artem salutare, chirurgiam, et
pharmaciam pertinens. Auctore Cl. ROUX
Vol. XXXV. et XXXVI.

Ex volumine trigesimo quinto sequen- Vol.
tes obseruationes et commentarii prae- XXXV.
cipua quadam attentione digna viden-
tur:

Cl. GUYTON ex suppressione menstruorum p. 39.
febrem acutam, pluribus spasms hystericis stipa-
tam oriri vidit, in qua vesicatoria, pluribus aliis
remediis frustra adhibitis, egregium effectum prae-
stiterunt. Cl. DOUVRY anginae malignae epi- p. 48.
demiam prope Sueffionem inter pueros a. 1767.
grassantem describit. Eruptionem cutaneam mor-
billis (seu potius scarlatinae) similem, hunc mor-

- bum comitantem, quam alii etiam Auctores in eo obseruarunt, Noster in pluribus aegris vidit. Venae sectionem et vomitorium statim in initio adhibebat, quibus purgantium leniorum et clysmatum usus succedebat. Cataplasmata quoque et vesicatoria non neglexit. Anasarca, quod post scarlatinam saepius oritur, etiam hoc morbo superato conualescentes haud infrequenter occupat, sed lenioribus diureticis facile cedit. Cl. VIGER puerperam vidit, in qua lac ex mamma dextra profluens, decimo quinto post partum die roseum acquirebat colorem, cum in altera mamma naturalem retineret. Hoc phaenomenon, iam ab aliis Auctoribus in nonnullis puerperis obseruatum, rupturae vasculi in papilla effectus nobis esse videtur.
- p. 81. Enterocoele scrotalis incarcerata, quae nulla arte reduci poterat, licet annulus liber et apertus esset, tandem curationem per scalpellum exigebat, qua facta apparuit constrictionem intestini non ab annulo, sed a peritoneo pendere, quod quinque diuersis in locis laquei instar intestinum constringebat. Frequentes compressiones, quas testiculus sub variis tentaminibus reductionis expertus erat, gangraenam in eo excitarunt, ita, vt exstirpatio necessaria redderetur. Aeger tamen bene conu-
- p. 119. luit. Cl. DU CHANOY contra Cl. PORTAL *) monet, venas pulmonales arteriis non maiores esse, et in vniuersum magnitudinem et numerum harum
- p. 149. venarum multum variare. Inserta quoque est huiusmodi historia morbi feminae cuiusdam nobilioris, ab aegra ipsa descripta, qua praestantia methodi Cl. POMME, confirmatur, quae, vti notum est, in pluribus

*) *Journ. de Med.* Vol. XXXIV. p. 220. seqq.

ribus morbis hystericis et spasmodicis, reiectis remediis roborantibus, emollientia tantum et diluentia adhibet.

Cl. MARQUE varias obseruationes et annotationes p. 217. in commentarium Cl. PORTAL *de actione pulmonis in aortam respirationis tempore* *) hic communicat. Cl. DUFOUR fetum monstruosum examinavit, in quo cerebrum, cerebellum et medulla oblongata deficiebant, seu potius ab aqua hydrocephali fere soluta erant, p. 325. Alius fetus similis priori, viuis quidem in lucem edebatur, sed mox iterum e viuis cessit. Cl. DUBRAE p. 407. DE LA TULLE in vlcere carcinomatico mammae cicutam maxima in dosi, bonoque cum effectu dedit, aegramque per satis longum tempus adhuc conseruauit. Febrem intermittentem pueri lactantis Cl. BRUN cortice Peruuiano nutrici exhibito tractauit. In homine, qui dysenteria laborauerat, sanguis tandem per vrethram vna cum faecibus prodibat. Sectio cadaueris ostendit, intestinum rectum vesicae adhaerens, vlcere in eius tunica nato, vna cum vesica vrinaria perforatum fuisse. p. 455. Cl. TUAL in cadauere hominis scorbutici musculos pedis, in quo aeger ex fractura complicata vlcere laborauerat, in adipem mutatos omnesque fibras musculosas abolitas vidit **). Coniicit Cl. Auctor musculos ex tela cellulosa arctius constipata tantum constare, et in hoc aegro iterum in primum suum statum mutatos esse.

Cc 3

Cl.

*) vid. *Mem. de l'acad. des scienc.* 1769. p. 549. comp. nostr. Vol. XIX. p. 591.

**) Similem degenerationem musculorum ipsi aliquando in vetula obseruauimus in utroque crure, et ante plures annos Cl. SALZMANN. Vide diss. eius *de plurium pedis musculorum defectu.* Argentor. 1734. 4.

- p. 462. Cl. HOIN vtilitatem forcipis minoris ad extractionem placentarum fetuum abortiuorum a Cl. LEVRET propositam *) variis obseruationibus
- p. 501. confirmat In obstructione catameniorum et haemoptysi inde orta, fonticulus in pede excitatus menstruorum fluxum in iustum ordinem redegit. Cl.
- p. 503. MONTROL febrem catarrhalem inflammatoriam, quae Burboni epidemice a. 1769. grassabatur, describit. Peripneumonia erat, vti cadauerum sectio docuit, atque kermes minerale, quod in simili morbo saepe alias cum fructu adhibitum fuit, hic etiam egregios effectus praestitit. In haemoptysi Cl. RENARD aqua glaciali interne et externe ad sistendam sanguinis profusionem, optimo cum effectu
- p. 520. vsus est. Cl. NORMAND efficaciam summitatum millefolii in morbis spasmodicis, de qua iam alio huius diarii loco **; Cl. MAUMERI plures obseruationes proposuit, suis confirmat. In epilepsia, spasmo vniuersali, cephalaea conuulsionibus stipata cet. easdem vtilis deprehendit.

Omittimus plures obseruationes et epistolas, quae huic volumini insertae sunt, et tum ad litem pertinent, quae inter Cl. DEMOURS et DECHEMETS de inuentione laminae cartilagineae corneae, et Cl. BUTTER LAUGIER et LEVRET de praestantia instrumentorum in ligatura polyporum vteri et narium adhibendorum excitata fuit: tum quibus de methodo Cl. POMME neruorum morbos tractandi, disputatur.

Vol. Iam ad volumen trigessimum sextum huius diarii XXXVI rii accedimus.

In

*) vid. Cl. MORGENBESSER diff. de fetus non virali partu dirigendo, Francos. ad Viadr. a. 1767. 4.

**) vid. *Journ. de Med.* 1770. p. 402.

In melancholia hypochondriaca balnea tepida p. 20.
et diluentia, interne ad mentem Cl. POMME data, criti-
cam excitarunt diarrhoeam et aegrum sanarunt. Per- p. 25.
niciosissimus effectus puluerum illorum drasticonum,
qui *poudres d' Ailhaud* vulgo dicuntur, variis obserua-
tionibus confirmatur *). Cl. LAUGIER roboran- p. 32.
tium in morbis neruosis vsum, contra Cl. POM-
ME consilia acriter defendit et historias morbi ae-
grorum, secundum eius methodum curatorum, hoc
ipso diario insertas, vtilitatem eius methodi minime
probare ostendit. Cl. LABORDE varias historias p. 65.
communicat herniarum incarceratarum, quae,
licet gangraena correptae, et ruptae essent, ta-
men a natura artis auxilia accedente, iterum per-
fecte sanatae fuerunt.

III. Comes DE TRESTAN in litteris ad Cl. p. 69.
GALLOT scriptis narrat, in vna eademque fe-
mina septies operationem caesaream felici cum suc-
cessu factam esse. Negare tamen non possumus
plura nobis circa veritatem huius obseruationis du-
bia superesse. Ill. Comes feminam a. 1728. ipsam
vidit. Cl. LA BROUSSE putat ex pulsu graui- p. 121.
dae dignosci posse, vtrum illa masculum vel fe-
mineum embryonem vtero contineat. Pueros in
dextro, puellas in sinistro vteri latere fere sem-
per poni, pulsumque in brachio lateris, in quo
fetus situs est, debiliorem esse, variis obserua-
tionibus probare tentat. Sententiam hanc Cl. DES- p. 129.
BRET aliis obseruationibus, appendicis loco prae-
cedentibus adiectis, confirmat. Pulsus in latere
aegroti semper fortior est, contrarium vero in
graviditate obseruatur. Idem quoque veritatem p. 134-
doctrinae Cl. BORDEU, de pulsu capitali, inte-
stinali, stomachali cet. pluribus obseruationibus
demonstrare annitur. Febris quartana pertina- p. 142.
cissima tandem, aegro caloris tempore se aquae
Cc 4 frigidae

*) vid. comment. nostr. Vol. XX. p. 133.

- p. 149. frigidae immergente, sponte sanata est. Cl. ERARDEAU et D'AIGNAN homines, *malo mortuo* Cl. ASTRUC, seu leprae specie affectos, viderunt.
- p. 168. Raram vulneris deligationem vtilissimam Cl. BONNARD post mammae scirrhusae amputationem deprehendit. Solo linteo carpto sicco vulneris superficies tegebatur, atque deligatio tantum
- p. 180. altero vel tertio quouis die instituebatur. Si plures in vtero polypi sint, singulos peculiarem radicem habere, cum contra, si plures in naribus existant, ex vnica radice procedant, Cl. MARTIN cadaueris eiusmodi aegrae dissectione confirmat.
- p. 217. Cl. AMOUREUX sententiam Cl. BROUSSE de sexu fetus ex pulsu grauidae dignoscendo, cum observationibus medicorum Sinensium conuenire, ex *descriptione Imperii Sinensis* a reverendo Patre v. HALDE exarata probat. Varias annotationes Cl. BROUSSE huic obseruationi adiecit.
- p. 241. *Ficus Cayanensis*, de cuius vi medica iam alio loco dictum est, a Cl. BAJON hic vltcrius describitur*).
- p. 247. Cl. LE GENDRE camphoram cum acido vitriolico destillationis ope vniit, et, praeter sulphur, oleum subtilissimum obtinuit, aetheri analogum. Acidum nitri parum camphoram mutauit, et acidum salis culinaris nullam plane mutationem produxit, quod et de alcalinis salibus valet.
- p. 256. Insignis magnitudinis polypum ex vtero prope-
- p. 204. dentem Cl. GASC ligatura extirpauit. Cum ruptura perinaei et laesio partium externarum puerperae, in qua forcipis ope caput fetus incuneatum soluimus et extrahimus, eo tempore accadat, quo caput per vaginae orificium externum procedit; Cl. PIET, qui ceterum forcipis Leuretiani praestantiam multum extollit,

*) *Journ. de Med.* 1770. Suppl. T. XXXIV. p. 61 comment. hor. Vol. XX. p. 63.

extollit, suadet, vt, capite soluto, non vterius obstetricans forcipe illud protrahat, sed forcipem extrahat et reliquum partus opus naturae committat. Haecenim, obstaculo soluto, fere semper partum ad finem perducere valet, et, cum lentius partes dilatentur, vt plurimum sine dilaceratione mollium partium perficit.

Ictu in sinistro capitis latere accepto, aeger per P. 275. plures dies stuporem paralyticum in dextro corporis latere percepit. Abscessum ad vmbilicum ex P. 327. metastasi lactea CL. VIGER sanauit et egregios effectus laudat, quos cortex Peruuianus in hac aegra praestitit. CL. JOURDAIN docuit *) abscessus ad P. 334. maxillam inferiorem natos perpetuo interius in ore aperiri debere. Hoc tamen non semper fieri posse, cum mali natura id non permittat, CL. POU-LAIN variis aegrorum historiis probat, in quibus exterius incisio instituenda erat. Difformitas ex cicatrice oriunda non adeo magna est, cum post sanationem vulneris ea quartam tantum partem longitudinis incisionis habeat.

In vlcere pedis omnes tendines vicini, in pri- P. 349. mis vero Achillis tendo insigniter tumefacti erant. Antiscorbuticorum tamen vsu tumor disparuit et vlcus ipsum sanatum est. CL. LAVAL puluina-ria in bracheriis non lana, vel pilis, sed vesica, aere distenta, implere docet. CL. HOULSTON mo- P. 355. net, variisque obseruationibus probat, in hypercatharsi a purgantium drastrictorum incongruo vsu excitata, spiritiuosa et vinum generosum insignem praestare vsu. Cum enim haec remedia resinofas soluant partes, quae villis intestinorum adhaerent stimuloque suo vehementem purgationem excitant, mali causam tollunt. Equos abietum foliis.

Cc §

nutri-

*) Journ. de Med. T. XXXII. p. 165. et 251.

nutritos morboque ex hac re correptos, spiritus vini interne datus sanauit.

- p. 364. Cl. LEVRET ad quaestionem, num mater fetum suum lactare possit? ita respondet, vt doceat, omnino hoc fieri posse, si lac vltimis gestationis mensibus iam in mammis adfuërit, speratque hac opinionis suae explicatione se obiectiones eorum effugere posse, qui putant, illum in recenti libro. (*Essai sur l'abus des règles générales* *) nu-
- p. 411. tricum vsum nimis laudare. Cl. PLANCHON abscessum ad femur, ex metastasi lactea post febrem
- p. 439. miliarem, in puerpera ortum describit. In partu gemellorum, cuius vnus pedibus truncus iam ex vtero protractus erat, caput eiusdem in vtero adhuc relictum retinebatur a capite alterius gemelli, quod in vaginam etiam protrusum erat. Cl. ENAUX, ad quem haec observatio pertinet, forcipe caput fetus secundi protraxit, corpore primi
- p. 448. interim per adstantem sustento. Ad obiectiones Cl. POULAIN superius (p. 401.) propositas, Cl.
- p. 511. JOURDAIN respondet. Anodynam vim opii externe applicati Cl. DE LA PRADE observatione confirmat. Cl. SALGUES aegrum vidit, in quo post colicam neglectam, totum intestinum caecum vna cum appendice vermiformi per anum prodibat, aegro nihilo minus postea curato.
- p. 519. Cl. AVRRAN plures omnique attentione dignas observationes de laesionibus proponit, quae in diuersis corporis partibus ex ictu in oppositum latus accepto (*par contre - coup*) ortae sunt. Aegro in sternum delapso ligamentum inter apophysin spinosam tertiae et quartae vertebrae dorsi ruptum est; quam rupturam Cl. Auctor leni compressione et apto situ aegri adhibito sanauit. Apophysibus spinosis fractis in alio aegro sternum eo loco

*) vid. comment. nostr. Vol. XX. p. 411.

ubi primum os cum altero coalitum erat, frangebatur. In alio sterni fracti pars sub alteram intrudebatur, quam tamen luxationis speciem Cl. Auctor iterum apta enchiresi adhibita reduxit. Subluxationem vertebrarum lumbarium Idem vidit, quae etiam curationem admittebat. Veram quoque ancylofin femoris cum osse innominato in puero ex lapsu ortam, et in alio ancylofin vertebrarum dorsalium ex hac caussa obseruauit. In pluribus aegris, quorum extremitates inferiores, post lapsum in spinam dorsi, aliquo paralyseos gradu affectae erant, fasciae spinae applicatae et compressio loci medullae spinalis laesi effecerunt, vt aegri erecti incedere possent. Post lapsum in collo tumor oriebatur, qui tactu examinatus ossea fragmenta continere videbatur et quem aeger per aliquot menses sustulit. Aegri cadauer non disquirere potuit Cl. Auctor, putat tamen in eo osteosteotoma ex laesione vertebrarum ortum fuisse. In carie sterni a caussa externa Idem trepanum felici cum successu adhibuit. Finem harum obseruationum duae de luxatione ossis femoris historiae faciunt.

Ophthalmia per tres menses persistens, extractis p. 534. tandem tribus dentibus molaribus, carie affectis, sanabatur. Cl. FIETSCH contra Cl. TENON probat, ossa periosteo suo nudata non semper exfoliationem experiri. Hoc de exfoliatione insignis ossis partis, quae oculis conspici possit, tantum valere coniicimus. Minima enim frustula cum pure abscedentia a chirurgo forte non animaduerti potuerunt. Cl. ROBIN p. 543. enchiresin Cl. PIET in forcipis applicatione, quae superius (p. 400.) adducta fuit, examinat, ruptionemque perinaei ea non cauere ostendit. Aquae p. 555. tandem vegeto-mineralis Goulardianae vsus in ophthalmia pertinaci et abscessu corneae a Cl. POU-PART plurimum laudatur.

II.

Chirurgical observations and cases. By WILLIAM BROMFIELD, Surgeon to her Majesty and to St. George's Hospital. In two Volumes. Illustrated with Copper Plates. Vol. I. London printed for T. Cadell, 1773. 8. mai. 1 Alph. tab. aen. 5. Vol. II. ibid. eod. 1 Alph. 2½ tab. aen. 13.

i. e.

Observationes et casus chirurgici. Auctore GUILIELMO BROMFIELD *).

Cum praesens hoc opus summam earum observationum et annotationum contineat, quo Cl. Auctor, cuius egregia doctrina et dexteritas satis cognita est, per plures annos instituit, eius profecto publicationem omnibus, qui artem chirurgicam exercent, gratissimam fore arbitramur. Negari quidem non potest, Cl. Auctorem, in scribendo forte minus exercitatum, stilum nonnunquam negligere, unam eandemque rem, imo fere eadem verba diversis in locis repetere, saepe in isto prolixiorum esse, nec semper optimo dicendi ordine uti, imo plures explicationum physiologicarum, quibus hoc opus passim exornavit, erroneas esse: attamen haec omnia non impedient, quo minus hoc opus inter utilissima scripta chirurgica numerandum sit, quae nostrae temporis prodierunt. Quo vero Lectores de praestantia huius libri eo melius iudicare valeant, selectum nonnul-

*) Prodiit quoque Germanica versio egregii huius libri, variis annotationibus aucta, Lipsiae a. 1774. in Octavo mai. cum tab. aeneis apud haeredes Weidemannii et Reich.

nonnullarum observationum hic communicabimus.

In concussione et compressione cerebri in Vol. I.
 ternum opii usum vehementer commendat, il- p. 10.
 ludque ea dosi adhibet, ut diaphoresin producat.
 Opii haec vis et efficacia tum a virtute antispasmodi-
 ca eius, qua inflammatio, quae saepe spasmi effe-
 ctus est, impeditur, tum ab anodyna eius vi pen-
 det, quae nervorum irritationem tollit. Porro
 illud cum sanguinem dissolvat, coagulatum quo-
 que et extravasatum in cerebro cruorem dissolvere
 et resorptioni aptum reddere potest. Si plethora
 adsit, venesectio praemittatur, nec non clysmata
 vel lene purgans adhibeantur et actio opii balneo-
 rum tepidorum usu promoveatur. Vtitur autem
 Cl. Auctor mixtura ex vini antimonialis partibus
 tribus et una parte tincturae thebaicae parata, nec
 non pulvere sudorifico DOVERI. Variis observa-
 tionibus curationis hic commendatae praestantiam
 confirmare studet. Modum, quo in variis pe- p. 24.
 ctoris morbis fonticuli intra costas excitandi sunt,
 fusius describit, nec non fonticulorum in capite
 usum commendat. Hos tamen non ad latus su- p. 28.
 turae sagittalis, cum ossa cranii ibi fere semper in
 adultis coalita sint, nec materia libere effluere pos-
 sit, sed in additamento seu continuatione suturae
 temporalis vel petrosae instituit. Eorumque prae-
 stantiam se pluribus in aegris, cerebro valde con-
 cusso, nec non in variis guttae serenaе et epilep-
 siae speciebus, expertum esse, asserit.

In diiudicanda necessitate amputationis mem- p. 42.
 bri mitiori magis sententiae adhaeret. Fracturas
 enim complicatas, quae ita comparatae erant, ut
 amputationem exigere viderentur, saepius ferulis
 imprimis longis adhibitis, sanavit, uti varii casus
 hic

- hic relati probant. Interim si amputationem fieri necesse sit, ea statim fiat. Si caries et vlcus membrum occupant, et iam diu durarunt, aut si illud tumoris genus ingenu deprehenditur, quod Angli *zomorem album* (*white-sivelling*) vocant, amputatio saepe, cum humor acris ea peracta ad alium locum transferatur, vel inutilis vel etiam noxia est. Omitimus, quae Cl. Auctor de inflammationis natura, eius causis, quas partim in plethora, partim in spasmō ponit, et curatione, nec non de gangraena et variis morbis lymphaticis habet, in quibus mercurii sublimati vsum cum vino antimoniali coniungit. Balnea tepida ex aqua marina parata multum extollit, monetque, se eorum primum inuentorem esse.
- P. 79. Methodum deinde fusius describit, qua abscessus, qui formatur, tractandus sit. Cellulosam tunicam et cellulas, quae adipem continent, eiusdem esse naturae, ac inter se communicare, cum HUNTERO negat. Abscessuum sedem in membrana adiposa ponit; possunt tamen quoque in cellulosa tela oriri, quae tunc saepius gangraena corrumpitur. In anthrace calidiora et alexipharmaca remedia noxia sunt, cum gangraenam excitent. Hinc antiphlogistica potius methodus adhibeatur. Si abscessus scalpello aperitur et labia vulneris nimis adhuc dura et crassa sunt, ea incisione cruciata Noster diuidit et linteo carpto separata seruat; deinde sub singulis vulneris deligationibus fomenta emollientia adhibet, mercuriali vnguento duras partes inungit, easque deinde cataplasmate ex farina seminis lini parato tegit, quo emolliantur
- P. 101. et attenuentur. In omnibus tumoribus indolentibus, nec non in bubonibus venereis caustica scalpello praefert. Fusius methodum, qua tumores, sub musculo sternomastoideo siti, ita extirpandi sunt

sint, vt cutis portio seruetur, nec non rationem describit, qua ii incidendi sint, qui sub patella ex collectione fluidi praeternaturalis oriuntur.

Singulare porro erysipelatis genus Cl. Auctor P. 107. indicat, quod nonnunquam epidemice saeuit, et cuius prima initia se in fronte intra oculos ostendere solent. Pulsus adest debilis, vomitus et insignis capitis dolor aegrum excruciant, omnisque facies intumescit. In iis, qui sanantur, crustae, vt post variolas malignas, remanent. Omnes, qui antiphlogistica tractabantur methodo, moriebantur: hinc alexipharmaca, corticem, et vesicatoria Noster adhibuit, et si aluus obstructa esset, clysmatibus vsus est, pluresque hac ratione aegros serauit. Si P. 109. post ictum in capite acceptum caput post tres circiter septimanas vna cum facie intumescit, erysipelatis aliud genus oritur, quod periculosissimum est. In iis, qui euadunt, abscessus passim in capite oriuntur, per quos laminae gangraena corruptae exeunt, quae a membrana epicrania musculorum capitis oriuntur. De carie quoque antri Highmoo- P. 110. riani Cl. Auctor disputat et casum enarrat, vbi caries in eo orta erysipelas totius faciei, et plures abscessus produxit. Abscessus hi nonnunquam per se in orbitam rumpuntur, in quo casu, dente molari extracto, materiae alia via paranda est, per quam secedere possit. Anthraces duae species P. 118. sunt, quarum primam Cl. Auctor pestilentialem vocat; altera vero ea est, quae sine peste apparet et vel cum sanguine valde inflammato coniuncta, vel effectus febris putridae et malignae est. Tumor non extirpandus est, sed febris ratio habeatur, et puris generatio omni modo promoueatur. Abscessu nato, longa filamenta et laminae telae cellulosae gangraena corruptae ex vulnere protrahuntur.

tur. Omittimus, quae Cl. Auctor de curatione ipsa habet. Corticis Peruvianus usum non in hoc morbi genere solum, sed et in ulceribus, ex quibus purus nimis tenuis exit, nec non in vulneribus sclopetorum multum extollit. Si ventriculus puluerem corticis vel tincturam eius ferre non potest, infusum frigidum, reliquis omnibus praeparationibus corticis Noster praefert.

- p. 137. Profundae scarificationes in partibus sphacelatis institutae saepe noxiae sunt, cum gangraena progressus per eas ipsas augeatur, in primis si tendines simul aliaeque partes non elasticae vulnerentur.
- p. 140. Iactura insignis portio cutis per gangraenam vel acrimoniam puris in ulcere minime inter illas causas referenda est, quae amputationem absolute necessariam reddunt, cum ulcere depurato cutis, extensione adhibita, ita elongari possit, ut vulnus satis amplum perfecte claudatur.

- p. 143. Iam ad ipsam amputationem Cl. Auctor procedit, cuius descriptio plures annotationes omni attentione dignas continet, atque ob hanc causam omnibus chirurgis commendanda est. Incisionem circula rem supra fasciam, qua caro firmatur, instituit. Agaricum non semper haemorrhagias post amputationem sistere, imo cum spongiae quoque usu varia incommoda coniuncta esse monet. Hinc ligaturam reliquis remediis sanguinem cohibendi praefert, quam tamen non vulgari methodo acu ita instituit, ut carnem et nervum filo simul includat, sed plane ea ratione utitur, quam superius *) ex Cl. AITKIN descripsimus. Praestantiam huius methodi pluribus argumentis defendit, ostenditque, filo arteriam non discindi; arteriam brevi tempore coalescere; haemorrhagiam

*) vid. comment. nostr. Vol. hoc. p. 360.

giam optime hac ratione impediri, nec aegrum tantos cruciatus in amputatione sentire, quantos in vulgari methodo, in qua nervus simul ligatur, persentiscit.

Hoc ad ligaturam arteriae spermaticae in extir. p. 166.

patione testiculi quoque applicat, methodumque, qua etiam haec arteria sine nervo ligari possit, fusius describit. Amputatione peracta, fascia tortilis et omnia, quae pedem comprimunt, subito solvantur, quo sanguis aequaliter per totum truncum distribuatur. Quodsi enim hoc lente fit, plures arteriolae successiue ita dilatari possunt, vt pluribus ligaturis opus sit. Methodum deinde, qua cutis post operationem adducenda, et vulnus glutinandum est, copiosius describit. In pri. p. 177.

mis commendat methodum Cl. WHRIGHT, qui Sheffieldi in comitatu Eboracensi chirurgiam exercet. Hic fasciam ex emplastro glutinante confectam adhibet, quam alia pice illinita firmat, eaque ratione ossis post amputationem protrusionem optime impedit. Variis vero Cl. Auctor metho. p. 183.

dum Cl. WHRIGHT adhuc emendauit. Amputationem cruris non statim sub genu, sed tam profunde instituit, vt natura mali permittit, qua in re recentiores Anglos sequitur *) Confirmat hanc sententiam observationibus eiusdem Cl. WHRIGHT, cuius modo mentionem fecimus. Post amputatio. p. 198.

nem fere semper opiato lenem diaphoresin in aegro excitare tentat. Omittimus, quae de extirpatione ossium metatarsi digitorumque in pede et manu cet. habet. His propositis ad amputationem humeri in articulo scapulae Auctor Cl. transit, historiaque huius operationis breuiter enarrata, non modo partes, quae in ea dissecantur, describit; sed

*) vid. supra p. 408.

sed et diuersas methodos, quibus alii chirurgi vt **LE DRAN** senior, **GARENGEOT**, **LA FAYE**, **SHARP**, **HEISTER**, **LE DRAN** iunior cet. vtuntur, exponit, eas inter se comparat atque praestantiam earum diiudicat. Quod ad curandi rationem pertinet, quam ipse Cl. Auctor adhibere solet, ipse aeger in tabula supinus collocatur. Deinde per ministrum arteria subclauia manu eo in loco comprimitur, quo ea per scalenos musculos transit. Postea in interno brachii latere in margine deltoidei ab eo loco, vbi pectoralis ad os humeri tendit, sectionis initium Cl. Auctor facit, eaque recta paullo inferius eo loco descendit, quo deltoideus finitur; tum transuersa sectione extrorsum paullum tendit, atque deinde in externo brachii latere recta ad plicam vsque integumentorum in axilla adscendit. Atque hac ratione segmentum carnis (*lambeau*) facit, quod figuram semilunatam fere habet et ex deltoideo musculo constat. Tunc medium hunc musculum alia sectione perpendiculari incidit, quae ab acromio initium sumit, atque inferius in semilunarem sectionem iam descriptam definit. Ea tamen ita instituitur, vt maior deltoidei portio in externo latere sit. His factis, cultro internam portionem segmenti semilunaris superius separat, tendinem pectoralis scalpello incuruato dissecat et arteriam solam ope instrumenti, quod acui obtusae simile est, duplici ratione binos pollices cum dimidio sub capite ossis humeri ligat. Eadem ratione in vena liganda vtitur, nervum vero non ligatum dissecat et quidem longe superius, quam vasa, cum nimis longa neruorum fila relictâ insignem sub vulneris cura dolorem excitent. Tunc fila colligit et ministro tradit, nervum dissecat, sed vasa adhuc integra relinquit; alteram partem frustuli semilunaris separat, et articula-

culatione satis patefacta, ipsam capsulam diuidit, brachique os paullo retrorsum premit, quo id e capsula sua profiliat, tandemque partem carnis, in qua vasa inclusa sunt dissecando, operationi finem imponit. Labia segmenti (*lambeau*) sutura interrupta vnit, prius vero, si acetabulum ipsum non cariosum sit, cartilaginem scalpello radit, et os linteo carpto tēgit, quo vulneris sanatio promoveatur. Fasciarum apparatus, simplicitate sua p. 254. commendabilem, omittimus. Addit Auctor Cl. annotationes varias, in quibus praestantiam huius methodi ostendit.

De reductione ossis humeri luxati sequenti capite exponit, et de variis methodis disserit, quae p. 271. vulgo adhibentur. Vtitur veste, quem in axilla applicat et scapulam ministri ope reprimit; ipsum vero os brachii oblique deorsum extendit. Reliqua, cum nimis longa sint, omittimus. Negat dilacerationem capsulae articularis saepe obstaculum reductionis esse, quod nonnulli contendunt.

In appendice de ligatura arteriarum, in qua nervus non includitur, agit, et Cl. WHITE atque ALEXIN observationes hac de re institutas*) diiudicat. p. 289.

Varias quoque annotationes in casus, a Cl. WHITE relatos, communicat. In aneurysmate, quod p. 304.

sponste ortum est, amputatio saepe effectu caret, cum arteriae omnes haud raro in eiusmodi aegris morbose affectae sint, vt post amputationem aneurysmata in aliis corporis locis iterum oriantur. Nonnunquam post amputationem, omnibus p. 307.

arteriis maioribus ligatis, funesta haemorrhagia ex arteria minima oritur. Talis quoque ex sanguine nimis tenui et resoluta prouenit. Agit porro Noller de amputatione in crure ita instituenda, vt lon-

Dd 2

ga

*) vid. supra p. 360.

- ga ossis portio relinquatur, quam methodo à Cl. HALLORAN et WHITE commendata, i. e. caninis segmento (*lambeau*) relicto *), instituit. Nonnunquam sub patella corpuscula cartilaginea oriuntur, quae, dum intra ossa moventur, periodicam claudicationem producant, et excindi debent.
- p. 336. Denique de modo differit, quo arteria spermatica in extirpatione testis sine nervo liganda sit. In figuris huic volumini adiectis, cranii loca, in quibus fonticuli excitari debent et modus, quo amputatio humeri in articulo secundum methodum Cl. Auctoris fieri debeat, nec non acus ad vasorum deligationem delineantur.

- Vol. II. Iam ad alterum volumen transimus, quod non minus copia et praestantia annotationum, quam in eo continentur, omnem attentionem meretur.
- p. 1. Agit in eo primum Cl. BROMFIELD de variorum ossium morbis. Caustica potentialia ad ossis exfoliationem promouendam reiicit, cum illa carnosas papillas, quae incremento suo corruptum os a sano separant, destruant. Actuale vero cauterium in eo tantum casu utile est, ubi os ab acrimonia materiae, ex ulcere phagedaenico emanantis, emollitum est. Plures historias Cl. Auctor enarrat de aegris, in quibus satis longa portio ossis sponte separata et solius naturae ope restituta fuit. Cum in nodis venereis dolentibus extensio periostei dolorum causa sit, incisione illud Cl. Auctor dividit, eaque methodo dolores brevi tempore profligavit. Mercurialium tamen frictionum usus simul coniungendus est. Incisionem gingivae seu potius folliculi, qui dentem progerminantem continet, in dentitione difficili multum commendat. Deinde de spina ventosa, quam *abscessum in medulla* vocat, differit

*) vid. supra p. 410.

differt, in qua amputationem reiecit; cum ille mor-
bus a malo corporis habitu oriatur. De rhachi. p. 25.
tude seu ossium emollitione plura quoque habet et
causam feminæ SVPIOT*), satis superque notum,
sufius enarrat. In infantibus rhachiticis lenia pur-
gantia et vsum internum mercurii crudi commen-
dat. Si abdomen mollius fit, tunc demum balnea
frigida et cortex Peruvianus adhibeantur, quae an-
tea nocent.

Exponit deinde Cl. Auctor de morbis, qui ex p. 42. contusione earum glandularum oriuntur, quibus humor articularis secernitur: qui morbi saepe fracturas, luxationes cet. mentiuntur. In contusione articuli femoris anodyna, sudorifica, nec non clysmata optimo cum successu adhibuit. Plura p. 53. quoque de fracturis in vniuersum, et de methodo iis medendi habet, quae, ne nimis longi simus, Lectoribus nostris ad privatam eorum lectionem commendamus. Ferulas longas, ad methodum Cl. SHARP paratas, adhibet et methodum eas fasciasque applicandi fusius describit. In fractura patellae fasciam vniuentem non prius adhibet, quam tumor subsederit; ipsa vero patellae fragmenta deinde ita adducit, ut ea inter se coalescere possint. Interim tertia post fracturam septimana elapsa genu paullulum flecti, isque motus singulis diebus augeri debet, ne ossa inter se coalescant et membrum rigidum fiat. Ita vero collocandum est membrum, ut calx altior reliquo membro sit. Non tamen totum membrum calci innitatur; sed a genu ad calcem variis fulcimentis firmetur. Quod in priore volumine de claudicatione periodica ex corpore cartilagineo in articulo genu nato Auctor Cl. p. 76. asseruit, illud hic repetit, simulque addit, tendi-

Dd 3 nem

*) vid. comment. Vol. V. p. 137. Aduerf. medic.
pract Vol. II. p. 421. Vol. XIX. p. 126.

- nem bicipitis, qui per articulum humeri transit, ex sulco suo elabi articuli huius immobilitatem summumque dolorem producere posse. Addit modum, quo is, cubito flexo capiteque humeri leniter extrorsum et introrsum moto, in naturalem situm iterum collocari potest. Varia deinde de fractura tibiae, in primis vero de ea specie monet, quae cum tibiae fractura coniuncta quidem est, sed ab ea longe distat, methodumque fascias in hoc casu applicandi fusius describit. Fractura costarum emphysema non produci potest, nisi pulmones simul laesi sint. Incisionem in hoc casu commendat. Dum de fracturis complicatis Cl. Auctor agit, plura quoque de inflammationis diversis speciebus, cum his fracturis coniunctis, et de paralyfi membri post eas relicta monet. Eum membri situm, in quo muscoli plurimum relaxati sunt, ut recentiores chirurgi Anglici omnes, in his fracturis recte commendat. Ferulas, e charta conglutinata confectas, reliquis praefert. Eas aceto immittit, quo emollescant, et ita membro applicat, ut siccescendo capsulam forment firmam, in qua membrum apte collocetur. In uniuersum ferulas Cl. SHARPII reliquis omnibus praefert; varia tamen in iis emendat. Etiam in simplicibus fracturis, fasciam decem et octo capitibus instructam, adhibet.
- p. 118. Dum postea ad lithotomiam Cl. Auctor progreditur, quo facilius haec accipi possint, prius situm et fabricam partium, quibus secretio et excretio urinae fit, indicat, et secretionem urinae ipsius, naturam huius liquidi et calculorum, nec non eorum differentiam explicat. Vti iam supra monuimus plures errores physiologici hic occurrunt, quos omittimus, cum ita comparati sint, ut Le Gores

Flores facile eos agnoscere et diiudicare possint.
 Calculum intra vesicam et intestinum rectum, nec
 non calculos insignis magnitudinis in vteri cavitae
 vidit. De calculis etiam biliariis differit et in vni. **P. 165.**
 versum remedia indicat, quae in paroxysmo, a cal-
 culo producto, idonea sunt. Summa cautio adhi-
 benda est, ne cathetere in vesicam demisso, vrethrae
 pars, quae prostates proxima est, laedatur, qualem ca-
 sum hic Auctor enarrat et figura explicat. Deinde ad
 ipsam calculi curationem, quae scalpello fit, accedit,
 et, dum de **CELSI** methodo agit, ostendit **CEL-**
SVM semilunatam incisionem, cuius cornua deor-
 sum spectarent, atque in fundo eius aliam trans-
 versam ita instituisse, vt cruciata quasi incisio inde
 oriretur. In praeparatione ad lithotomiam balnea
 tepida et opiata minime negligi debent. Tunc **P. 228.**
 methodum, qua ipse sectionem lateralem facit
 et duplicem ductorem canaliculatum (*double gorge-* **P. 241.**
ret) describit, cui lamina secans affixa est. Hac
 posteaquam in vesicam penetrauit, vulnus dilatat
 et prostates diuidit, quo facto, ea iterum separari
 et extrahi potest. Plurimum cum simili **CL. HAW-**
KINS instrumento conuenit, quod tamen longe
 simplicius est. Forcipsis quoque descriptionem
 proponit, qui ita comparatus est, vt mediante
 cochlea non modo statim cognoscatur, num peri-
 culum adsit calculum diffringendi; sed etiam for-
 ceps ita firmetur, vt calculus integer seruetur.
 Ne vero calculus, cuius superficies nimis aspera **P. 252.**
 est, sub extractione partes nimium laedat; forci-
 pem, quatuor cochlearibus instructum, excogitauit,
 quem fusius hic describit. In fistulas vrethrae ce-
 reolos, puluere cantharidum conspersos immittit,
 quo callum destruat. Casum enarrat aegri, in quo **P. 264.**
 sub calculi sectione intestina e vulnere erumpe-
 bant. Operatio tamen felicem exitum habuit.

P. 274. In feminis calculo affectis vrethram ita dilatat, ut primo specilli ope appendicem intestini caeci ex paruo animali in vrethram introducat. Illud deinde syringae ope aqua replet, ligaturaque intestinulo circumducta impedit, quo minus aqua effluere possit. Singulis vero diebus paullo altius filum circumducendo vrethrae dilatationem auget. In ipsa sectione calculi, in feminis Auctor Cl. duplici suo ductore canaliculato usus est.

P. 288. Tandem Cl. BROMFIELD de morbis vrethrae agit, qui saepe gonorrhoeae male tractatae reliquiae sunt. Fungi veri in vrethra nasci possunt, qui si specillo tangantur, sanguinem fundunt. Methodum deinde explicat, qua cereoli medicamentis illiniti, quales ii sunt, quos Cl. DARAN describit, praeparantur et immittuntur. Vtitur vero is non in morbis vrethrae solum; sed illos etiam tum commendat, cum catheter non applicari potest. Scirrhus quoque ad vrethram in perinato fitos, effluxu materiae per usum cereolorum excitato, sanauit. Plures tandem historias aegrotorum addit, in quibus mala, ex gonorrhoea suppressa orta, per cereolos vicit. In figuris huius volumini adiectis, delineantur: os humeri morbosum et carie exesum, in quo externa pars sponte, vaginae instar, ab interna secedebat; corpus et sceleton feminae SOVPLOT; ferulae Cl. SHARPII; crus artificiale, quod non figuram solum naturalis habet, sed quo etiam aeger ire, gradus adscendere, currere cet. potest: partes genitales viriles; plures calculi ex vesica; vrethra et vesica hominis, in quo per minus aptam catheteris applicationem vrethra ita erat dilacerata, ut specillum semper in praeternaturalem canalem specillo factum, et nunquam in vesicam ipsam penetraret.

Celsiana sectio calculi: forceps ad calculum e vesica extrahendum quatuor cochlearibus et cochlea instructus, quae impedit, quo minus calculus diffingi possit: ductor canaliculatus duplex cet.

III.

Notes on Mr. WILLIAM BROMFEILD'S two volumes of chirurgical observations and cases: with an appendix, addressed to Dr. LAWRENCE. By D. A. S. - - M. D. and Professor of Surgery. London printed for T. Longman. 8. 1773. 5. pl.

i. e.

Annotationes in Cl. W. BROMFEILD observationes chirurgicas, cum appendice epistolae ad Cl. LAWRENCE. Auctore D. A. S.

Hypotheses plures, quae in libro Cl. BROMFEILD, de quo mox ad Lectores retulimus, occurrunt, studiumque eius sibi ipsi gloriam inventionis variarum rerum tribuendi, quam alii sibi pertinere contendunt, effecerunt, ut non modo in diariis publicis, sed etiam libellis singularibus, aduersarii eum observationesque chirurgicas, ab eo publicatas, acriter perfringerent. Ex his primum est hoc, quod nunc indicamus opusculum, quod alterum, mox indicandum, observationum praestantia longe antecellit. Recte eius Auctor in Cl. BROMFEILD stili negligentiam et illam, quae in eius libro deprehenditur, confusionem taxat. Licet enim ea per hoc excusari possit, quod Auctor chirurgus neque inter litterarum elegantiorum studia educatus sit; tamen omnino in chirurgo regionis suae primario et cuius ad exemplar alii ti-

rones se suaque studia ordinant; reprehendenda esse videntur.

- Iam vero, vt ad ipsas. annotationes Auctoris anonymi in obseruationes Cl. BROMFIELD accedamus, monendum est, earum prima, methodum medendi, a Cl. B. in cerebri commotione commendatam, impugnari. Cum ruptura vasorum serosorum vt plurimum in hoc casu adsit, venae- sectio, quae vasa ad resorptionem feri extrava- sati disponit, praeferenda est opiat, quae Cl. B. commendat. Casus quoque ab eo adductos nil probare Auctor anonymus fusi- us docet. Deinde hypothesin Cl. B. de origine pleuritidis falsam esse ostendit. Contra methodum Cl. B. qua nervus in amputatione ligatura non constringitur, Noster monet: spasmos aliaque grauiora sympto- mata, quae Cl. B. neglecta nerui ligatura vitare tentat, etiam in hoc casu saepe oriri; arteriae in ligatura a neruo separationem, si a chirurgo mi- nus exercitato instituatur, grauiores dolores ex- citare et dolorem in ea ligatura, qua nervus simul comprehenditur, momentaneum tantum esse. Scapulam in brachii luxati reductione versus dorsum reprimere, iam PARAEVS, et post eum PETIT docuerunt. Causa erroris Cl. B. qui PARAE- VM hoc dixisse negat, posita est in eo, quod Gal- lica tantum versione Cl. GUILLEMEAU vsus sit.
- p. 28. In denudatione cranii ad periostei generationem et exfoliationem ossis promouendam iam BELLO- STIVS parua foramina trepani acuti ope in ossa fecit. Originem emphysematis ex fractura colae Cl. HEWSON iam cognouisse et thoracis paracen- thesin seu empyematis operationem commendasse
- p. 48. Anonymus probat. Ostenditur quoque, Cl. BROMFIELD minus recte de ductore canaliculato scinden-

scindente (*cutting gorgeret*) Cl. HAWKINS siluisse
et in vniuersum duplicem eius ductorem canalicu-
latum minime idoneum esse instrumentum.

In Appendice filii. negligentia in Cl. BROM-P. 57.
FIELD acriter reprehenditur.

IV.

Serious considerations on some remarkable
passages, in a work lately published by Mr.
B**, and presented to his Majesty. Lon-
don printed for Herwitt. 1773. 8. 3. pl.

i. e.

Seriae observationes in nonnullos locos atten-
tione dignos, qui in libro Cl. B** nuper
publicato et Regi oblato occurrunt.

Ludicra magis dictione, nec sale omni destituta
Auctor praesentis libelli Cl. BROMFIELD
perstringit et inprimis dictionem, hypothe-
sin de natura inflammationis et errores plu-
res physiologicos atque pathologicos in eo repre-
hendit. Minime tamen negari potest, his omni-
bus non obstantibus, plura in Cl. B. libro bona
reperiri, eiusque lectionem chirurgis ac medicis
omnibus vtilissimam esse posse, cum obseruatio-
num praestantia leuiore errores satis compen-
sentur.

Traité complet de Chirurgie, contenant des observations et des reflexions sur toutes les maladies chirurgicales, et sur la maniere de les traiter. Par M. GUILLAUME MAUQUEST DE LA MOTTE Chirurgien-Juré à Valognes cet. Troisième édition, revue, corrigée et augmentée des notes critiques par M. SABATIER, Professeur Royal en Anatomie, Chirurgien-Major en survivance de l'Hôtel Royal des Invalides. à Paris chez Didot. 1771. 8. T. I. 2. Alph. 1771. T. II. ib. eod. 2. Alph.

i. e.

Chirurgia completa, continens observationes et adnotationes circa omnes morbos chirurgicos et methodum iis medendi. Auctore Cl. G. M. DE LA MOTTE. Editio tertia correctâ et notis criticis aucta a Cl. SABATIER T. I. II.

Quamquam Cl. LA MOTTE, celebris illius olim chirurgi et obstetricantis, chirurgia, cuius novam iam indicamus editionem, minime completa dici potest, cum plures in ea morbi considerentur chirurgici, ut labium leporinum, polypi narium, aueurysmata herniarumque varia genera; ea tamen certo omni ævo inter præstantiora scripta chirurgica numerabitur, eiusque lectio non tironi solum, sed et exercitato iam in arte sua chirurgo proficua erit. Non enim, ut plura alia eiusmodi compendia, regulas tantum, opinionum commentis superstructas, continet, quæ dies delet; sed ubique in ea natura, qualis se ea in morbis

his chirurgicis Auctori Celeberrimo obtulit, observationibus eius depingitur.

Hinc omnino gratiae habendae sunt Cl. SABA-
TIER, qui praestantis libri lectionem noua hac
editione magis adhuc vulgarem reddidit. Additae
quoque sunt nonnullae observationes a Cel. LA
MOTTE vltimis vitae suae laudabiliter et in com-
munem vsum peractae annis factae, quae tamen
nil praecipua quadam attentione dignum con-
tinent.

Tandem adiectae sunt plures notae criticae Cl.
Editoris, in quibus methodum medendi Cl. LA
MOTTE ad regulas recentioris chirurgiae exami-
nat. Cum enim post Cl. Auctoris tempora haec
ars multum emendata et aucta sit, his monitis ne-
glectis verendum omnino fuisset, ne tirones lectio-
ne huius libri alias vtilissimi confunderentur.

VI.

IOANNIS FRIDERICI MECKEL Tractatus
de morbo hernioso congenito singulari et
complicato feliciter curato. Berolini apud
Fr. Nicolai. 1772. 8. pl. 10.

Cel. quondam Berolinensium Medicus MECKE-
LIVS, cuius praematurum obitum iam or-
bis eruditus luget, hoc libello historiam illius mor-
bi describit, quo Cl. ZIMMERMANNVS confli-
ctauit et a quo operatione chirurgica, Berolini a
Cl. SCHMUCKERO sub auspiciis Cl. MECKELII
facta, liberatus est. Hernia erat intestinalis, in si- p. 3.
nistro latere, quae in saccum herniosum congeni-
tum post colicam flatulentam a. 1769. descenderat,
cui paullo post epiplocele se adiungebat. Redu-
ctione facta, aegrum in ipso malo hernioso singula-
ris

vis et acutus valde dolor excruciat, cuius causa filamentum in parte postica sacci herniosi fuit, quod et omnem fasciae hernialis applicationem impedi-
bat. Post compressionem brevissimum tempus duran-
tem semper aeger lipothymia aliisque pluribus malis afficiebatur, fasciamque abicere co-
gebatur. His molesta sensatio et spasmodica re-
tractio testiculi dextri se iungebat, quae aegrum infelicitissimum reddebat. Hinc ille Berolinum
ad amicissimum MECKELIUM se contulit, qui
examinato eius casu, quem alii varicocelen po-
tabant, operationem suavit, quae etiam paullo
post a supra laudato SCHMUCKERO Cl. fa-
cta est.

p. 23. Cutis scroti supra saccum herniosum sectione
longitudinali aperiebatur et saccus herniosus a tu-
te dissectione telae cellulosa separabatur. Haec
fibrillarum cellulosa discissio aegro summe do-
lorifica fuit, quod phaenomenon post insensibili-
tatem telae cellulosa a Cl. SCHOBINGERO,
HALLERO imo ipso nostro ZIMMERMANNO
olim stabilitam, omnino summam attentionem me-
retur, eosque, qui HALLERI sententiae hactenus
adhaeserunt, paullo dubios reddere potest. Sepa-
ratione hac satis difficili peracta, testiculum intra ip-
sum saccum haerere et marginem eius tantum, cui
vasa spermatica inseruntur, extra peritoneum pro-
minere adstantes viderunt. Cremastere et apone-
vrofi eius discissis, funiculus spermaticus accuratissi-
me a sacco hernioso a Cl. SCHMUCKERO et Ill.
MECKELIO ipso separatus fuit. Saccus tandem
ligatura prius acus ope laxa circa eum posita, ape-
riebatur, quod nullum dolorem aegro excitabat.
Omentum sacco non adhaerebat et sanum erat, si
paruam indurationem pinguedinis excipias, quae
tactu

tactu per integumenta percepta, varicoceles suspi-
 cionem aliis mouerat.

Omentum vero testiculo, qui nudus et vagi P. 33.
 nali tunica destitutus, sed albuginea tantum tectus
 in hoc sacco situs erat, in margine eius conuexo
 adhaerebat ope filamenti cylindrici vasculosi, et do-
 lorificam sensationem, aegro adeo molestant, excita-
 bat. Connatam herniam fuisse *) ex vaginalis tu-
 nicæ defectu Cl. MECKELIUS probat, eaque
 occasione suas de herniis eiusmodi obseruationes
 communicat. Modum simul, quo processus pe-
 ritonæi in foetu apertus in vaginalem tunicam coa-
 lesceat, egregie Cl. Auctor explicat.

Ante funiculum spermaticum ex abdomine p. 39.
 egredientem plica est transuersalis in fetu ex du-
 plicatura peritonæi facta, a qua vaginalis tunica
 concrefcere incipit.

Sed iam ad aegrum nostrum redeamus. Di. P. 48.
 scisso filamento, omenti quod testiculo adhaeserat,
 omentum leniter in abdomen reponebatur, sub
 qua repositione continuo aqua tepida spongiæ ope
 fovebatur. Tandem filo, circa herniæ saccum
 ducto, constricto et peritonæi hiatu clauso, ope-
 ratio hæc ardua et difficilis intra sesquihoræ spa-
 tium perfecta fuit.

Iam ad vulneris curationem Cl. Auctor proce- P. 55.
 dit, quæ satis prospere cessit. Inungebatur sta-
 tim post operationem abdomen sæpius linctu ex
 oleo oliuarum et lini atque camphora parato, fo-
 mentaque adhibebantur, adiuncto interno vsu olei
 amygdalarum et laudani; quæ omnia egregium
 vsum præstiterunt. Intestino colo, quod ante P. 69.
 opera-

*) vid. Cl. HUNTER Med. Comment. P. I. Cap. 9.
 (Conf. Com. Nostr. Vol. XI. p. 288.) vt alios
 taceam.

- operationem ab omento deorsum tractum erat, nunc in iustum situm iterum redacto, clysmata multa excrementa, quae antea in colo haeserant, euacuarunt. Sacculi vel ipsius annuli abdominalis scarificationem, quam alii ideo suadent, quod apertura eius post operationem citius claudatur Cl. Auctor in nostro aegro reiecit, cum illa eo tantum in casu locum habeat, ubi in hernia inveterata sacci herniosi parietes callosi sint. Ipse annulus, nisi vulnera profunda infligas, scarificari non potest, cum herniae saccus intercedat, atque discissio fibrarum tendinearum ob tensionem et inflammationem inde productam, gravissima symptomata excitare potest. Crura quoque annuli, partium elapsarum repositione facta, facile iterum coeunt.
- p. 85. Telam cellulosa sensibilem esse, etiam
108. dolorifica sensatio, quae tela cellulosa noviter generata ab aegro percipiebatur, probavit. Hinc patet, cum vasculis sanguineis etiam nervos crescere.
- p. 91. Caustica medicamenta, quorum applicationem copiosa caro fungosa ex vulnere propullulans necessariam reddebant, in sensibiliore hoc aegro gravia prodixerunt symptomata. Aquae vegeto-mineralis magnus usus in curatione vulneris fuit, eamque tuto, omni metu de venenata plumbi efficacia reiecto, externe adhiberi posse Cl. MECKEL asserit. Curatio omnis intra tres fere menses facta, et aeger postea bracherio usus est, atque nunc etiam a diro hoc malo liberatus in artis nostrae incrementum aegrorumque solatium bene, quod laetamur, valet. In fine huius libelli Cel. MECKEL monet, se in aegro hoc insigni nervorum sensibilitate praedito frigida balnea neglexisse et tepida potius sapo-
noceo-martialia adhibuisse. Frigida enim balnea saepe in eiusmodi subiectis nocent et nervos iri-
tando

tando humoresque ad interiora repellendo pluribus morbis ansam praebent.

VII.

Observationes de calculis renalibus, quas indultu gratiosi medicorum ordinis a. d. xx. nouembris 1772. pro gradu doctoris disceptandas proponit, M. IOANNES DANIEL REICHEL. Lips. 4. ex officina Langhemia pagg. 40. c. figg. aen. 7.

Omnes concretiones omnino morbosae, in p. 6. corpore animali obuiaae, videntur Nostro cum ossificatione vera habere similitudinem. His breuiter disputatis, ad calculos humanos venit, eorumque ortum, diuisionem, varietatem atque differentiam persequitur. Vbique in corpore humano occurrunt calculi, cum et pulmonales a Nostro obseruati sint: nec infantes recens nati liberi sunt ab his molestiis, quorum lintamina non adeo raro scatent sabulosa rubra materia. Aetas eorum autem prouectior interdum, iuuat hunc morbum, id quod exemplis confirmatur

Causas lithiasis quaerit Noster in laxitate soli. p. 10. dorum eorumque debilitate et fluidorum spissitudine indeque immeabilitate. Symptomata, aliis morbis communia et, calculus inducit, ideoque incerta calculi renum signa esse Auctor Cl. iudicat. Inter ea tamen cum MORGAGNIO refert acerbissimos dolores in scrobiculo cordis, quos in renum calculo obseruauit pariter et hic communicat in obseruatione tertia *).

Calculi

*) v. infra p. 428.

Calculi descriptione praemissa, tres suas obseruationes calculorum renalium Noster hic communicat.

P. 13.

Obseruatio prima de calculis renalibus in puero. Huius nouem annorum, incontinentia vrinae mortui, cadauere secto, renes insigniter magni erant, in sinistro nulla substantiae renalis apparebant vestigia, sed puris quaedam ex eo emanabat copia. Totus margo exterior quatuordecim loculamentis diuersae magnitudinis (nonnulla vnus pollicis longitudinem habebant), calculos et fabulum continentibus, erat cinctus, ac quodlibet loculamentum paruis plicis contentum circumdabat. In pelui huius sinistri renis calculus maior libere haerebat et alius maior versus inferiorem partem accreuerat, et foraminulum in tunica adiposa fecerat. Renis dextri substantia inflammata pus continebat, sed nli calculosi; attamen quinque vestigia loculamentorum. Vreteres fabulosa materia scatuebant. Vesica erat parua constricta, tactu callosa, et in fundo vesicae adnatus erat calculus triangularis flex tribus compositus; praeterea materia fabulosa impleta ea erat.

P. 16.

Obseruatio secunda de calculo renali in viro quadraginta et quinque annorum. Hic aeger in regione lumbari primum paruum eminentiam habebat, quae subinde ita magna apparebat, vt, etiamsi vestibus tecta, tamen nudis oculis poterat conspici. Tandem tumor, variis tentatus remediis externis, quae ob itinera saepius ab aegro facienda seponenda quoque erant, sponte noctu rumpebatur. Dilatationem vulneris, quam suadebant medentes, differre oportebat rursus propter iter necessarium. Qua facta, calculus parvus pisi magnitudine sponte excidebat; non multum post iterum calculus paruus. Postea durum corpus, quod vulneris sanationem impendebat, stilus

chirur.

chirurgicus attingebat. Hic denuo de ampliando vulnere cogitabatur; sed renuebant aegri amici et aeger ipse dilatationem. Turundis itaque in auxilium non diu frustra vocatis, per tres annos vulnus, perquam sinuosum et fistulosum, vti fonticulus tractabatur. Atque interea sine multis magnisque incommodis itinera aeger fuscipiebat. Tum iuxta vulnus abscessus formabatur, quo inciso, et ita vulnere ampliato, calculus, in conspectum veniebat, quem facile paruo forcipe eximebat chirurgus. Calculus erat lata basi ac coni quasi forma, duroque et immobili corpori insisteret superficie polita, vti ex addita figura patet. Atque idem illud corpus fuisse calculum sectione cadaueris constabat. Tum enim inueniebatur calculus alter, qui cum eo, e viuo corpore exemto, articulatione quasi coniunctus fuerat. Idcirco nullam vulnus pollicebatur consolidationem, sed fonticuli instar ea erat indole, vt aeger negotiis, imprimis itineribus, par esset.

Redux idem ex itinere afficiebatur rur- p. 20.
sus catarrhalibus incommodis, quae semper praere solebant calculosis his molestiis. Non diu post coniungebant sese tensiones abdominales, valde molestae, quae vulnere non mutato, saburrae primarum viarum tribuebantur. Dirigebatur quoque ita methodus medendi, et parum quoque iuvare videbatur. Sed appetitus prostratio, languor, albiae, vlcerosae et calculosae, cum vrina remixtae materiae per aluum euacuatio crebra et praecordiorum anxietas accedebant et aegrum trucidabant.

Secundo cadauere, ieiunisque flexibus perquisitis, p. 21.
alterum flexum post eius descensum lateralem firmiter adhaerere vlceri, quod latus finistrum occupauerat, cognoscebatur. Haec adhaesio ita sese

habebat, vt processus tubulo similis ex ieiuno in renem sese insinuaret circumcirca quidem liber, adeo tamen arte reni coniunctus, vt facili negotio haud remoueri posset. Ex hac mira ieiuni coniunctione cum rene ope tubuli explicantur vltimae deiectiones vrinoso purulentae, alba calculosae materia remixtae, non multum ante a nobis commemoratae. Ren dexter sanus erat, sinister, praeter peluim, plane destructus et calculis mollibus fragilibus, cinereis et albis, calcareae indolis variae figurae et magnitudinis impletus deprehendebatur. Praeter hos calculos et ille est hic commemorandus, cuius supra mentionem fecimus et cuius articulatio cum eo, qui viuo corpore erat exempta, in addita icone clare apparet. Ceterum in hoc rene facta est, prorsus nulla vrinae secretio. Inde et accidit, vt ne vllus quidem vrinae effluxus e vulnere sit obseruatus. Est profecto hoc exemplum nephrotomiae, naturae conatu institutae, quam artificialem alii suadent et alii dissuadent. Hic Noster sententias varias de ea re *) collegit et ab eorum partibus stat, qui nephrotomiam naturae committunt et tum eam sequuntur.

- p. 25. *Observatio tertia de calculo renali in sen.* Laborabat hic senex diu morbo, dirissimis doloribus ad spinam dorsi stipato. Tribuebatur potissimum hic morbus nisi vehementi in mouendo onere, et cogitabatur de osteosteatomate cet. Multis re-

mediis

*) v. Mém. d. l'Ac. roy. de Chirurg. Tom. III. à Paris 1757. 4. p. 238. comm. nostr. Vol. VIII. p. 210. seqq. Mélang. de Chirurgie par M. CL. POU-TEAU. p. 456. comment. nostr. primae decadi Suppl. I. p. 156. it. GEORG. HEVERMANNS *Bemerk. und Untersuchungen der ausübenden Arzneywissenschaft, erster Band*, p. 254. comm. nostr. Vol. XV. p. 306.

mediis frustra adhibitis, aeger moriebatur, et se-
tio aliam morbi et mortis causam prodebat.

Secundo cadauere, ad spinam dorsi imprimis dis- P. 31.
quirendam properabatur; sed sana atque integra
ea apparebat. Aperto autem abdomine, in sinistro
latere paullo altius et magis antrorsum, quam ren
naturali modo est collocatus, conspiciebatur ma-
gnus, quodammodo durus, ac renitens tumor, tu-
nica alba, valde extensa et crassa inclusus bis renis
magnitudinem superans, nec illius formam ha-
bens, sed oblongus latusque. Quo satis profun-
de inciso, calculus mera adipi simili, densa atque
sebacea materie circumdatus in oculos quaerentium
veniebat. Anterior itaque renis superficies con-
sumta et in adipem conuersa erat, posterior rena-
lem substantiam prodebat. Calculus hic pondere
erat vnciae vnus et drachmae dimidia. Figu-
ra, eminentiae, processus in icone explicantur.
Adeo durus erat, vt sonum ederet duro corpore
percussus, color fuscus ei erat, maculis al-
bis hinc inde turbatus, superficies asperae. Ren
dexter bene se habebat, nec praeterea, excepto vlcere
in pancreate, praeternaturalia quaedam sunt reperta.

In hoc aegro ne vllum quidem animaduersum P. 33.
est calculi signum, praeter acerbissimos dolores in
scrobiculo cordis, qui a b. MORGAGNIO, vt signum
renum vitiatorum certissimum laudantur*). Hic
dolor, qui subinde ingrauescens, vsque ad mor-
tem continuauit, incipiebat circa vltimas verte-
bras dorsi et totum abdomen circumcirca ambiens
progrediebatur vsque ad scrobiculum cordis, vbi
secundum aegri descriptionem, quasi figebatur,

Eo 3

contra-

*) EIVSD. de sedib. et caus. morb. lib. V. Venet.
1772. fol. Tom. II. Lib. III. de morb. ventris, epist.
anat. med. XLII. art. 13. et 14. p. 160.

contrahendo, pungendo, lancinando premendo-
que non solum molestissimus, sed plane intolerabi-
lis. Erat non perpetuus hic dolor, sed remitte-
bat et reuertebatur, eoque sedato, facile susce-
debat aeger.

VIII.

A methodical introduction to the theory and
practice of physic. By DAVID MACBRI-
DE, M. D. London printed for Strahan
and Cadell. 1772. 4. mai. Vol. I. et II.,
Alph. 14. pl.

i. e.

Systematica introductio in theoriam et praxin
artis medicae, Auctore DAVIDE MACBRI-
DE M. D. Vol. I. II.

Cl. Auctor, cuius in arte medica doctrina et ex-
perientia iam inprimis per ea innotuerunt,
quae de putredine et antisepticiis scripsit *), nouo
hoc libro summam hic edidit praelectionum, per
aliquot annos Dublini habitarum, in quibus, cum
reliqua compendia, vel iam ante plures annos edi-
ta, recentiorum inuenta non contineant, vel bre-
uitate seu nimia prolixitate aut obscuritate labo-
rent, theoriam et praxin artis medicae noua ratione
explicauit. Pauca quidem plane noua eique pro-
pria in hoc opere reperiuntur; interim tamen ubi-
que optimis recentiorum inuentis usus est, omnia-
que tam clare et concinne exposuit, vt lectionem
huius introductionis non tironibus solum, sed et
medi-

*) *Experimental Essays.* vid. comment. Vol. XIV.
p. 326.

medicis, in arte sua iam exercitatis, proficuum fore iudicemus *).

Theoretica huius operis pars de corpore humano et actionibus eius in vniuersum, de morbis in genere, de symptomatibus morborum, de systematica morbum dispositione, semiologia, hygie-ne et therapia generali exponit. In altera vero vel practica species morborum et eorum curationes describuntur, qua in re Noster tum Cl. SAUVAGES, tum in specie Edinburgensem Medicum Cl. CULLEN **) sequutus est.

Primus liber partis theoreticae breuem descriptionem corporis humani et doctrinam de usu partium eius comprehendit. Totum corpus Cl. MACBRIDE Vol. I. in tria systemata diuidit, systema scilicet vasorum sanguiferorum, systema neruorum et systema telae cellulosa; cum quibus tamen etiam fluidorum in omnibus his vasis contentorum considerationem coniungit. Duo priora systemata *viua solida* vocat, *solida* vero *inertia* inorganicam telam cellulosam. Systemati vasorum sanguiferorum vasa quoque excernentia et absorbentia adnumerat. Duas neruorum species adsumit, quarum vna motui, altera sensui praecipue dicata est. Ex tela cellulosa ossa quoque, cuticula et cutis, ungues, pili, membranae, tendines et cartilagine formantur, vt maxima eorum pars ad solida inertia pertineat.

Ee 4

Deinde

*) Prodiit Germanica versio huius libri, variis notis aucta, Lipsiae apud Casp. Fritsch, sub titulo: *Systematische Einleitung in die theoretische und practische Arzneykunst*, durch DAVID MACBRIDE, a. 1773. in 8. Vol. I. II.

**) In *Synopsi nosologiae methodicae*, proxime a nobis indicanda.

- p. 7. Deinde de fluidis corporis humani partibus Noster exponit. Sanguis componitur ex sero et crassamento, seu ea parte, quae placentam in sanguine ex vena misso format. Hoc vero crassamentum iterum ex duabus partibus constat, ea scilicet, quae vniuersum sanguinem rubore tingit et lymphæ seu filamentosa sanguinis parte. Rubedinem sanguinis a ferro, in crassamento reperiundo, esse per experimenta inprimis Cl. BUCHWALD *) Auctor noster probat. Addit humorum secretorum, lymphæ seu humoris nutritii tenuissimi, fluidi neruei et chyli considerationem. Porro de viribus, corpus humanum mouentibus, inanimatis scilicet, et irritabilitate agit, quibus ipsius animæ actio adhuc addi debet. Coniunctione omnium harum virium actiones corporis humani perficiuntur, et combinatio actionum harum virium *naturæ* nomine insignitur; qua repugnante, nihil medicina proficit.
- p. 21. Tunc ad motus, qui in tribus corporis humani systematibus sunt, Cl. MACBRIDE descendit et de vi cordis primum disputat. Praeter systolen et diastolen eiusdem, etiam subsultorium quendam motum in eo assumit, de quo Cl. LAMURE egit **). Deinde agit de pulsu, cui in vasis minoribus oscillatorium motum a WHYTIO propositum addit, et de vi suctionis, quam a sola pressione laterali muscutorum et arteriarum deriuat, licet ad propriam vasorum vim fugentem quoque respiciendum sit. In neruis motum quemdam oscillatorium assumit, qui non a solida eorundem substantia pendet, sed oscillationis humoris elastici effectus est. Tandem de consensu partium corporis humani, de motu telæ cellulosæ, in qua in statu naturali

*) vid. comment. nostr. Vol. XIII. p. 513.

**) vid. ib. Vol. XVII. p. 275.

naturali et homine sano, grauitatis nullus effectus
conspicitur et motu humorum intestino Auctor Cl.
differit.

Vltimo huius libri capite de actionibus anima- p. 30.
libus disputat, quae ex viribus animalibus deside-
rii et notionis ac motu oriuntur. Cordis et pul-
monum actionis ideo non conscii sumus, quia con-
suetudine perpetua illas non amplius sentimus et
vim voluntatis in eas amisimus.

Secundus liber analysin morborum tradit. p. 33.
Morbum vt complexum symptomatum Cl. MAC-
BRIDE considerat. Hinc generalem consideratio-
nem symptomatum, ex quibus morbi compositi
sunt, praemittit. Ostendit deinde, qua ratione
caussa morborum inuestiganda et conditio actio-
num in homine sano, cum conditione earundem
actionum in homine aegroto et symptomatibus
vniuersalibus comparanda sit. Porro docet, qua-
les motus animales in homine perfecte sano esse
debeant et symptomata vniuersalia, quae in omni
fere morbo reperiuntur, describit. Sunt ea calor
praeternaturalis, cuius quatuor species, inflamma-
torium; putridum, hecticum et volaticum seu hy-
stericum Noster assumit; horror, quem a spastica
quadam vasorum contractione deriuat, quae a ner-
uis pendet; nausea; sitis; dolor, qui nec exten-
sionis nec contractionis neruorum effectus est, sed
a praeternaturali mutatione fluidi neruei produci-
tur; dolor pruriens; agrypnia; nimia in somnum
procliuitas; anxietas praecordiorum; asthma seu
respiratio difficilis; debilitas, de cuius caussis egre-
gie Cl. Auctor exponit; spasmi; insensibilitas; ni-
mia sensibilitas et denique phantasia laesa vel de-
lirium.

p. 83. Progreditur deinde ad causas morborum remotas. Temperamentorum differentias ita explicat, ut vasa robusta cum magno sensibilitatis vel irritabilitatis gradu coniuncta *sanguineum*, debilia vasa et magna irritabilitas *hystericum* temperamentum constituent, quod aliquo modo cum *bilioso* veterum conuenit. Vasa robusta et insensibilitas seu irritabilitas iusto minor *melancholicum* temperamentum efficiunt, uti, si debilia sint vasa et paruus sensibilitatis seu irritabilitatis gradus, *phlegmaticum* temperamentum nascitur. Tum de variis acrimoniarum speciebus, materiis morbificis et diuersis speciebus saburrae, quae in primis viis reperiuntur, nec non de rerum, quae vulgo non naturales dicuntur, in sanitatem effectu, praecipua proponuntur.

p. 101. Postea symptomata partialia seu localia, quae cum vniuersalibus supra enarratis omnes morbos constituunt, recensentur. Ea vero vel vires quasdam animi, vel sensus, vel appetitus varios naturales, vel secretionum aut excretionum quasdam species, vel alias singulares corporis actiones laedunt, vel denique figuram et habitum externum, partium situm et connexionem, aut fabricam et cohaesionem partium, organicarum mutant.

p. 118. Tandem symptomata sexui virili propria, seu vasorum seminalium, testium vel penis laesiones; morbi mulierum, quibus ouaria, uterus, vagina vel genitalia externa afficiuntur, aut qui a menstruis, grauiditate, partu vel lactatione pendent, et puerorum denique morbi breuiter indicantur. In pueris vel cutis morbosum colorem obtinet, vel anus aut genitalia coalita sunt, vel linguae frenulum nimis longum est, vel ii torminibus, aphthis, conuulsionibus, variis a dentitione oriundis molestiis,

siis, diuersis exanthematibus, rhachitide, vermibus cet. afficiuntur.

Tertio libro modus exponitur, quo sympto- p. 129.
mata et morbi apte diuidi et in ordinem disponi
possunt. Symptomata in ordinaria, accessoria et
extraordinaria Cl. Auctor diuidit, tandemque sy-
stematicam morborum in classes et ordines distribu-
tionem proponit, quam tamen, cum in practica
parte repetatur, hic omittimus. Interim in sequen- p. 141.
ti libro quarto theoreticam explicationem vario-
rum ordinum sui systematis Cl. Auctor communi-
cat, nec non genera horum ordinum constituit.
Cum itaque primae classis, quae *uniuersales* mor-
bos continet, primus ordo febrium sit, de feбри-
bus, de modo, quo febris oriatur et procedat, caus-
sis febrium crisiſque exponitur. Sequitur theoria p. 157.
inflammationis. Huius causſam non in obstructio-
ne vasorum et impedito sanguinis per ea vasa tran-
situ Cl. MACBRIDE ponit, sed potius nimis par-
vam vasorum resistantiam accusat, quae efficit, vt
sanguis per arterias et venas partis cuiusdam
praeternaturali impetu et aucto celeritatis gradu
moueatur. Addit vero his omnibus Cl. Auctor
irritationem et oscillationem vasorum minimo-
rum morbose auctam. Symptomata dein-
de inflammationum et varii modi explicantur,
quibus inflammatio finiatur. Sunt ii discuf-
ſio, exsudatio materiae purulentae, quae in
membranis inflammatis potissimum obseruatur,
abscessus, gangraena et scirrhus. Tertium mor- p. 170.
borum ordinem *fluxus* constituunt, seu excretiones
praeternaturales, copia vel natura sua peccantes;
quartum vero *dolores*, qui potissimum vel ab acri-
monia, vel a flatibus oriuntur. Quintus morbos
spasmodicos, sextus *debilitates* continet, septimus
asthma-

asthmaticos morbos seu *anxietates*, octauus mor-
bos animi, nonus vero *cachexias* comprehendit.

p. 189. *Localium* morborum, nec non eorum, qui sexui
masculino, vel feminino, aut pueris tantum pro-
prii sunt, diuisionem in fine secundi voluminis
addemus. In vniuersum Cl. Auctor 179 morbo-
rum genera, et longe pauciora facit, quam Cl.
SAUVAGES, LINNAEVS et VOGEL.

p. 209. Quinto libro semiologia explicatur. Indican-
tur itaque signa ex pulsu et respiratione desumen-
da; signa, quae praeternaturalem neruorum statum
inducunt; signa, quae ex variis exanthematibus et
aliis cutis mutationibus peti possunt, et signa ex
sanguine, ubi etiam de membrana phlogistica dis-

p. 229. seritur. Quod ad ortum eius pertinet Cl. Auctor
sententiam Cl. FORDYCE (*Elements of the practice
of Physic*, P. I. p. 5. P. II. p. 29. *) assumit,
sanguinem scilicet et lympham in corpore, in quo
inflammatio est, longe fluidiorem, quam in statu
sano esse. Sequuntur signa ex vrina; ex sudore; ex
faecibus et materia tussi vel vomitu reiecta. His
annectitur epitome eorum, quae HIPPOCRATES
de malis vel bonis signis habet, quam Cl.

p. 240. Auctor ex Cl. VAN DER LINDEN *meletematibus
medicinae Hippocraticae* L. B. 1668. in quarto edi-
tis desumpsit.

p. 255. Sextus liber hygienen seu regulas continet,
quibus

*) Pluribus hanc sententiam experimentis confirma-
uit Cl. HEWSON, praemature fato nuper ereptus,
in egregio libro: *Experimental Essays* Vol. I. p. 60.
etc. Experimenta tamen haec iam in sexagesimo
volumine *Tractationum Philosophicarum* p. 368.
seqq. publicata fuerunt, vt itaque gloria inuentionis
huius sententiae forte omnis Cl. HEWSON tribuen-
da sit.

quibus tum corpora ad morbos iam disposita, tum perfecte sana tractari debent.

Septimo denique libro Cl. Auctor therapiam p. 265. generalem tradit. Motus systematis sanguinei vel nimis augetur, in quo casu venaesectio, purgantia, clysmata, sedantia et emetica adhiberi possunt, de quibus et de diaeta eiusmodi aegris ordinanda, Cl. Auctor fusius disserit: vel motus ille nimis minuitur aut plane interrumpitur, in quo casu analeptici seu cardiaci: vesicatorii et roborantibus opus est. Si motus systematis nervorum inordinatus sit, antispasmodica et anodyna, nec non roborantia, ac in debilitate partiali, cephalica, balsamica, stomachica, carminatiua cet. adhibeantur. Si motus vero nervorum cessauerit, ad analeptica et vesicatoria confugiendum est. Tunc de ratione diuersas saburrae species in canali primarum viarum existentes et alias acrimonias specificas corrigendi; nec non de modo secretionis nimis auctas minuendi, vel nimis parcas contra augendi, Cl. Auctor exponit. Secretiones augentur diaphoreticis, diureticis, sialagogis, errhinis, expectorantibus et emmenagogis. Imminuuntur vero eae, si nimiae sint, adstringentibus et sic dictis restaurantibus. Locales morbi topica quoque remedia exigunt.

Altera seu practica huius libri pars species et Vol. II. varietates morborum continet, vna cum therapia p. 301. earum. Quo vero Lectores nostri de systemate Cl. MACBRIDE eo melius iudicare valeant, classes, ordines, genera, species et varietates, ab illo constitutas, eo, quo vltus est, systematico ordine proponamus, et deinde observationes quasdam addamus, speciminis loco ex descriptionibus morborum

borum et methodo iis medendi, his descriptionibus annexa, depromtas.

Quatuor in vniuersum morborum classes Cl. Auctor facit, quarum prima morbos vniuersales, qui in toto corpore consistunt; secunda morbos partiales siue locales, qui in partibus oriuntur; tertia morbos sexuum et quarta morbos infantum complectitur.

P. 303. CLASSIS I. MORBI VNIVERSALES.

Ordo I. *Febres.*

Genus I. *Febres continuæ.*

Species 1. *Febres continuæ simplices.* Huc et varietates Cl. Auctor refert. α) *febrem phthoricam*, β) *a frigore*, γ) *a calore*, δ) *a dolore*, ε) *catarrhalem quæ Influenza solet dici.*

Species 2. *Febres inflammatoriæ.* Varietates sunt, α) *inflammatoria cephalalgica*, β) *inflammatoria soporosa*, γ) *inflammatoria pleuritica*, δ) *inflammatoria rheumatica*, ε) *inflammatoria dysenterica.*

Species 3. *Febris nervosa*, α) *communis seu febricula MANNINGHAMII*, β) *hydrocephalica WHYTII.*

Species 4. *Febres putridæ*, α) *carceraria*, β) *maligna Hungarica*, γ) *maligna Aegyptiorum*, δ) *icterodes Carolinensis* *) ε) *icterodes Canadensis* **)

Species 5. *Febres mixtæ*, α) *depuratoria SYDENHAMII*, β) *sudatoria EIVSD.* γ) *comatosa EIVSD.* δ) *variolosa sine variolis EIVSD.* ε) *hiemalis*, ζ) *verminosa.*

Genus

*) Hanc Cl. LINING Edinb. Ess. Vol. II. p. 97. descripsit.

**) vid. LIND two papers on fevers et MONRO on the diseases in the hospitals, p. 162.

Genus II. Febres intermittentes.

Species 1. *Febres quotidianae*, α) *simplex*, β) *duplex*, γ) *hysterica*, δ) *cephalalgica*.

Species 2. *Febres tertianae*, α) *legitima*, β) *spuria seu continua siue extensa* SYDENH. γ) *pleuritica* SAUVAGES, δ) *asthmatica*, ε) *carotica siue comatosa*, ζ) *cardialgica*, η) *duplex*, vbi singulis diebus paroxysmi, impares tamen, altero die vehementiores altero leniores, aegrum afficiunt, θ) *duplicata*, vbi alternis diebus binæ accessiones in vno eodemque die concurrunt, ι) *urticata*, κ) *cholericæ* i. e. cum cholera in paroxysmo, λ) *epileptica*, μ) *hemiplegica*, ν) *rheumatica siue arthritica*.

Species 3. *Febres quartanæ*, α) *legitima*, β) *splenica cum obstructione splenis*, γ) *hepatica*, δ) *metastatica siue ex metastasi*.

Species 4. *Febres anomalæ et quæ longiore circuitu redeunt*, α. β) *febres quintanæ, sextanæ* cet.

Genus III. Febres remittentes.

Species 1. *Remittentes inflammatoriae*, α) *cattarrhalis*, β) *peripneumonica* SAUVAG. γ) *ardens siue causus*, δ) *biliosa*.

Species 2. *Remittentes putridæ*, α) *flaua seu biliosa americana*, β) *anginosa maligna*, γ) *paludosa*.

Species 3. *Remittentes singularibus symptomatibus stipatae*, v. c. *epiala, phricodes, leipyrria, asodes, elodes, syncopalis siue cardiaca, carotica*.

Genus IV. Febres exanthematicæ.

Species 1. *Variolæ*, α) *simplices discretæ*, β) *simplices confluentes*, γ) *simplices cry-*
stalli-

stallinae. His adduntur *variolae volaticae* siue *spuriae* aut *varicellae*, δ) *complicatae*, 1. cum febre inflammatoria, 2. *complicatae crystallinae*, 3. *complicatae nigrae, sanguineae, haematodes*, 4) *complicatae dysentericae*.

Species 2. *Morbilli*, α) *regulares*, β) *anomali*, γ) *variolosi*, in quibus maculae, vt pustulae variolarum eminent *)

Species 3. *Scarlatina*, α) *benigna*, β) *urticata* seu *febris effersa*, γ) *maligna*.

Species 4. *Febris erysipelatoza*, α) *benigna*, β) *maligna*.

Species 5. *Miliaris*, α) *simplex*, β) *catarrhalis*, γ) *inflammatoria*, δ) *serosa*, ϵ) *putrida* seu *petechialis*.

Species 6. *Febris aphthosa*.

Species 7. *Febris vesicatoria*. *Pemphigus* Cl. SAUVAGES seu *febris bullosa* VOGEL **)

Species 8. *Pestis*.

Genus V. *Febres Haemicae*.

Species 1. *Phthisis*, α) *secca*, β) *mucosa* siue *catarrhalis*, γ) *haemoptica*, δ) *scrophulosa*, ϵ) *scorbutica*, ζ) *asthmatica*, η) *sypilitica*, θ) *arthritica*, ι) *hypochondriaca*, κ) *chlorotica*.

Species 2. *Tabes*, α) *hepatica*, β) *mesenterica*, γ) *dorsalis*, δ) *ulcerosa*, seu ab apostemate, ϵ) *verminosa*, ζ) *scrophulosa*, η) *scorbutica*, θ) *asthmatica*, ι) *sypilitica*, κ) *arthritica*, λ) *hypochondriaca*. μ) *chlorotica*.

Ordo

*) *Rubeola variolodes* SAUVAGES.

**) vid. THIERRY *Med. experim. et LANGHANS* in *Act. Helvet*, Vol. II. p. 260. comment. Vol. VI. p. 686.

Ordo II. *Inflammationes.*

P. 409.

Genus I. *Inflammationes externae.*

Species 1. *Phlegmone.*

Species 2. *Erysipelas.*

Species 3. *Furunculus.*

Species 4. *Anthrax* f. *carbunculus.*

Species 5. *Ophthalmia.* 1. *inflammatoria* 2. *puitosa.*

Species 6. *Angina*, α) *tonsillaris*, β) *trachealis*, γ) *suffocatio stridula* (croup *), δ) *Angina maxillaris* (mumps Anglorum) cum oedemate genae.

Species 7. *Parotis*, f. *inflammatio parotidis.*

Species 8. *Inflammatio glandularum inguinalium* f. *bubo.*

Species 9. *Inflammatio testiculi.* Huc etiam pertinet *febris testicularis* MORTON p. 28. in tabula.

Genus II. *Inflammationes internae.*

Species 1. *Phrenitis.*

Species 2. *Otitis.*

Species 3. *Carditis.*

Species 4. *Pleuritis*, α) *simplex*, β) *cum alia febre complicata.*

Species 5. *Peripneumonia*, α) *simplex*, β) *complicata.*

Species 6. *Paraphrenitis.*

Species 7. *Hepatitis.*

Species 8. *Splenitis.*

Species 9. *Epiplöitis.*

Species.

*) vid. HOME *Inquiry into the nature, cause and cure of the croup.* Edinb. 1765. comm. nostr. Vol. XV. p. 334.

*Species 10. Gastritis, α) ab' exanthemate re-
trophesso f. exanthematica, β) a veneno, γ)
a vulnere, f. traumatica.*

*Species 11. Enteritis, α) dysenterica, β) he-
niosa, γ) a veneno.*

Species 12. Mesenteritis.

Species 13. Nephritis.

Species 14. Cystitis.

P. 457. Ordo III. Fluxus.

Genus I. Aluifluxus.

*Species 1. Cholera, α) spontanea, β) vermino-
sa, γ) arthritica.*

*Species 2. Dysenteria, α) putrida, β) inflam-
matoria.*

*Species 3. Diarrhoea, α) spontanea, β) bilio-
sa, γ) serosa.*

Species 4. Lienteria.

Species 5. Passio coeliaca.

Species 6. Hepatirrhoea f. fluxus hepaticus.

Species 7. Melaena f. morbus niger.

Genus 2. Haemorrhagiae.

*Species 1. Epistaxis f. haemorrhagia narium;
α) critica, β) actiua i. e. a nimio motu
et imperu humorum; γ) passiua i. e. a
iusto minore resistentia partium et disso-
lutione humorum.*

*Species 2. Haemoptysis, α) accidentalis, β)
habitualis, γ) periodica, δ) traumatica.*

Species 3. Haematemesis.

Species 4. Haematuria.

Species 5. Haemorrhoids.

Genus 3. Serifluxus.

Species 1. Sudor colliquatiuus f. ephidrosis.

Species

Species 2. Diabetes, α) verus, β) hystericus, γ) arthriticus extra paroxysmos, δ) febricosus, qui in senum febribus intermit- tentibus occurrit.

Ordo IV. Dolores.

Genus I. Arthritis.

P. 487.

Species 1. Regularis f. podagra regularis sim- plex.

Species 2. Irregularis f. gonagra vel chiragra regularis.

Species 3. Complicata, α) rheumatica, β) chlo- rotica, γ) melancholica, δ) scorbutica, ε) syphilitica, ζ) asthmatica, η) rhachialgica, i. e. cum colica nervosa (dry belly - ach) coniuncta quorsum etiam colica saturnina pertinet, θ) exanthematica i. e. cum exanthemate cutaneo, ι) rhachitica.

Genus II. Rheumatismus.

Species 1. Acutus.

Species 2. Chronicus. Vtraque species pro morborum, cum quibus complicata est, diuersitate, sequentes varietates habet, α) dysentericus, β) arthriticus, γ) scorbu- ticus, δ) syphiliticus, ε) hystericus.

Species 3. Lumbago.

Species 4. Sciatica.

Genus III. Osteocopus f. dolor Ossium.

Species 1. Spina ventosa.

Species 2. Osteocopus canerosus.

Species 3. Venereus.

Species 4. Ab osteosarcomi i. emollitione os- sium.

Species 5. Scorbuticus.

Genus IV. Dolor capitis.

Species 1. Cephalalgia.

Species 2. Cephalaea.

Species 3. Hemicrania.

Genus V. Odontalgia.

Species 1. Catarrhalis.

Species 2. Cariosa i. e. a dente carioso.

Species 3. Scorbutica.

Species 4. Arthritica.

Species 5. Hysterica.

Genus VI. Otalgia.

Species 1. inflammatoria.

Species 2. Purulenta, cum abscessu in aure.

Species 3. Verminosa, ab insectis in aure.

Species 4. Ab intrusis.

Species 5. catarrhalis.

Genus VII. Pleurodyne f. dolor lateris.

Species 1. Plethorica.

Species 2. flatulenta.

Species 3. A spasmate f. tensione.

Species 4. Parapleuritica, quae post inflammationem pleurae remanet.

Species 5. Verminosa.

Genus VIII. Dolor ventriculi.

Species 1. Pyrosis, f. vulgo cardialgia, Germanis Sodbrennen, α) a saburra, β) biliosa, γ) ulcerosa, si exulceratio stomachum infestat.

Species 2. Cardialgia i. e. dolor ventriculi cum spasminis. Germanis Magenkrampf, α) saburralis, β) a veneno, γ) sputatoria siue pyrosis Suecica SAUVAG. Nosol. T. II. p. 84. et 91. δ) paralytica seu brady-pepta, ε) arthritica, ζ) verminosa.

Species

Species 3. Gastrodynia, α) ab ingluvie, β) flatulenta, γ) biliosa, δ) a veneno, ε) a xiphoide i. e. a cartilagine xiphoidea introrsum pressa, ζ) ab extraneis i. e. a corporibus durioribus deglutitis.

Genus IX. Colica.

Species 1. Flatulenta.

Species 2. Inflammatoria.

Species 3. Biliosa.

Species 4. Passio iliaca.

Species 5. Rhachialgia seu colica nervosa.

Genus X. Lithiasis.

Species 1. Nephritica.

Species 2. Cystica.

Genus XI. Ischuria.

Species 1. Renalis, α) inflammatoria, β) spasmodica, γ) mucosa, δ) arenosa seu calculosa.

Species 2. Vesicalis, α) calculosa, β) inflammatoria, γ) spasmodica, δ) paralytica, ε) polyurica i. e. a nimia urinae copia, ζ) purulenta ab abscessu.

Species 3. vrethralis, α) carunculosa, β) calculosa, γ) hydrocelodes, a disrptione vrethrae et effusione urinae in scrotum.

Genus XII. Proctalgia seu dolor intestini recti.

Species 1. Inflammatoria.

Species 2. Fistulosa seu purulenta.

Species 3. Haemorrhoidalis.

Species 4. Cancrosa.

Species 5. Intertriginosa.

Ordo V. Morbi spasmodici.

Genus I. Tetanus cum dolore.

Ff 3

Species

Species 1. Emprosthotonus s. episthotonus.

Species 2. Opisthotonus.

Genus II. Catochus seu *catalepsis*, sine dolore est; omnes musculi rigidi sunt.

Genus III. Maxillae contractio spasmodica (*locked jaw*). VOGELIVS hunc morbum *capistrum*, SAUVAGES vero *trismus tonicum* vocat.

Species 1. Spontanea seu primaria.

Species 2. Secundaria seu symptomata.

Genus IV. Hydrophobia.

Species 1. Spontanea.

Species 2. Secundaria.

Genus V. Convulsiones.

Species 1. Ab inanitione.

Species 2. Traumatica.

Species 3. A vermibus.

Species 4. Plethorica.

Genus VI. Epilepsia, cuius paroxysmi periodici sunt.

Genus VII. Eclampsia, seu convulsiones epilepticae, quae non periodicae sunt.

Genus VIII. Hieranosus s. *morbus sacer*, cuius species *chorea Sancti Viti* est.

Ordo VI. Debilitates.

Genus I. Coma.

Species 1. Apoplexia, a) *sanguinea*, β) *serosa*, γ) *traumatica*, δ) *temulenta*.

Species 2. Carus.

Species 3. Lethargus, qui debilior cari gradus est.

Species

Species 4. Catalepsis. Cum in catalepsi omnes muscoli rigidi sint, in catalepsi ii eam flexilitatem habent, vt in eo situ maneant, in quem adstantes illos collocant.

Genus II. Paralysis.

Species 1. Hemiplegia.

Species 2. Paraplegia.

Genus III. Lipothymia, Syncope, Asphyxia, quae gradu tantum differunt.

Ordo VII. Morbi asthmatici.

P. 573.

Genus I. Dyspnoea.

Species 1. Pituitosa.

Species 2. A tuberculis.

Species 3. Calculosa.

Species 4. Physconialis, a tumore abdominis.

Species 5. Scorbutica.

Genus II. Orthopnoea, seu maior gradus dyspnoeae.

Species 1. Idiopathica, α) catarrhus suffocativus, β) peripneumonia spuria.

Species 2. Symptomatica, α) hysterica, β) stomachica.

Genus III. Asthma, quod periodicos insultus efficit.

Species 1. Humidum.

Species 2. Siccum.

Genus IV. Hydrothorax.

Genus V. Empyema.

Ordo VIII. Morbi mentis.

P. 587.

Genus I. Mania.

Genus II. Melancholia.

Ff 4

Ordo

p. 593. Ordo IX. *Cachexiae.*

Genus I. Polyfarcia.

Genus II. Hydrops.

Species 1. Anasarca.

Species 2. Hydrocephalus.

Species 3. Hydrothorax seu hydrops pectoris.

Species 4. Ascites.

Genus III. Icterus.

Species 1. Spasmodicus.

Species 2. A pressura i. e. a compressione ductus choledochi communis.

Species 3. Calculosus, a calculis biliaris.

Genus IV. Emphysema.

Species 1. Primarium seu a causa interna.

Species 2. Secundarium seu a laesione pectoris.

Genus V. Tympanites.

Genus VI. Physiconia seu tumor durus abdominis ab intumescencia partis in abdomine contentae.

Genus VII. Atrophia sine febre.

Genus VIII. Osteosarcosis seu emollitio ossium.

Genus IX. Sarcofosis i. e. ossescentia partium mollium.

Genus X. Gangraena.

Species 1. Humida s. Sphacelus.

Species 2. Sicca s. necrosis.

Genus XI. Scorbutus.

Genus XII. Scrophula.

Genus

Genus XIII. *Cancer*.

Genus XIV. *Lues venerea*.

Quamquam vero Cl. Auctor in practica operis sui parte species secundae, tertiae et quartae classis morborum non enarrauit, sed eas ad tertium volumen, quod nondum prodiit, reseruauit; tamen ex priore volumine, ordines et genera harum trium classium addamus, quo vniuersum Cl. MACBRIDE systema Lectorum oculis subiiciatur, iique de praestantia et perfectione eiusdem iudicium ferre queant.

SECUNDA CLASSIS. MORBI LOCALES. Vol. I.

Ordo I. *Morbi sensuum internorum.*

p. 189.

Genus I. *Amnesia*.

Genus II. *Hypochondriasis*, ad quam etiam *hysteria* seu malum hystericum refertur.

Genus III. *Amentia*.

Ordo II. *Morbi sensuum externorum.*

Genus I. *Coecitas*.

Genus II. *Visus deprauatus*. Huc pertinent vt species: *myopia*: *presbyopia*, *cataracta*, *photophobia* et *vertigo*.

Genus III. *Surditas*, quae vel ab externis vel ab internis caussis oritur.

Genus IV. *Auditus deprauatus*.

Genus V. *Anosmia* s. odoratus iactura.

Genus VI. *Odoratus deprauatus*.

Genus VII. *Ageusia* s. gustus iactura.

Genus VIII. *Gustus deprauatus*, si ille non a febre pendet.

Genus IX. *Anaesthesia* seu stupor, qui non a stupore vniuersali oritur.

Ordo III. *Morbi appetituum.*

Genus I. Anorexia.

Genus II. Cynorexia f. famēs canina.

Genus III. Pica.

Genus IV. Polydipsia.

Genus V. Satyriasis.

Genus VI. Nymphomania.

Genus VII. Anaphrodisia.

Ordo IV. *Morbi secretionum et excretionum.* Hae secretiones si praeternaturaliter augentur apocenosēs, si suppressae sunt epischēs vocantur.

Genus I. Epiphora.

Genus II. Coryza.

Genus III. Ptyalismus.

Genus IV. Anacatharsis ex bronchiis et pulmone.

Genus V. Otorrhoea.

Genus VI. Diarrhoea.

Genus VII. Enuresis seu incontinentia urinae.

Genus VIII. Pyuria.

Genus IX. Dysuria.

Genus X. Constipatio alui.

Genus XI. Tenesmus.

Genus XII. Dysodia f. sudor foetidus.

Genus XIII. Flatus.

Genus XIV. Aedopsophia i. e. flatus ex vrethra et vagina.

Ordo V. *Morbi diuersarum actionum.*

Genus I. Aphonia seu vocis plenaria iactura.

Genus II. Mutitas, si aeger non sonos distinctos edere potest.

Genus III. Paraphonia seu loquelae vitium.

Genus IV. Dysphagia seu manducatio et deglutitio impedita.

Genus

Genus V. *Collum obſtipum* (*wry neck*) a ſpaſmodica muſculi maſtoidei contractione.

Genus VI. *Angone*, in qua aeger in periculo ſuffocationis ſine inflammatione in collo cet. eſt.

Genus VII. *Sternutatio*.

Genus VIII. *Singultus*.

Genus IX. *Tuffis*.

Genus X. *Vomitus*.

Genus XI. *Palpitatio cordis*.

Genus XII. *Chorea ſancti Viti*.

Genus XIII. *Trifmus*, ſeu ſpaſmodica contractio aut conuulſio muſculorum maxillae ſuperioris et inferioris, quae ſtridorem dentium producit.

Genus XIV. *Nyſtagmus* ſiue conuulſiuus palpebrarum motus.

Genus XV. *Crampus*, in muſculis cruris cum dolore.

Genus XVI. *Scelotyrbē*, ſeu fixa muſculorum in extremitatibus contractio, quae magis ſcorbuti ſymptoma eſt.

Genus XVII. *Spaſmodicae contractiones diuerſorum membrorum*.

Genus XVIII. *Paralyſis* membri cuiusdam.

Genus XIX. *Ancyloſis*.

Genus XX. *Gibboſitas*.

Genus XXI. *Lordoſis*, in qua extremitatum oſſa incuruantur.

Genus XXII. *Hydarthrus* (*white-ſwelling* Anglo-
rum) ſeu *hydrops articuli*.

Ordo VI. *Morbi ſuperficiarii ſeu chirurgici*

Genus I. *Tumores*, ſub integumentis ſiti ſunt et cutis color non mutatur.

Genus

Genus II. Excrementiae, super corporis superficiem eminent et color cutis alienatus est.

Genus III. Anrurysma.

Genus IV. Varix..

Genus V. Pepulae sunt pustulae durae, quae non facile pus contrahunt, et vel inflammantur ac pruritus excitant, vel sine dolore sunt, atque ad frigidos tumores pertinent.

Genus VI. Phlycthenae sero limpidio vel colorato replentur.

Genus VII. Pustulae, pure replentur et ad basin inflammatae sunt.

Genus VIII. Scabies, quae vel sicca vel humida est.

Genus IX. Impetigo.

Genus X. Lepra.

Genus XI. Elephantiasis seu Lepra vera.

Genus XII. Frambesia, seu idem morbus qui in India occidentali *Tauros* vocatur.

Genus XIII. Herpes.

Genus XIV. Maculae.

Genus XV Alopecia.

Genus XVI. Trichonea seu *plica Polonica.*

Genus XVII. Tinea.

Genus XVIII. Phthiriasis.

Ordo VII. Morbi a situ partium deprauato.

Genus I. Herniae.

Genus II. Prolapsus, in hoc partes nudaе neo integumentis tectae apparent.

Genus III. Luxatio.

Ordo VIII. Morbi ex laesione continui.

Genus I. Vulnere.

Genus II., Ulcera.

Genus

Genus III. *Fissurae f. rhagades.*

Genus IV. *Fistulae.*

Genus V. *Ambustio.*

Genus VI. *Excoriatio.*

Genus VII. *Fractura ossis.*

Genus VIII. *Caries.*

CLASSIS III. MORBI SEXVVM.

A. *Morbi sexus virilis.*

Vol. I.

Ordo I. *Vniuersales: v. c. febris testicularis, tabes p. 198, dorsalis cet.*

Ordo II. *Particulares.*

Genus I. *Dyspermatismus.*

Genus II. *Gonorrhoea simplex.*

Genus III. *Gonorrhoea virulenta.*

Genus IV. *Priapismus huius species est gonorrhoea cum chorda.*

Genus V. *Phimosis.*

Genus VI. *Paraphimosis.*

Genus VII. *Oedema praeputii crystallinum.*

Genus VIII. *Hernia humoralis f. inflammatio testiculi.*

Genus IX. *Hydrocele.*

Genus X. *Sarcocoele.*

Genus XI. *Cirsocele seu varicocele.*

B. *Morbi feminarum.*

Ordo I. *Vniuersales.*

Genus I. *Amenorrhoea.*

Genus II. *Chlorosis.*

Genus III. *Menorrhagia.*

Genus IV. *Leucorrhoea f. fluor albus.*

Genus V. *Hysteralgia f. dolor vteri cum tensione vteri molesta ad inferiora.*

Genus VI. *Grauiditas.*

Genus

Genus VII. Abortus.

Genus VIII. Dysstocia siue partus difficilis.

Genus IX. Febres puerperales.

Genus X. Mastodynia, seu dolor mammarum.

Ordo II. *Particulares.*

Genus I. Hydrops ovarii.

Genus II. Scirrhus ovarii.

Genus III. Hydrometra i. e. hydrops uteri, qui cum grauiditate et sine ea esse potest.

Genus IV. Physometra, seu tumor a flatibus in utero inclusis.

Genus V. Prolapsus uteri.

Genus VI. Prolapsus vaginae.

Genus VII. Polypus uteri et vaginae.

VOL. I CLASSIS IV. MORBI INFANTVM.

P. 201. Ordo I. *Vniuersalis.*

Genus I. Colica meconialis.

Genus II. Colica lactantium.

Genus III. Diarrhoea infantum.

Genus IV. Aphthae.

*Genus V. Eclampsia infantum i. e. conuulsion-
es non periodicae v. c. a dentitione, ver-
mibus.*

Genus VI. Atrophia infantum.

Genus VII. Rhachitis.

Ordo II. *Particulares.*

*Genus I. Imperforatio vrethrae, vaginae, in-
testini recti.*

*Genus II. Anchyloglossum s. frenulum nimis
longum.*

*Genus III. Icterus seu aurigo infantum (Anglis
yellow gum.)*

Genus

Genus IV. *Purpura scorbutica infantum* (Anglis red gum.)

Genus V. *Crusta lactea*.

Atque haec sunt morborum classes, ordines, genera et species, quae Cl. MACBRIDE hoc opere indicauit. Iam vero aliquas annotationes, quae ex practica huius libri parte excerptissimus, et relationem de appendice, eidem annexa addamus.

In febribus inflammatoriis antimonialia in dosi p. 303. refracta, nec non ad diaphoresin promouendam fomenta cruribus circumposita, multum Cl. Auctor extollit. Contra vesicatoria, si fibrae adhuc tensae, calor magnus, cutis sicca et pulsus durus, fortis et celer sit nunquam adhibeantur. Non p. 317. nunquam in his morbis, re penitus conclamata visa, balnea tepida egregios effectus praestant Cum difficulter adhiberi possint, eorum loco vapores tantum admittere suadet. Calidiora in febribus p. 329. putridis a Cl. PRINGLE adeo commendata, cum summa cautione dari debent. Mortem in paroxysmo p. 343. intermittentium sub horrore fieri Cl. Auctor docet, monet tamen etiam, Cl. LIND (*on the diseases in hot climates* *) contrarium de caloris febrilis tempore asserere.

In phthisi sicca lenia resoluentia et diluentia, p. 397. nec non fonticuli et setacea ac paruae venaesectio- nes adhibeantur. In mucosa contra cortex Peruvianus cum gummatibus balsamicis et roborantibus, nec non elixir vitrioli, martialia cet. utilia sunt. Aduersus taeniam in Guiana lana seu aspera p. 402. materia fructus *Sisizolobii pedunculis bipartitis axillaribus*. BROWN *nat. hist. of Jamaica* p. 290. cum melle in electuarii tenuis formam redigitur, eiusque duo parua cochlearia per tres dies mane sumuntur,

*) Comm. dec. II. suppl. III. p. 403.

- muntur, ac deinde quarto die purgans rhabarbari
 p. 410. num adhibetur *) In inflammationibus, quae ex
 nimio humorum motu oriuntur, euacuationes san-
 guineae locales v. c. cucurbitulae et hirudines et
 usus purgantium maiorem usum, quam venae-
 ctio adferunt. Si vero laxitas et debilitas valo-
 rum magis inflammationis causa sit, roborantia
 adhibeantur et reprimentia. Gangraena non sem-
 per inflammationis praegressae effectus est, sed
 sponte ex prava dispositione humorum oriri potest.
 p. 417. In tumoribus, qui indolentes sunt, nec a mole
 corporis habitu pendent, vapores calidi egregium
 vtilitatem adferunt eosque saepe resolvunt. CL. SAU-
 VAGES, qui inflammationem ipsius cerebri *cephali-*
tidem, membranarum vero cerebri *phrenitidem* vo-
 cans, has ut distinctos morbos considerat, a No-
 stro refutatur. In peripneumonia radice *Sen-*
gae decoctum multum commendat. Delirium
 non semper in paraphrenitide adest. Abscessus
 in hepate post laesionem capitis, cum CL. CAS-
 STON**), a secretionem bilis per laesionem syste-
 matis nervorum turbata deriuat. In fluxibus seu
 excretionibus, praeter naturam multum auctis, in-
 primis ad causam quandam irritantem respicien-
 dum, eaque vel e corpore educenda, vel emen-
 danda est, vel anodynus nervi eo disponantur, ut
 irritatione hac non adfiantur. Si vero spas-
 modicae constrictiones simul adsunt, quod exsicc-
 tate cutis, siti, anxietate praecordiorum, nausea
 et parva urinae copia apparet, tunc tartarus eme-
 ticus in dosi refracta, quo nauseam tantum, non
 vomitum efficiat, optimum effectum praestat, hu-
 mores ad cutem determinat et aequalem humo-
 rum

*) Remedium hoc iam CL. BANCROFTS in itinera-
 rio Guianensi publicavit.

**) *Patholog. Inquir.* p. 32. comm. Vol. XV. p. 33.

rum circulum restituit. Atque hoc etiam caussa
utilitatis est, quam vitrum antimonii ceratum et
ippecacuanha in dysenteria et aliis alui fluxuum
speciebus praestant. In cholera, si ventriculo p. 462.
iam purgato et cruditate discussa, tamen vom-
itus aegrum vexat, radicem *Columba* ad scrupu-
lum semis Cl. MACBRIDE commendat. Vi. p. 468.
trum antimonii ceratum raro nunc adhibetur,
quoniam effectus eius nimis incerti sint, nec apte
determinari possint. Paruae doses ippecacuanhae
cum tartaro emetico vel sine eo eundem usum ha-
bebunt.

In diarrhoea pertinaci decoctum ligni Campe- p. 471.
chensis cum aqua calcis paratum, addito pauxillo
cinnamomi laudatur. In haemoptysi habituali, si p. 478.
sanguis iam resolutus et pulmones debilitati sint,
omissa venae sectione, paruae doses ippecacuanhae siue
tartari emetici utiles erunt. Pulvis ducis Portlan p. 495.
diae *) apud plures aegros tantum ad aliquod tem-
pus effectum materiae arthriticae sopit, quae tan-
dem aucto furore saevit. Semper quoque vires
digestivas successu temporis laedit. In rheumatif-
mis nitrum in magna dosi et haustus salini adhi-
beantur, quorum tamen vires multum augentur,
si tartari emetici paullulum additur.

In rheumatismo dysenterico, ubi, doloribus in p. 503.
extremitatibus cessantibus, statim colici dolores et
diarrhoea oriebantur, paruae doses ippecacuanhae
cum opio, quibus rhabarbarum in dosi refracta
saepius interponebatur, utilissimae erant. Aduersus p. 525.
colicam nervosam Indiae occidentalis (*dry bel y-ach*)
remedium, quod olim pro arcano habebatur, et
semper fere morbum curat Cl. CHALMERS Me-
dicus

*) vid. *Lond. Med. Inquir.* Vol. I. p. 126. comm.
Vol. VIII. p. 308.

dicus Charlestownensis in Carolina australi publicavit *). Praemissis clysmatibus purgantibus, quibus, si dolores vehementissimi sunt, alia cum opio substituuntur, aegro solutio vitrioli coerulei seu verneris in aqua simplici datur. Vncia quaevis aquae granum vnum vitrioli continet, et aeger duo vel tria cochlearia, aut si vomitus non statim sequitur, plura sumit, usque dum vomit. Hoc dum per nouem dies fit, magna bilis copia eiicitur et aeger, qui tenui interim victu sustentatur, ut plurimum sanus fit. Vitriolum coeruleum in magna dosi ad scrupulum vnum et ultra, in puluere dari

- p. 527. posse, Cl. CHALMERS observatione probat. In paralyti, post hanc vel saturninam colicam relicta, petroleum Barbadense et balsamus Peruvianus interne et externe adhibeantur. Vitriolum quoque cupri in tetano utile fore Cl. MACBRIDE est coniectura. Carochum in infante septem dierum vidit. Durabat ille morbus tres vel quatuor septimanas et pueri vita solis clysmatibus nutrientibus sustentabatur. Interim tamen ille sponte, multis aliis adhibitis remediis a morbo tam diro conualuit. In epilepsia valerianam et corticem Peruvianum p. 559. Cl. Auctor commendat. Aegrum decem et septem annorum morbo sacro per duodecim iam annos affectum idem vidit, in quo truncus et extremitates corporis, per convulsiones perpetuo durantes, mirum in modum distorta erant. Nulli tamen dolores aeger experiebatur et praeterea satis bene valebat. Electricitatem in paralyti sine omni metu adhiberi posse Cl. Auctor putat. Vtiliorem tamen eam in partiali paralyti fore coniecit.
- p. 580. Vires asae foetidae in asthma spasmodico suis observationibus confirmat. Nonnullis infu-

*) *American Magazin.* 1769. Mens. Iul.

sum Coffee sub paroxylmo haustum, statim opem tulit. Vestimenti genus describit, quo ma- p. 591.
 naci sine catenarum ope, egregie in lecto conti-
 neri possint. Angli illud *the strait waist-coat* vo-
 cant. Opii usum frequentius in maniacis, ac vul- p. 592.
 go fit, experiundum esse Cl. Auctor iudicat. Ca- p. 611.
 sum feminae quadraginta et septem annorum de-
 scribit, in qua post saeuos dolores arthriticis similes,
 ossa omnia et ipsa maxilla inferior, solis cranii os-
 sibus exceptis emolliebantur. In scrophulosis aqua p. 624.
 marina tantum in initio, antequam tumores exul-
 cerantur et tabis signa se ostendunt; cortex con-
 tra Peruvianus, si iam febris hectica et vlcera ad-
 sint, ac cicuta tandem, si haec vlcera scirrhusa
 et carcinomatica fiant, adhibeantur. Arcanum p. 626.
 quoque hic communicatur remedium contra can-
 cerum, quod causticum vehementissimum est, atque
 ex foliorum ranunculi flammiei manipulis duobus,
 foliorum cotulae foetidae manipulo vno, arsenici
 drachmis duabus, florum sulphuris drachma vna
 constat. Puluis ex his paratus cum albumine oui
 in pastam redigitur, qua carcinomatis pars, quae
 extirpanda est, tegitur ac tenuis vesica albumine
 etiam illinita superponitur. Hoc per viginti qua-
 tuor horas applicato, crusta digestiuis, more con-
 sueto tegitur. Signa quoque, quibus vlcera vene- p. 629.
 rea et scorbutica, quae in ore oriuntur, a se inuicem
 distingui possint, fusius describuntur.

o In appendice vsus infusi ex malto parati con- p. 639.
 tra scorbutum, quod Auctor Cl. iam in libro *Ex-
 perimental Essais* *) commendauit, pluribus aliis
 obseruationibus confirmatur. Sunt eae partim a
 CL. BADENACH factae, quas Auctor in paruo

Gg 2 tractatu

*) vid. comment. nostr. Vol. XX. p. 133.

tractatu a. 1768. impresso *) iam antea publicum
partim ex diariis chirurgorum qui, in nauibus, *delphi*
no, *hirudine* et nuper cum Cl. COOKE orbem cir-
cum nauigarunt, excerptae sunt. Omnes vero
ostendunt, hoc remedium praestantissimum esse an-
tiscorbuticum et vsum eius in nauibus, longis itine-
ribus destinatis, omni modo commendari debere.

IX.

Voyage en Californie pour l'observation du
passage de Vénus sur le disque du soleil, le
3. Juin 1769; contenant les observations
de ce phénomène, et la description histo-
rique de la route de l'Auteur à travers la
Mexique. Par feu M. CHAPPE D'AU-
TEROCHE, de l'Academie royale des
Sciences. Rédigé et publié par M. DE
CASSINI fils, de la même Academie, Di-
recteur en survivance de l'observatoire
Royal de Paris etc. à Paris. Chez Charles
Antoine Jombert. MDCCLXXII. 4. pagg.
170. tabb. aen. 4.

i. e.

Iter in Californiam, vt transitus veneris per
discum solis obseruetur, institutum a beat.
CHAPPE D'AUTEROCHE, in ordinem
redactum editumque a Cl. DE CASSINI,
filio.

Et si liber hic maxima ex parte astronomicis ob-
seruationibus plenus est: cum tamen in ipso
itinere

*) *An Historical Account of a new Method of treating
the Scurvy at sea.*

itineris relatione; atque in litteris, a Cl. JOSEPHO ANTONIO DE ALZATE Y RAMIREZ ad academiam missis, quaedam ex physica et historia naturaliter referantur, non alienum ab instituto nostro breue excerptam iudicauimus. Optandum esset, vt, quae referuntur, magis definirentur: quod vero morti Auctoris tribuendum est.

Vera cruce fructus est Cl. CHAPPE pisce, quem p. 19. *Pampano* dicunt incolae. Hunc tantum a februario ad aprillem capi, esse pedem et dimidium longum, sex digitos latum, alepidotum, coloris grisei, ventre flauescente, ore edentulo, carne grata praeditum. Illic in fluuiis reperiri duo pisces, alium *Sargo* dictum, eundem cum *Pleuronecte Hippoglossa* LINN, alium *Corobo*, quod significet *gibberosum*, a forma corporis dictum. Animalia quadrupeda cum Europaeis eadem dicit. Insectum describit, *Nigua* appellatum, nigrum, simile pulicis et magnitudine, et forma: (*Pulicem penetrantem* LINN. esse ex moribus et effectis colligimus.)

Regionem esse sterilem refertur. Indi hi sunt p. 25. coloris oliuacei, oculis capillisque nigris, magnitudine mediocri, lumbis crassis et robustis, naso breui fere truncato. Variolae rubeolaeque morbi hic communes sunt; plurimi iis moriuntur, eum vtantur balneis sudorem efficientibus.

Versus Mexico regio amoena fit. Via regia p. 26. utrinque tractu montium cincta, inter quos valles latissimae interiacent. Mons *Orizaba* altissimus hic est. Lapides a vulcanis eiectioni, hic dispersi deprehenduntur: omne oppidum *Hapa* ex iis exstructum est. *Mexico* describitur, delineataque traditur. Inde profectum est in California ad vicum a *Sancto* p. 27. *Iosepho* dictum, vbi morbo pestilentiali grassante indefessus CHAPPE mortuus est.

- P. 44. Referuntur obseruata Auctoris de declinatione et inclinatione acus magneticae instituta.
- Ex litteris Cl. DE ALZATE notemus: Morbum quo mortuus sit CHAPPE (quod tamen negat Editor) fuisse vomitum nigrum, dictum ab incolis *Matahuahualt*, qui illic vehementer saepius saeuat. Homines eo laborantes esse pallidos, haemorrhagiis narum et oris subditos. Purgantia et venae sectionem notare. Plantas describit: speciem Acaciae, *Cofcalote* dictam, cuius filiqua depingitur, hanc optimum nigrum colorem, non rodentem, praebere, florem luteum esse, lente crescere arborem: aliam Acaciae speciem, quam *l'huifache* nominat, eidem vsui inferuientem: fructum foliaque de *Cupressi* specie quadam, *Ahuehuete* dicta, arbore monstrosa: arborem, cuius rami, etsi cortice dentati, tamen vireant, *Sapote blanco* appellatam: semina *Salviae Hispanicae* LINN. quae illic a pictoribus, vt colores, trita adhibeantur: *Arachidem hypogaeam* LINN. cuius cultura describitur, eamque comedi, at minus sanitati conuenire. De pisce viuiparo, (ex ordine Ventralium, squamolo, pinna dorsali et anali sibi oppositis, caudae lunatae vicinis, vti ex icone videmus,) refert, natate hos pisces ita, vt femina superius, mas inferius, semper in lineis paralleis natet, atque mas omnes flexus feminae statim imitetur. Araneam, Tarantulae similem, noctu vagantem, certum pluviae futurae esse nuntium. *Pupa folliculosa* missa ad Academiam depingitur. Ex ea Papilionem nasci putat D'ALZATE; verum, cum folliculosa sit, recte a Cl. Editore de eo dubitatur. At est singularis haec pupa, operculo peculiari testa, altera pars plana, altera conuexa et gibbosa. De *petresfactu* dubiae quaedam relationes. *Souvae* testacea pretiosa petresfacta; in prouinciae *Routra* fodinis, ha-
- mana
nenti
pond
dum
midia
teia
cruce
varie
min
bre
vlu
arb
chiu

mana corpora petrefacta, multum argenti contentia, reperta esse. Dentem, quinque librarum pondere, atque os femoris fractum, quinque pedum tamen longitudine, cuius caput pedis et dimidii diametrum habeat, illic dari indicat. In p. 64. teis neque pisces mortuos inueniri, neque in *Vera cruce* vulcani eruptionem esse. Lapidés basalticos variegatos, alium, qui tactus tinnitum edat, et mineram argenti dendroideam obscure et nimis breuiter describit. Denique refertur, hominem, p. 67. vfu extremitatum superiorum destitutum, cum sub arbore a fulmine tactus esset, postea manibus brachiisque libere vti potuisse.

X.

An account of the voyages undertaken by the order of his present Majesty for making discoveries in the southern hemisphere and successively performed by Commodore BYRON, Capt. WALLIS, Capt. CARTER and Capt. COOKE in the *dolphin*, the *swallow* and the *endeavour*; drawn up from the journals which were kept by the several commanders and from the papers of JOSEPH BANKS Esqu. by JOHN HAWKESWORTH L. L. D. London, printed for W. Straham and Cadell. 4. mai. 1773. Vol. I. 3. Alph. 22. pl. tab. aen. et mapp. geogr. 21. Vol. II. 2. Alph. 1. pl. tab. aen. et mappae geographic. 22. Vol. III. 2. Alph. 9. pl. tab. et mapp. geogr. 9.

i. e.

Relatio de itineribus, iussu Regis Angliae nunc regnantis ad detegendas nouas in hemisphaerio australi terras susceptis, et successiue a Cl. BYRON, CARTERET et COOKE factis in nauibus delphino, hirundine et conatu dielii ex diariis eorum et manuscriptis Ill. J. BANKS collecta. Auctore J. HAWKESWORTH. Vol. I. II. III.

Splendidum hoc opus *) relationem eorum continet, quae in itineribus ducum nauium, superius commemoratarum, tum obuenerunt, tum in variis terris, quas uisitarunt, obseruata sunt. Vberiore vero descriptionem corporum naturalium, quae Cl. BANKS et SOLANDER in itinere cum Cl. COOKE facto collegerunt, iidem hi Cl. Viri in posterum orbi erudito communicabunt. Cuius quidem descriptionis editio eo maiore cum sollicitudine expectatur ab omnibus, qui historiae naturalis incrementum curae cordique habent, quo maior est vegetabilium animaliumque plantarum nouorum, numerus, quem ii in terris his, quas nullus unquam botanicus et zoologus ante eos adiit, obseruarunt. Vniuerso operi introductio editoris et explicatio terminorum nauticorum praefixa est.

- Tom. I.** Primum volumen relationem de itinere a Cl. BYRON a. 1764. sequentibus suscepto, quo globum circumnauigauit, continet, quam descriptio p. 363. similis itineris a. 1766. a Cl. WALLIS et CARTERET facti excipit. In itinere Cl. BYRON existentia gigantum Patagonicorum, quorum plurimi 6 vel septem pedum longitudinem habent, et qui simul robusti sunt, extra omne dubium ponitur.

Circa

*) Versio eius Germanica hoc ipso anno Berolini prodit.

Circa quingentos eorum ille vidit, et per plures
horas cum iis commoratus est. Eosdem quoque p. 374.
Cl. WALLIS in sequenti itinere visitavit.

Secundo volumine iter Cl. COOKE, quem Cl. T. H.
BANKS et SOLANDER comitarunt, describitur,
cuius itineris historiam, cum ex nouellis publicis
satis iam cognita sit, omittimus. Plures novas p. 2.
molluscorum species iidem hi Cl. Viri in oceano
atlantico obseruarunt, inter quas *Carcinium opali-*
num singularesque *Dapysae* species sunt. Species p. 5.
ligni *Mahagony* dicti, quam *Maderensem* vocant, ex
Lauro indica LINN. est. In conuentu religiosorum, p. 9.
quem in insula Madera ii visiterunt, cranium vi-
derunt humanum, in quo maxilla superior et in-
ferior in vno latere perfecte inter se cohaerebant.
Vita aegri per aliquod tempus conseruata fuerat
ope ciborum, qui per foramen extractione den-
tium nonnullorum molarium factum, in os immit-
tebantur.

In subsequente itinere ad terras magellanicas p. 14.
vsque, *Holothuria physalis* et *Helix ianthina* et *violacea*
obseruabantur, quae in mari libere natat. et succum
continet, qui lintea purpureo colore tingit: vt
itaque, cum etiam in mari mediterraneo occurrat,
purpura forte veterum fuerit. Nouam quoque
Lari speciem viderunt, quam *Larum crepidatum* vo-
carunt, cuius excrementa rubra sunt, cum *Helice*
mox descripta vescatur. Phosphoream maris lu-
cem non a Medusis solum, sed et cancris lucen-
tibus excitatam animaduenerunt. Fuci quoque p. 42.
species indicatur, quae cum folia eius, ad 200 pe-
des longa sint, omnino *Fuci gigantei* nomen mere-
tur. Noua quoque sunt *Cardamine antiscorbutica* p. 61.
et *Apium antarcticum*, quae in terris Magellanicis
nautis scorbuto affectis egregium vsum praestant
Gg 9 et

p. 80. et copiosius hic describuntur. In insula maris australis, *Otaïti* vocata, incolarum praecipuus cibus fructus est, cuius pulpa pani similagineo similia est. Arbor, ex qua desumitur, quercus altitudinem habet, folia vero eius ficus foliis accedunt. Vestimenta horum incolarum ex *Moro papirifera* Sinenfi parantur. Non haec insula solum, sed et plures aliae, tum australis, tum atlantici oceani insulae v. c. Madera et S. Helenae insula, vestigia montium ignivomorum ostendunt.

T. III. Tertio volumine descriptio itineris huius continuatur. In Zeelandia et Hollandia nova Hemerocallis speciem viderunt, ex qua linum argentei coloris optimaque indolis paratur, et quae, si in Anglia coli posset, vti plura suadent, egregium sibi omni Europae praestaret *). Plura quoque nova lignorum genera, gummata pretiosa cet. colligunt.

p. 525. Noua cancrorum species, quae coeruleo colore splendet, nec non piscis, qui in sicco vadit et ope pinnarum pectoralium saltum exercet, at

p. 560. que noua *Ierboae* species, quae magnitudinem canis venatici habet et murinum colorem ostendit et in Noua Hollandia habitat, hic describuntur. In iisdem terris *Philandri* species, quae ad illam accedit, quam BUFFON *phalanger* vocat, reperitur, ut itaque hoc animalium genus non soli Americae, ut idem Ill. BUFFON asseruit, proprium sit.

p. 617. Formicarum variae quoque species verbis delineantur, inter quas una nidum folia comprimendo et viscoso succo uniendo mira arte sibi parat.

p. 733. Catalogus etiam vegetabilium, quibus incolae

*) *Cblamidae* speciem esse et omnia semina in Angliam illata sterilia fuisse, ex Cl. ELLIS *additional observations on the method of preserving seeds*. Lond. 1773. 4. discimus.

colle vrbis Bataviae praecipue vefcuntur, nec non
 forum nonnullorum egregiorum, qui ibidem co-
 hantur, communicatur. Mulieres Hottentotto-
 rum in promontorio bonae fpei nymphas ita elon- P. 792.
 gatas habere, vt pudenda obtegant, hic confir-
 mantur.

XI.

A Journal of a Voyage to the South-sea, in
 his Majesty ship, the endeavour, faithfully
 tranfcribed from the papers of the late SID-
 NEY PARKINSON, draughtsmann to JO-
 SEPH BANKS Esqu. on his late expedi-
 tion with Dr. SOLANDER round the
 world. Embellifhd with views and designs
 delineated by the author, and engraved by
 capital artists. London printed for STAN-
 FIELD PARKINSON the editor. 1773.
 4. mai. 1. Alph. 8. pl. tab. aen. 27.

i. e.

Diarium itineris, in oceanum australem in na-
 ve Regis Angliae, conatu dicta, fufcepti fideli-
 ter excerptum ex manuscripto beati SID-
 NEY PARKINSON, delineatoris J. BANKS
 in vltimo eiusdem circa globum cum Cl.
 SOLANDRO itinere. Multis figuris ab Au-
 ctore delineatis et ab optimis artificibus aeri
 inculptis ornatum. Editum opera STAN-
 FIELD PARKINSON, fratris auctoris de-
 functi.

CL. PARKINSON Auctoꝝ diarii, cuius publica-
 tio post longas inter Cl. BANKS et defuncti
 fratrem lites, quae in praefatione fufius recensentur,
 tur,

tur, facta est, eo consilio a Cl. BANKS et SOLANDRO itineris comes electus erat, ut plantas in hoc ipso itinere reperiundas delinearet. Atque hoc non solum pro egregia, qua pollebat, arte praestitit, sed et simul in diario multa notatu digna consignauit, plurimasque figuras delineauit, quae prospectus varios, incolarum, qui terras nouiter detectas inhabitant, facies, cet. sistunt. Quo maior vero fuit egregii huius iuuenis, sollertia, artis delineandi praestantia et morum integritas, eo magis dolendum est, eum eo morbo putrido, postquam Batauiam reliquerat, interiisse, quo quoque Cl. GREEN periit, qui Astronomicas observationes in hoc itinere instituerat, inter quas praecipua erat observatio transitus Veneris per discum solis in insula Otaiti facta. Diarium vero, quod indicamus, pauca quidem continet, quae ad historiam naturalem spectant; interim tamen vel haec ipsa ita comparata sunt, ut expectatio et spes, de proxime edendo Cl. SOLANDRI et BANKS opere concepta, magis augeatur.

- P. 37. Catalogus enim insertus est plurimarum novarum plantarum, quibus incolae insulae Otaiti nutriuntur, vel quae ab iis ad usum medicinale, aut tinctorium adhibentur, inter quae *Sitodium altissimum* est, quod fructum paniformem (*bread-fruit*) superius commemoratum largitur. *Chlamydiae* quoque species, ex qua linum argentei coloris optimaeque indolis parari potest, de qua supra diximus, hic describitur.

Philosophical Transactions giving some Account of the present undertakings, studies and labours of the Ingenious in many considerable Parts of the World. Vol. LX. for the Year 1770. London printed for L. Davis 1771. 3. Alph. 2. pl. 12. tab. aen.

i. e.

Transactiones philosophicae, quae laborum, ab eruditis in variis orbis terrarum partibus nouissime susceptorum, quandam exhibent noticiam. Vol. LX. ad annum 1770.

1) **R**elatio itineris, ab Ill. HAMILTON in montem p. 1. Aetnam suscepti, ex litteris EIVSDEM ad Ch. NATY. Ill. HAMILTON, qui olim legati Regis Angliae ad Regem vtriusque Siciliae munere fungebatur, eo, quo Neapoli commorabatur, tempore, plures observationes circa naturam montis Vesuvii phaenomenaque in eruptione eius observanda instituisse, ex aliis Transactionum philosophicarum voluminibus, patet *). Iam vero relationem de itinere in montem Aetnam suscepto communicat, quae eo magis accepta erit omnibus rerum naturalium curiosis, quo minor itineratorum numerus est, qui maximum hunc montium igniuomorum visiterunt **). Ea, quae pedi eius
proxi-

*) v. c. Vol. LVIII. p. 1. comment. nostr. Vol. XVII. p. 387.

**) Elegantem montis huius descriptionem quoque Cl. BRYDONE in itinerario suo dedit quod titulum: *a Tour through Sicily and Malta* gerit et Londini a. 1773. duobus voluminibus prodiit: Germanica versio eiusdem libri a. 1774. hic Lipsiae publicata est. Visitauit vero illum montem post Ill. HAMILTON,
vii

proxima est huius montis regio (*la regione piemontese*) agris vineisque abundat, licet olim laua tecta fuerit, quae tamen in superficie sensim sensimque emollitur et in humum fatiscit, in quod arbores frugesque optime crescunt. Magnum tamen temporis spatium ad hanc lauae mutationem perficiendam et mille circiter anni vel duo annorum millia requiruntur, cum acerui eiusdem, qui ante 1000 et ultra annos e montis gremio eruperant, adhuc nullos arbores alant*). Egregie Cl. AUCHER gradus diuersos obseruauit, per quos laua in humum mutatur. Supra hanc regionem saltus sunt, in quibus maximae arbores reperiuntur, licet eas radicibus suis in lauam durissimam laud adeo profunde penetrare possint. *Fago Castanea* imprimis syluae illae abundant, et eorum arborum una ad 204 pedes in circumferentia sua habet. Summum montem vero occupat *nuda* vel *aperta regio* (*netta* s. *scoperta*) quae cineribus tegitur aeterna niue obductis. Tantam altitudinem mons habet, ut circulus visionis ex Cl. HAMILTON obseruatione 900 milliaria Anglica superet, et non solum tota Sicilia, sed magna regni Neapolitani pars, Melus etc. veluti in tabula geographica depicta se obseruatoris oculo offerant. Altitudinem huius montis perpendicularem tria milliaria Italica superare Cl. HAMILTON asserit. Parometri altitudo in pede montis 27 pollicum 4 linearum, in cacumine autem

vii Cl. DE RIEDESEL ante eum. Obseruationes huius reperiuntur in *Reise durch Sicilien und Groß-Griechenland*, Zürich. 1771.

- *) Plures in hac laua indurata cauernae sunt. Septem eius strata, quorum singula humo iterum a se distinguiebantur a Cl. RECVPERO obseruata sunt, qui hinc concludit, infimum horum stratorum iam ante 14000. annos formarum fuisse. Conf. BRÜDNER I. c.

autem eius 18 pollic. 10 lin. erat *). Plures montes per montium igniuomorum eruptionem oriri, seu olim igniuomos fuisse Cl. HAMILTON probare annitur: idque de iis potissimum montibus valet, qui acuti sunt, in cacumine suo craterem habent, et in vno latere disrupti quasi sunt. Laua fere nunquam ex cacumine montis Aetnae, sed ex media seu syluatica eius parte profluit. Nonnunquam aqua ex eo erumpit, quae plura damna inundatione sua produxit. Non tamen eam ex mari prouenire, vt per cuniculos et cauernas subterraneas ad montem penetret, sed ex aqua pluuiali oriri, Cl. HAMILTON suspicatur, quae in cauernis et cryptis quibusdam montis sensim collecta sit. Non tantam laua huius montis varietatem ostendit; quanta in laua Vesuuii obseruatur. Magis enigmatica est atque porosa. Ad marginem crateris quoque, vt in Vesuuio, salia varia (inprimis Ammoniacum) et sulphur reperiuntur, quae ex fumo eius sublimatione producta fuerunt. In mari, Aetnae adiacente, succinum quoque inuenitur **). Colliculum vineis tectum Noster vidit, qui anno 1669. a laua in alium locum, dimidium milliaris Anglici a priore distantem, translatus fuerat.

2) *Litterae Cl. CARTERET ad Cl. MATY de p. 20. gente gigantea, quae littora Patagoniae inhabitat.* Cl. CARTERET, qui orbem iussu regis Angliae in naui, *hirundo* dicta, circumnauigauit et cuius itineris

*) Similes fere sunt numeri in obseruationibus Cl. BRYDONE, scilicet 29 pollicum $8\frac{1}{2}$ lin. et 19 poll. 4. lin. Ex quibus concludere licet, montem Aetnam ad 11300 pedes altum esse.

**) Infecta hoc, vt Borussia, continet, magis tamen eo electricum est. BRYDONE l. c.

ris relatio in Cl. HAWKESWORTH collectione, de qua superius diximus *) etiam exstat, ipse in littore Patagonico Americae meridionalis gigantes illos, de quorum existentia plurimi recentiorum dubitarunt, vidit et cum iis collocutus est. Eorum altitudo sex pedes semper superabat, nonnulli vero illorum sex pedes et quinque vel septem pollices longi erant. De reliquo satis mansueti gens est.

p. 27

3) EIVSDEM Cl. CARTERET litterae ad Cl. MATY de Ceruo camelopardali s. Giraffa, in Capita Bonae spei reperto. Figuram iunioris animalis communicat, quod ante quindecim circiter annos a venatoribus in interiorem Africam a Gubernatore huius Coloniae ad explorandam regionem missis, vivum captum est, matre eius antea occisa. Interim pullus quoque paullo post mortuus est, cuius pellis sufferta nunc in egregio museo Academiae Lugdunensis asseruatur. Cornua in figura hic communicata recta ferme sunt, cum in archetypo ipso illo Lugdunensi paululum in apice relaxa nobis visa sint **). Altitudo eius antea una cum collo 17 pedum erat, ex quibus decem ad pedes anteriores pertinebant. Posteriores vero 8 pedes tantum alti erant.

p. 30.

4) *Experientia* Cl. JOHNSTON, quibus suam de usu gangliorum in nervis olim propositam hypothesis in corroborare tentat. Sententiam suam de usu partium illarum, Cl. JOHNSTON in volumine quinquagesimo quarto et quinquagesimo quinto transactionis.

*) vide superius p. 464. seq.

**) Characteres huius animalis rarissimi ex specimine Lugdunensi Cl. PALLAS describit in *Miscellaneis Zoologicis* p. 4. Vide comment. nostr. Vol. XV. p. 239.

actionum philosophicarum *) ita explicuit, vt doceret; gangliorum ope influxum medullae spinalis et cerebri in eos nervos impediri, qui partes vitali motu praeditas v. c. cor et intestina adeant, et ita impedire, vt partes hae non ulterius voluntatis imperio subiectae sint. Hanc hypothesein Cl. Auctor experimentis hic probat, quae ostendunt; spinali medulla irritata nervos tantum extremitatum irritari et earum musculos conuelli; motum vero cordis et arteriarum minime hac irritatione turbari.

5) *Relatio de noua specie Manis* LINN. com. p. 36.
municata a Cl. HAMPE. Desumpta est haec descriptio ex relationibus missionariorum Danicorum, Tranquebari in India orientali viuentium, quae quotannis Halae Saxonum publicantur **), in quorum volumine, quod ad annum 1765. spectat, continetur. Species hic descripta Manis pedibus anticis pentadactylis, posticis tetradactylis instruitur, vt itaque inter duas illas, quas LINNAEVS habet, media sit. Ab incolis *Alungu* vocatur.

6) *Relatio de experimentis in oris Lapponiae et Noruegiae facili ad gradum caloris maris in magna profunditate determinandum*, a Cl. DOUGLAS. Maxime ille in diuersa quoque maris profunditate variabat, nec semper relationem ad aëris atmosphaerici calorem habebat.

7) *De*

*) Vol. LIV. p. 177. Conf. com. Vol. XIV. p. 315. et Vol. LVII. p. 118. comm. nostr. Vol. XVI. p. 263.
Eas vero commentationes in libellum singularem collectas publicauit, sub titulo: *An Essay on the use of the ganglions of the nerues*, Lond. 1771. vid. comm. nostr. Vol. XIX. p. 621.

**) *Daenische Missionsberichte.*

Tom. XX. Pars III.

Hh

P. 47. 7) *De modo marmoris albi producendi*, epistola Cl. RASPE ad MATY. Modum describit, quo in Italia, in thermis Sⁱ Philippi ad Radicosanum in Etruria sitis, ope aquae earum, quae ex colle marmoreo profluit et tophum candidum marmoreum quasi deponit, varia sculptilia e gypso confecta, quae vernice saturata et oleo illita, in thermarum alueos immittuntur, ita incrustantur, ut anaglypha, medalliones, ornamenta architectonica fiant, quae et purissimo marmore Carrariensi facta esse videntur. Originem marmoris candidi, cum eius fodinae nunquam occurrant in montibus stratorum regulam seruantibus, et in illis nonnunquam ferramenta cet. et alia arte facta inuenta fuerint, ex tophacca eiusmodi aqua tophum suum dimittente Cl. Auctor deriuat. Idem quoque de alabastri et gyphi fodinis valere Cl. Auctoris est coniectura.

P. 54. 8) *Relatio de puero musico*, Auctore Cl. BARRINGTON. Est hic filius musici cuiusdam Mozart dicti, qui in archiepiscopatu Salisburgensi a. 1756. natus, iam quarto aetatis anno in clauichordio egregius artifex erat, et modos musicos praestantissimos formabat.

P. 65. 9) *Determinatio momenti temporis contactus interni et externi Veneris in transitu per solem.* a. 1761, et 1769. auctore S. DVNN.

P. 74. 10) *Relatio de nonnullis emendationibus Barometri iam alio transactionum loco a Cl. KEANE FITZ-GERALD descripti *)*.

P. 80. 11) Cl. SWINTON *observatio de nummo Graeco huc usque incognito.*

12) *Lit.*

*) vid. Transact. Vol. LII. P. I. p. 146. comm. nostr. Vol. XII. p. 74.

12) *Litterae Cl. T. WOOLCOMB de puero ex p. 94.*
vulnere sclopetario demortuo. Puer quindecim annorum ex improvise explosione bombardae, quae globulos plumbeos minores continebat, in summa ossis humeri parte ita vulnerabatur, ut partes ibidem vehementer dilacerarentur et os humeri nudaretur. Parum tamen sanguinis ex vulnere profuebat, interim vulnere deligato et cataplasmate emolliente applicato, Auctor Cl. nullum pulsus in carpo brachii vulnerati percipere poterat. Licet vero ex eo gravissima oriretur suspicio, arteriam ipsam diuisam esse: tamen Cl. Auctor, cum nulla grauia symptomata se ostenderent, amputationem membri distulit. Hinc cum febris satis violens adesset, venae sectionem tantum adhibuit, et alios chirurgos in auxilium vocauit, qui omnes concluderent, amputationem eo usque differendam esse, donec gangraenae initia se manifestarent. Interim paullo post vulnus impurum fiebat, fungo a caro plurima ex eo propullulabat, et oedema omne brachium supra et infra vulnus ita occupabat, ut amputatio impossibilis esset. Hinc omnibus remediis externis et internis in eiusmodi malis usitatis et cortice Peruviano ipso adhibito, aegrum seruare Cl. Auctor tentauit, sed frustra. Puer enim decimo circiter quinto post vulnus acceptum diesensim debilior factus periit, nullis gangraenae signis se in vulnere aut brachio ostendentibus. Vulnere post mortem vero accuratius examinato, Cl. Auctor non sine admiratione arteriam brachialem perforatam esse vidit, vulnere pisi magnitudinem aequante. Mirum omnino est ex eo vulnere nullam vnquam haemorrhagiam ortam fuisse, uti in vniuersum causa mortis aegroti, cum suppuratio non nimia esset, incognita adhuc est.

- P. 100. 13) *Diarium itineris iussu Societatis Regiae a 1768. et 1769. in fretum Hudsonis suscepti*, a Cl. W. WALES. Astronomicas plurimas observationes et meteorologicas continet. Frigus tam infigne erat, vt a 1769. mens. Ianuarii thermometer saepe infra 30° thermometri Fahrenheitiani imo nonnunquam infra 40° esset Quae de soli in his locis natura cet. habet Cl. Auctor, iam fere omnia cognita sunt.
- P. 137. 14) *Observationes meteorologicae in freto Hudsonis 1768. et 1769. factae* ab EODEM.
- P. 179. 15) *Relatio de nonnullis speciebus Spongiae rarioribus in littore Italiae repertis*, Auctore Cl. STRANGE. Ex his prima plane noua est, reliquae vero duae iam ab aliis indicatae fuerunt. Nullas vero de polypis spongas inhabitantibus Cl. Auctor observationes habet.
- P. 184. 16) *Litterae Cl. DAVIES ad Cl. ELLIS de modo aues ita praeparandi, vt per satis longum tempus conseruari possint*. Replet eas puluere, ex aluminis vsti, cinnamoni et camphorae partibus aromaticis composito, et gossypio, spiritu vini camphorato imbutis. Exteriorius vero eas solutione aquosae mercurii sublimati illinit.
- P. 188. 17) *Litterae Cl. FRANKLIN, in quibus apparitio fulguris describitur, quae in naui, in qua Cl. Auctor vehebatur, obseruata fuit*.
- P. 192. 18) *De explosione laterali electrica*. Auctore J. PRIESTLEY.
- 19) EIVSDEM *experimenta et observationes de carbonibus ex ligno paratis (charcoal)*. De vi materiam electricam conducendi carbonum disputat, ostenditque eam ab oleo ligni, quod in carbonum

num praeparatione empyreumaticum fit et ad certum quendam gradum comburitur, seu a phlogisto terrae vegetabilium arctius vnito pendere. Lignum enim ipsum electricae materiae adhiberi potest. Vegetabiles substantiae, si ignis vi in carbonem mutantur, minores fiunt, animales vero eandem magnitudinem seruant. Quo maior caloris gradus ligno applicatur, eo magis electricam materiam conducunt carbones.

20. *Meteorologicae obseruationes a. 1769. a Cl. p. 228.*
MILLER in oppido Bridgewater factae.

21) *Eiusmodi obseruationes eodem anno Lud. p. 230.*
quan in Cornubia a Cl. BORLASE institutae.

22) *Litterae Cl. DOMINICI CIRILLO ad Cl. p. 233.*
MATY, *continentes obseruationes quasdam de arbore, ex qua manna colligitur, et de tarantula.* Non fraxinus vulgaris mannam largitur, sed ea species quam F. *Ornum* LINNAEVS dicit. Non ex foliis eius arboris exsudat, sed ex incisione in truncum facta succus exsudat et coagulatur, in massas irregularis figurae brunei coloris. Si stramen vel ramuli incisionibus his applicantur, manna exsudans et haec corpora incrustans tubulos refert et manna in canulis dicitur. Haec altera purior est. Nunquam manna in regno Neapolitano ante, quam ad externos transmittitur, depuratur. In fine huius epistolae confirmatur, morsum tarantulae non venenatum esse, et morbum, quem ex eius veneno olim deriuarunt, ad melancholicos morbos pertinere, nec vniquam musices ope sanari posse.

23) *Obseruationes de transitu Veneris per solem p. 239.*
d. 4. Iun. 1769. in India orientali factae.

- p. 240. 24) *Ratio construendi machinam, cuius ope radices aequationum vniuersalium inueniri possunt, una cum methodo eam adhibendi.* Auctore CL. ROWNING.
- p. 257. 23) *) *De transitu veneris per discum solis.* Auctore CL. PIGOTT.
- p. 268. 24) *De valore promissorum a vita alterius penditum,* Auctore CL. PRICE.
- p. 277. 25) I. B. BECCARIAE *libellus de atmosphaera electrica.*
- p. 302. 26) *Epistolae quatuor* CL. KUCHAN *de modis aues in museis conseruandi.* Sal, piper et alumen sola ad hanc rem non sufficere docet. Falsius de situ exponit, in quem aues, quae siccatae seruantur, collocari debent, quo genius et mores earum exprimantur. Vernix, quo eas obducit ex terebintina, spiritu eius et camphora; puluis vero, quo etiam in praeparatione vtitur, ex nitro, floribus sulphuris, alumine, pipere, herba nicotiana, moscho, et mercurio sublimato constat. Cavitates corporis herba absinthii et nicotianae replet.
- p. 321. 27) *Physeter catodon* LINN. descriptus a CL. ROBERTSON. Cetacei huius in littus Scotiae eiectionis externa forma et dimensiones describuntur. Dorso impinni et gibberoso fistula in rostro et capite maximo instruitur. Longitudo eius quinquaginta quatuor pedes aequabat. Retro oculos, ubi crassissimus erat, triginta pedes in ambitu habebat. Dimidium totius eius corporis caput aequabat. Dentes in inferiore maxilla tantum aderant, eorumque viginti tres in singulo latere numerabantur. In superiore maxilla foueae quaedam aderant, in quas dentes maxillis clausis recon-

*) Hic et sequens numerus bis occurrit.

decimam partem ponderis aquae aëquet, repeti-
 P. 348. vntur. In vltima tabula specifica gravitas aquae
 indicatur, quam, si definita et varia portio salis
 marini in ea soluitur, habere solet. Additae sunt
 quaedam animadversiones in Cl. LAMBERT com-
 mentarium de eadem re *).

P. 355. 29) *Observatio occultationis stellae ζ tauri a li-
 na.* Auctore Cl. LVDLAN.

P. 358. 30) *Litterae Cl. WINTHEROP ad Cl. FRAN-
 KLIN, quae ad observationes transitus Veneris per
 discum solis pertinent.*

P. 363. 31) *Observationes astronomicae a Cl. MALLET
 factae.*

P. 368. 32. 33. 34) *Experimenta cum sanguine, eius ser-
 384. membra sanguinis phlogistica, lymphæ, et circa effe-
 398. ctum frigoris in sanguinem facta a Cl. HEWSON.*
 Experimenta haec, quae hic primum edita sunt,
 Cl. Auctor, nuper erudito orbi et arti nostrae præ-
 maturo fato ereptus, libro proxime a nobis indi-
 cando **), aucta magis et emendata inseruit. Sangui-
 nem e vena missum in serum et placentam seu cal-
 famentum sponte separari notum est. Hanc sepa-
 rationem vero non in loco frigidiorē fieri, sed mo-
 deratum atmosphaerae calorem requiri, hunc vero
 calorem minorem esse debere gradu caloris corporis
 naturali, et vase, in quo sanguis continetur, aquae im-
 misso ad hunc gradum calefacto, separationem hanc
 plane non fieri, imo potius coagulari scriptores va-
 rii asserunt: quod tamen falsum esse Cl. Auctorem
 experimenta hic communicata docuerunt. Sanguis

*) Mém. de l'Acad. de Berlin 1762.

**) *Experimental Inquiry*, Lond. 1771.

guis enim in calore 100. ad 105. graduum thermometri Fahrenheitiani eodem tempore, imo citius, in partes suas constitutivas secedebat, quo id sanguini in aere libero ad 67 gradus accidebat. Sanguis quoque aegri, febre rheumatica affecti, eadem fere phaenomena ostendit.

Crassamentum ex duabus partibus componitur, p. 370.

fibrosa scilicet sanguinis *parte* seu *lymphæ coagulabili*, quæ placentaë cruoris firmitatem præstat, et *partis* sanguinis *rubra*, a qua color sanguinis pendet. Hæ partes a se inuicem separari possunt placenta cruoris in aqua lota, in qua rubra pars dissoluitur, lymphæ vero coagulata firma remanet. Si sanguis baculo immisso agitatur, lymphæ hæc baculo adhaerens id efficit, quod membranam Ruyschianam vulgo vocant, eaque hac ratione a sanguine separata, idem hic sanguis nunquam coagulatur, sed fluidus manet.

Hac occasione Cl. Auctor monet *serum sanguinis* partem quoque coagulabilem continere, quæ verò albumini ouorum magis similis est, et cuius coagulatio non sponte, vt lymphæ, sed calore tantum et acidorum mineralium seu spirituosorum admixtione obtinetur. Placentam sanguinis coagulatam in superficie superiore magis rubere, quam in inferiore notum est. Maior verò hic rubedinis gradus ab aëre pendet, non a pondere globulorum inferius magis compactorum. Si placenta ita inuertitur, vt, quæ inferius antea posita erat superficies, nunc aëri magis exposita sit et superior fiat, eadem antea magis nigrescens nunc laetius rubet. Hoc a globulorum pondere prouenire non potest, cum lymphæ, quæ placentam vna cum globulis rubris efficit, tam firmiter coagulata sit, vt globuli per eam non ad inferiorem superficiem descendere possint. Aëre in venam in-

gularem cuniculi immisso, Cl. Auctor observavit sanguinem eo loco, quo aëris vesiculæ illum tangerent, magis rubuisse. Arteriosum sanguinem venoso magis rubere, Cl. Auctor experimentis suis confirmat. Vidit sæpius hanc coloris differentiam inter sanguinem auriculæ dextræ et sinistræ, quod hanc mutationem sanguinis in transitu eius per pulmones fieri, extra omnem dubitationem ponit. A nitro aëreo hoc pendere Cl. Auctor negat, et candidè fatetur, se verum modum ignorare, quo hæc hanc mutationem producat.

Salia media, sanguini ex vena misso commissa coagulationem eius impediunt. Si vero aqua simul affunditur, statim sanguis coagulatur. Lymphatica sanguinis pars membranam phlogisticam et polypos efficit, nec non in aneurysmatibus deprehenditur et orificia arteriarum dissectarum conglutinat. Causa coagulationis eius in sanguine ex vena detracto non frigus est, neque sola quies, sed ab aëris accessu pendet, vti experimenta in vivis animalibus facta, probant. In corpore vero vivo quies potissimum coagulo eius inferuit. Sanguis congelari et iterum liquefcere potest, sine coagulo.

p. 384. Gradus caloris, quo lympa coagulatur, longe minor est eo, quo hæc mutatio in sero produci-
tur. Ad prioris coagulum 120 gradus thermometri Fahrenheitiani sufficiunt, cum ad posterioris coagulationem 160 gradus requirantur. Hoc probat calorem in febre, qui fere nunquam ultra 112 gradus adscendit, coagulum sanguinis non producere posse.

p. 387. Iam ad membranam phlogisticam accedit Cl. Auctor, et monet illam non a sero, sed a lympa formari, quæ, si aeri exponitur, coit. Contra vulgarem sententiam, qua inflammationem sanguinem densiorem reddere

reddere assumitur, Cl. Auctor probare annititur, ea potius sanguinis propensionem ad coagulum minui, illumque, siue saltem eam partem, cuius coagulo crusta inflammatoria formatur, lympham scilicet, fluidiorem reddi. Sanguis in inflammatione e vena missus tardius coagulatur sanguine hominis sani, sed fluiditatem per satis longum tempus seruat, imo sanguis, eiusmodi crusta tectus, per vnā alteramue horam fluidus manet, cum alias sanguis intra septem minuta prima iam coëat.

Hinc in sanguine inflammatorio, cum lymphā p. 396. tardius placentam coagulo suo formet, globuli rubri fundum vasis prius petunt, et lymphā rubedine omni destituta albam illam membranā format. Causā cur saepius in venae sectione sanguis prius p. 398. missus eam membranā ostendat, quae in eo, qui sub fine huius operationis effluit, contra deficit, Cl. Auctor in mutatione qualitatum lymphae ponit, quae sub ipsa venae sectione contingit, ita, vt ea intra quatuor vel quinque minuta prima densior fiat.

Haec vero mutatio a vasorum natura mutata p. 402. pendere videtur. Lipothymiae, quae haemorrhagias magnas sequuntur, salutares sunt, cum in iis sanguis se coagulare et vasorum apertorum orificia claudere possit. Sanguis, qui primum ex vulnere profluit, semper celerius coagulatur eo, qui ex animali moribundo in vas recipitur. Hinc vsus stimulantium in haemorrhagiis valde noxius est. Contra venae sectio, qua maior et subitanea debilitas producit, utilis esse potest, cum sanguinis coagulum promoueat, quo vasa citius clauduntur. Frigus sanguinem viscidiorē reddit, sed naturam p. 409. eius coagulabilem minuit.

P. 417. 35) Cl. HORSLEY de difficultatibus quibusdam in Newtoniana theoria luminis.

P. 424. 36) Relatio de nonnullis ossibus fossilibus in rupibus Giblartariensi repertis. Auctore Cl. BODDINGTON. Marmoreo in saxo reperta illa fuerunt et, ut Cl. HUNTERVS in appendice probat, ad quadrupedum classem pertinent.

P. 441. 37) Noua theoremata computandi areas curvarum quarundam. Auctore Cl. LANDEN.

P. 443. 38) Litterae Cl. ROSE ad Cl. MYRDOCK, et India orientali transmissae. Varias obseruationes continent v. c. de animalibus infusoriis, in aqua marina obseruatis, quae cum animalibus similibus, in aqua dulci reperiundis, satis conueniunt, licet aqua dulci affusa celerius moriantur. Regio quoque *Napal* Indiae orientalis, in quam pauci Europaei venierunt, breuiter describitur.

P. 451. 39) Epitome epistolae Cl. LATHAM ad Cl. WARNER. Cl. Auctor obseruatione probat, casum separationis cuticulae integrae manus, cet. quem Cl. GOOCH *) in praecedente transactionum volumine descriptum dedit, non adeo rarum esse, siquidem similem spontaneum cuticulae secessum in molitore quodam, post febres catarrhales eum satis frequenter infestantes, pluries obseruauerit.

P. 454. 40) Obseruationes astronomicae Cauuan in Hibernia factae a Cl. MASON.

P. 456. 41) Litterae Cl. PINGRE ad Cl. MASKELYNE, quae obseruationes astronomicas continent.

42) Ob-

*) Phil. Transact. Vol. LIX. p. 281. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 281.

42) *Observationes immersionum et emersionum sae. P. 502.*
tellurum Jovis, in insula Madera factae.

43) *Observatio transitus Mercurii per discum so- p. 504.*
lis 1769. d. 9. Nov. in Pensylvania a Cl. SMITH facta.

44) *Litterae Cl. ROBERTSON ad Cl. WEST p. 508.*
de calculandis usuris.

45) *Litterae Cl. ELLIS ad Cl. LINNAEVM. In p. 518.*
 his Cl. Auctor demonstrat arborem, quam Cl. LIN-
 NAEVS ad polyadelphiam reduxit et *Hypericum la-*
fianthum vocavit, ad monadelphiam polyandriam perti-
 nere. Hinc novum genus Cl. ELLIS constituit,
 quod *Stewartiae* proximum est, cui nomen
Gordoniae imponit. Character eius botanicus fu-
 flius hic describitur et *Gordonia Lafianthus* *), quam
 vulgo *Loblolly Bay* dicunt, hic delineatur.

46) *EIVSDEM epistola ad Cl. AITON, de no- p. 524.*
va Illicii LINNAEI specie in Florida occidentali
reperta. Describit primum *Illicium anisatum* LIN-
 NAEI, cuius capsulae *anisum stellatum* officinarum
 largiuntur, quod in Iaponia reperitur. Nova
 species, de qua hic exponitur **) nuper in Florida
 occidentali detecta est, et viribus orientalem adhuc
 superare videtur. Rubrum florem habet, cum Illicii
 anisati flos albus sit. Ad polyandriam polygyniam
 L. Illicium pertinet non ad dodecandriam polygyni-
 am et caractere generico *Magnoliae* proximum est.

47) *Relatio de meteoro Oxonii observato a Cl. P. 532.*
 SWINTON.

48) *Litterae Cl. PRICE ad Cl. FRANKLIN P. 536.*
de effectu aberrationis luminis tem- p- re transitus Vene-
ris per discum Solis.

49) *Ca-*

*) Vid. LINN. *Syst. XII. Maniff. II. p. 570. et ed.*
 XIII. p. 525.

**) *Illicium floridanum* LINN. *Syst. XIII. p. 422.*

- P. 541. 49) *Catalogus quinquaginta plantarum ex herb. Chelfeano Societati regiae ad annum 1769. oblaturarum.*
- P. 549. 50) *Relatio de transitu Veneris in California observato.*
- P. 551. 51) *Relatio de eadem observatione, a Cl. CHAPPE D'AUTEROCHE facta *)*

XIII.

Des Herrn IGNATZ Edl. VON BORN, Ritters, K. K. Bergraths, der Königl. Akademie der Wissenschaften zu Stockholm, der Großherzogl. zu Siena, und der Georg. gelehrten Gesellschaft zu Padua Mitglieds etc. Briefe über Mineralogische Gegenstände, auf seiner Reise durch das Temeswärer Banat, Siebenbürgen, Ober- und Niederrungarn, an den Herausgeber derselben, IOHANN IAKOB FERBER, geschrieben, Frankfurt und Leipzig, 1774. 8. Seitt. 240.

i. e.

IGNATII Nobilis DE BORN, epistolae mineralogicae, scriptae ad Cl. FERBERVM, ex itinere per Banatum Temeswariensem Transylvaniam. Hungariam superiorem et inferiorem.

Titulus, quae Lectores quaerant, indicat. Nos acceptas fore has epistolas, putamus omnibus mineralogis, cum novarum utiliumque maxime rerum plenae sint; quarum aliquas exempli loco proponamus.

*) vid. *Voyage en Californie*, Paris: comment. nostr. superius. p. 460.

ponamus, omiſſis, quae Cl. Auctor indicat de geographia regionum, moribus incolarum, atque aliis politicis.

Montes inter Schemnitium et Budam ſiti, con- p. 2.
ſtant ex ſaxis argillaceis, quae ex quarzi, micae et baſaltis particulis compoſita ſunt: tecti ſunt ſchiſto argillaceo et calce. Ab oppido Vocia planities inde ad Temeswarinum et Tranſiluaniam uſque extenditur. Vineae Budenſes ſunt montes calcarei, petreſactis repleti. Immerito hic Cl. Auctor ridet eos, qui doctrinam de petreſactis excolunt. Prope Debretzinum ſal alcali minerale natium in lacunofis argillaceiſque locis foditur.

A Temeswarino ad propinquitatem *Orauiſae* p. 18.
planities protenditur, tum colles incipiunt, argillam ſchiſtoſam mica intermixta offerentes. Vrbs Orauiſa in valle ſita eſt. Pars orientalis fodinas continet, quas nominatim deſcribit: ferrum illic foditur: fluuii auriferam arenam vehunt. Montes ſaxo componuntur, ex baſalte, mica, et p. 24.
ſpato ſcintillante mixto, quod argillaceo mica-
ceoque ſchiſto, vel cote et calce tegitur. Fiſſurae cuprum continentes inter cotem et calcem deprehenduntur. In Pendente calcarius, et in la-
cente ſchiſtus, vel interdum cos conſpicitur. La-
pis venam cingens eſt vel calcarius vel *Gypſum ſpatuſum*. Minerae hic fodiuntur Cupri, vt pal-
lide flaua, grifea, alba arſenicalis, viridis calcifor-
mis, atque in ochram mutatae, talem ochram ru-
bram lateritii coloris deſcribit, atque aliam, cinna-
barim colore imitantem. Quomodo labores pera-
gant metalliſoffores, narrat.

Montes circa *Saſka* ſunt calcarei, ſchiſto ni- p. 31.
tentes. Intra calcarium hunc et margaceum, ba-
ſalte mixtum ſaxum, fiſſurae cuprum continentes
depre-

- deprehenduntur. Saxum, quod mica, basalte et interdum particulis quarzeis et spati scintillanti compositum est, *metalliferum* dicit: hoc prius melius fuisse, atque ita calcareae partes cum argillaceis mixtas originem saxi margacei praeboisse: Horizontali situ quacunque de causa mutato, calcarii a margaceo factam separationem materiae, quae metallis originem det, spatium concessisse, quod repletet; indeque ortas fissuras illas. Historia fodinarum. Sunt et illic foveae, vnde, intra humum et calcarium, bruna ferruginea cuprum continem terra foditur. Generatim *Saska* diues est variis cupri mineris, quas describit Cl. Auctor: ex his notentur, cuprum nativum, *ramosum*, in albo argillaceo; et *reticulare*: minerae cupri vitrea, *crystallifata*, crystallis dilute rubris, pellucidis, trigonis, uti quoque crystallis octaedris: quae innata reperitur fusco granis minimis, iaspidis simili lapide, quem *Iaspidem cupreum* nominat. Praeterea cuprum ochraceo induratum, phlogisto mixtum, quod *minera picea* (*Pecherz*) dicunt, illic reperitur; cui plerumque crystalli basalticae columnares hexaedrae vel polyedrae vtrinque truncatae insident. *Spati calcarii* crystallos hexaedras, planis tribus latioribus, tribus angustioribus, pyramide triedra; atque dodecaedras (quales LINNAEVS *amoen.* T. I. fig. 25. depinxit): tum *triεδram* pyramidalem *gypsi spatiosi* crystallum raras dicit.
- p. 40. Post *Saska* tota regio saxo, *Gneis* nostris dicto, tecta est; hinc inde montes calcarei et argillacei
- p. 42. conspiciuntur. Fissurarum in montibus *Novae Moldaviae* Pendens iterum est calx, in iacente schistis argillaceus griseus reperitur: vterque saxo micaceo quarzoso impositus. Vestigia veteres iam coluisse fodinas indicat Auctor. Et hic minerae cupreae fodiuntur.

Ab Orayiza ad *Dognazka*, quorsum Cl. Au- P. 44.
 stor proficiscebatur, schistus argillaceus, mica
 commixtus, granitem suppositum tegit. Granites
 etiam basis est montium, cui saxum micaceo quar-
 zosum, argilla, arena et calx imposita sunt. Dog-
 nazkae vira solaque in Banato vena est, cuius exten-
 sio versus plagas mundi et situs ad horizontalem vel
 verticalem lineam per magnum spatium constanter
 maneat. Hanc venam, in iugo *Iohannis* (*Iohan-
 nergebürge*), per 1500 perticarum longitudinem ab
 occidente in orientem extensam esse, itaque ex me-
 didie in septemtrionem descendere. Queritur Cl.
 Auctor de ignorantia fossorum, unde, cum pro-
 pter aquarum copiam, fodinas ipse intrare non pos-
 set, saxum venam metalliferam cingens certe de-
 finire non audet. Fodina, quae *Simon Iudae* dici P. 47.
 solet, omnium cupro est ditissima: huius dat de-
 lineationem, et descriptionem. Alia fodina Asbe- p. 51.
 sto fuluo tegitur, in quo mica ferrea et granati
 ferrei nigri immixti sunt. Mineras enumerat va-
 rias praesertim cupri, hic fossas.

Quae sit ratio fusionis atque contusionis metal- p. 53.
 lorum in his locis, docet Cl. Auctor. Hic simul in- p. 62.
 ferta est *CHRISTOPHORI TRAVGOTT DELII*,
 cuius saepius in hoc libro, laudabilis mentio fit,
 tractatio, exhibens *consilium*, quo cuprum tractabile
 reddi possit. Causam, qua intractabile sit, ponit
 in ferro: quod, si omne a cupro separetur, se-
 quetur, ut cuprum tractari facilius possit. Illud
 fieri, si sulphuris pyrites purus iam fusus, cupro
 addatur, tostio lenis fiat: hinc locus tostorius ab
 aere et pluvia munitus et tectus sit, atque inter-
 dum tostum cuprum, addito lecho iterum funda-
 tur. Postea, quod post tostionem remanet, fer-
 rum in furno, *Spleisofen* dicto, addito lithargyrio et
 degum, in foco purificatorio sulphure est separan-
 dum.

- P. 77. dum. Deinde Consiliarii aulici DE KOTZIAN observationes circa lotionem auri in Banato hic leguntur. Putat nempe is, non in fluuiis aurum generari, sed aqua illud a stratis terreis mollibus leniterque cohaerentibus delui, atque aduehi. Probat hoc inde, quod etiam ex terra continente circa fluuium *Nera* incolae aurum, et maiori copia, quam ex fluuiio, lauent. Stratum terrenum, quod aurum continet, tegitur humo, limo, filicea et calcarea terra, atque mixtum est filice, saxo, (*Wasserstein*) atque subtili ferruginea arena. Hoc stratum per terram continentem ulterius extendi coniecit: quod confirmant observationes DEMBSCHER: propter paruam tamen auri copiam summi non refarciuntur.
- P. 84. Iugum circa Deua basin habet schistum argillaceo micaceum, quem tegit saxum margaceum fissuris diuisum. Lapis venae argilla grisea molli, quarzo et spato compositus est; innati sunt pyritae cupri. Nagyagam venit Auctor. Iuga hic *saxo metallifero*, quod schisto argillaceo rubro tegitur, constant. Casu celebris auri fodina patri Cl. Auctoris indicata est. Venae *), quae minus profundae aurum ferebant, profundiores argentum afferunt: et contra. Ratio aedificii. In venis reperitur spatium scintillans rubrum, et quartzum album pingue. Minerarum diuites sunt lamellatae, nitentes, et nigro griseae, fissiles et flexiles. Alia minera argentum natium, auro diues continens, colore dilute luteo cognoscitur: quae rarius alba est. In alia auri natui argentei coloris grana cum ochra nigra aurifera terrae argillaceae commixta sunt. Reditus magnos ex hac fodina indicat, cum, omnibus expensis demtis, quolibet

*) cf. WALLERII Metallurgia, p. 80. §. XVIII. 3.

bet mense ad viginti millia florenorum remaneant.

Iuga post Nagyagam eodem saxo metallifero p. 106. constant: quod circa *Barzcha* altius eleuatur et calcario tegitur; postea vero priorem altitudinem recuperans, iterum schisto argillaceo rubro tegitur, qui ad *Zalathna* vsque totam regionem occupat. In fodinis his venae quarzo et corneo immixtum pyritem auriferum ferunt. In alia fodina, *Loretto* dicta, cos schisto argillaceo imposita est. In cote, particulis subtilioribus, grisea et lu. p. 110. tea cuniculus agitur: hanc sequitur saxum ex arena et argilla compositum, *Breccia arenacea* CRONST. tum corneus griseus, in quo fissurae duae, altera aurum, altera argentum ferens; haec non colitur. In corneo griseo, foramina parua rotunda, quatuor digitos profunda, natura facta, vidit, in quibus silices, vel argilla indurata continebantur. In p. 212. quibusdam mineris aurum natuum conspicitur; in aliis vero, ne microscopio quidem, particula auri cognoscitur, at igne, vt in minera Nagyagensi, glóbulorum forma educitur. Male hic conclusio minerarum suscipitur. In alia fodina *Cin-* p. 117. *nabaris solida, textura squamosa* in venis quarzo et spato repletis, intra nigrum argillaceum schistum et coterem; vel etiam in alia fodina *textura granulata* in griseo calcario foditur.

Iugum *Bogaiense* ex corneo firmo constat, in p. 119. quo minera argenti vitrea in fissuris fertur. Reliquae circumiacentes fissurae auriferae in saxo metallifero protenduntur. Circa *Toplixa* venae quarzae auriferae a meridie versus Septentrionem extenduntur. In his montibus aurum saepius in plumbo refertis venis foditur. Circa *Fuezes*, loco Schisti argillacei, saxum metalliferum a Schisto margaceo tegitur. Iuga Boiczensia cum iis co- p. 132. haerent,

- haerent, quae in limite Transsilvaniae cis et trans
fluvium *Marosam* diuidebantur. Et illa saxo me-
tallifero, quod calcario, schisto et arena tegitur,
componuntur. Fodina regia in saxo excolitur,
quod spati scintillantis frustis maioribus distingui-
tur. In fissuris galena, aurum argentumque fe-
rens, zinco immixto, continetur. Calcarium me-
tallicolae putant venas metalliferas abscindere.
Auctor autem putat, illum serius ab impositis mon-
tium stratis allatum, atque intra vallem, in qua
vena prius finita erat, appositum esse. Mineras
nunc enumerat, quae plures aurum ferunt; inter
eas est aurum nativum, innatum arsenico nativo
griseo. Memorandus est circa Nagyagam collis
ex innumeris frustis, pedem latis, planisque, sa-
xi metalliferi compositus, qui quomodo ortus sit,
dubium est.
- P. 132. Cum in vicina fluvii *Marosae* circa pagum *Bobolen*
colles essent, qui ex filicibus rotundatis argilla con-
glutinati viderentur; colligit, ex fluvio, filicibus arena
atque argilla relictis illicque depositis, eos ortos esse.
Coniicitque Boiczensia iuga, magis versus septen-
trionem sita, ita etiam nata esse, cum fluvi-
us mar-
gis versus meridiem fluxisse videatur. In planitie
trans *Marosam* satis expansa sub humo in arena
aurum immixtum est, cui strato firmus argillaceus
schistus suppositus est. Stratum arenaceum ex in-
undatione ortum; atque aurum ex fissuris auri-
feris montium vicinorum pluviis in illud allatum Au-
tori videtur. Iterum de auri lotione quaedam.
- P. 137. Pone *Földvár* iuga magis magisque eleuantur,
quibus vbique circa *Torda* minores colles impositi
sunt, quos ex griseo calcario, qui humo tectus sit,
constare coniicit. Salinae circa *Torda* in monte
schistoso argillaceo fodiuntur: Has, ut et colles cal-
careos, a mari orta esse putat, confirmarique
hanc

hanc sententiam ex copiosis petrefactis. Omne planum montis sal fossile continet: efflorescentis salis culinaris humus tegitur. Structura salinarum interna conica est. Gypsum et Alabastrum etiam hic fodiuntur, quae cum plerumque in salinis sint, coniicit Cl. Auctor, acidum salis culinarius forsan in vitriolicum mutari. Ante Claudiopolim mons altus situs est, schisto argillaceo constans, in quo globosa saxa, tres vel quinque pedes crassa, composita ex cote flavescente, quae petrefactis repleta et calce conglomerata est. Hic mons, cum solitarius sit, indicare videtur, a mari hanc regionem prius tectam, indeque saxa hic relictam esse. Claudiopoli convenit P. FRIDWALSZKY, monachum ex ordine Iesu, qui *mineralogiam Transilvaniae* *) scripsit: hunc vero, quod iam liber ostenderet, solertem quidem; at imperitum, fabulosum atque a vera cognitione naturae alienum invenit.

P. 143

In itinere versus *Rivulum Dominarum* s. *Nagy-Banya* omnes colles montesque pallide luteo calcario, petrefactis referto, tecti erant, cui subiacebat schistus argillaceo micaceus, interdum nudus. Versus septentrionem petrae nudae graniticae, quae haud dubie cum montibus Carpathicis cohaerent, et schistus argillaceo micaceus montes constituunt. Historiam fodinarum indicat. Montes, qui mineras nobiles continent, saxo constant, quod frustis albae lithomargae tantum a communi metallifero distinguitur. In aliis ignobilioribus corneus trapezius reperitur. Plurimis in locis utraque saxa schisto argillaceo micaceo teguntur. Mineras, quae fodiuntur, describit. Invenit hic crystallos connatas, cuius basis calcarea, mollis erat, ex qua, cum premeretur, aqua emanabat.

P. 150

li 3

indi.

*) *Minerologia principat. Transilvan. a IO. FRIDWALSZKY Claudiopol. 1767. 4.*

indicio crystallos etiamnum generari. Venae constant ex spato scintillante carneo, aurum ferent, cui minera argenti grisea immixta est. In alia fodina vena quarzea, zinco, galena et auro repleta, cingitur in Pendente saxo viridi, calce mixto, et in iacente albo Saxo metallifero.

- p. 158. Quomodo igne vtantur fossiores in fodina magna, quae est in montibus circa *Felső-Banya*, vt *Corneum*, quo mons maxime componitur, griseum findant, describit. Lapide enim aliquantum fracto, in fracturam super ferrea lamina crati imposita ligni pedalia frusta incenduntur: quo lapis emollitus facilius frangitur. Vñ, hoc modo aliquantum patefacta, in fundo lapides viles trium pedum altitudine eriguntur hisque lignum cruciatim imponitur, vt circiter quatuor perticae occupentur. Ita flamma in vno apice cogitur, atque nouerunt metallicolae, hanc flammam in quemcunque locum dirigere. Vena est iaspidea. Interim Cl. Auctor hanc rationem improbat, aedificium enim inordinatum fieri, vapores sulphureos aliosque metallicos solui, vitaeque fossorum insidiari, ipsius denique metalli bonitatem corrumpi.
- p. 162. Vena *fodinae magnae* intra saxum metalliferum extenditur, coniicitque Auctor strata superiora huic
- p. 163. esse imposita. Salinae *Marmarosenses* schisto argillaceo mica diuite cinguntur; cui crystallos quarzeae octaedrae aluminis forma insident, quae aqua elotae in rioulis nomine *lapidum Marmarosensium* colliguntur.
- p. 165. Circa Tokaium inueniuntur frusta Lauae vitreae nigrae coerulescentisque, seu *Pumicis vitrei* LINN. quae sine dubio a montibus Carpatibus huc aqua delata sunt. Non procul a Vetusolio granitarum frusta dispersa sunt, hinc iuga montium ex illis
- p. 167. constare videntur. De fodinis Hungariae superioris,

ris, praesertim iis, quae sub magistratu *Schmoelnizensi* sunt, brevis historia. Iuga etiam ex schisto argillaceo micaceo constant, inter quem venae parallelae, et quaedam fissurae extensae sunt. Quaedam de varietatibus venarum fissurarumque regulae. Minerae plerumque sunt cupreae, aquae fo- P. 172.
dinarum cupri particulis, acido vitriolico solutis, repletae, ex quibus cuprum praecipitatum separatur.

Iam Saxa, quae montes Hungariae inferioris p. 181.
componant, describit. Promontorium eorum montium, in quibus venae Schemnitzenses nobiles sunt, iuxta fluvium *Granum* eleuatur, constatque schisto, qui postea cum saxo metallifero Auctoris connascitur. Montes Schemnitenses tandem cum Carpaticeis necluntur, omnesque eorum venae Saxo metallifero replentur. Ditissima vena, *Spitalensis* dicta, a septentrione versus meridiem tendit: ab initio metallis nobilibus carebat constabatque ex argilla molli, grisea, quae spato mixta est. Postea contusioni submittendae minerae, tumque vena ex quarzo, galena et iaspide martiali componitur. Demum ex contuso quarzo, qui spato interdum miscetur, tumque mineris ditioribus comitatur atque soluto silice, cum ferruginea magnesia (*Bräune*), quae maiori auri copiae forsan quidquam tribuat. Rarum est, in profunditate, octo- p. 184.
giuta nouem perticarum, in ipso iaspide martiali madreporam petrefactam inueniri: quae a Cl.

FERBERO dicitur *madrepore simplex, subtus plana, annulis concentricis, supra conuexa, umbilico impresso, lamellis approximatis in superficie granulosis*, nondum descripta vel depicta. Hanc a colle, qui prope a *Schemnitzio* versus septentrionem, situs est, et ex schisto, cui iaspis immiscetur martiali similis, constat, in quo etiam petrefacta inueniantur,

- p. 188. huc delatam Auctor suspicatur. Pergit describere reliquas fodinas: Sunt in vna earum reliquiae laboris; quo, ante inuentum puluerem pyrium, lapides disploderent. In venis satis magnis, quae calcarii, gypsi et quarzi, crystallorum forma conglutinati inueniuntur: quarum crystallorum variam figuram deriuat a diuersa, quae cum salibus iuncta origini earum multum tribuissent.
- p. 193. natura metallorum. Pone *Bugganz* montes, crescentes schisto argillaceo teguntur, incipitque planities *Posonium* tendens. Basis montium *Carpathicorum* circa *Modernum* incipit, ibique vena plumbeae, asbesto mixtae, in corneo lapide extenduntur. Versus septentrionem calcarei colles siti sunt, qui ad balneum *Glashütten*se extenduntur. Balnei huius aqua tophum, ochra ferri mixtum, deponit. *Cremnitz*ense iugum est Saxum metalliferum. Vena quarzea alba argenti mineras rubras albasque, ac pyritas aurum ferentes continet.
- p. 199. Versus *Liptau* vtrinque viam cingit catena montis, ex stalactite calcareo eleuati: quem a calcario montium *Carpathicorum* per aquam huc latum esse putat. *Uj Banya* in valle posita vrbs, cincta est et montibus e Saxo metallifero, et in parte septentrionali et orientali iugis, Granite compositis, cum *Carpathicis* nexis. Venae iacens granite, Pendens Saxo metallifero efficitur.
- p. 204. *Carpathici* montes basin vel melius nucleum habent granitem. Ex quo summos *Hungariae* montes componi ex obseruatis his patet. Indotamen non sequi vult Auctor, ac si globus terrae ex solo granite constaret: quin imo probabile. Ei videtur in ima parte, quae a fossoribus nondum attacta sit, basin constituere simpliciore lapidem.
- p. 206. Secundarium lapidem existimat *Saxum metalliferum*.
- p. 207. Corneus fissibilis rarius; corneus trapezium in minori-

poribus fissuris frequentius inuenitur. Calcarius
tertium et ultimum stratum est montium prima-
riorum. Hos primarios lapides breui temporis p. 208.
interuallo sibi superimpositos esse, veri simile vi-
detur. Montes succedaneos et accidentes etiam
ex calcario, arena, et schisto componi dicit. Huc p. 212.
etiam esse referendum Corneum, quem petrosili-
cem nominat. Sententiam hanc dictis aliorum
iam confirmatam passim indicat.
Addit catalogum minerarum, quae in fodinis p. 214.
montium Hungariae inferioris fodiuntur. Zinno- p. 216.
pelum dixit laspidem, qui metalla plura ferat.
Quarzum, ferro mixtum, semper auriferum esse
observationes docuerunt. Argentum nativum p. 218.
pyriti pallide luteo innatum possidet Auctor. Mi-
nera argenti capillaris grisea, fere stellarum for-
mam aemulatur: haec minera etiam alba illic fo-
ditur.
Denique statum historiae naturalis Viennensis, p. 224.
iam multum mutatum, indicat.

XIV.

*Beiträge zur Wassergeschichte von Böhmen, 1ster
Band, Leipzig und Prag, bey Franz Augu-
stin Höchenberger und Compag. 1770. 8. 191.
Statt. ohne die Vorrede.*

Collectiones et excerpta ad hydrologiam Bohe-
micam, Vol. I.

Anonymi nostri officio, historiam Bohemiae
laquaticam, ne minus cognita, vel librario-
rum manibus erepta pereat, et excerptam, et
translatam, debemus. Cui quidem, alterum de-
rum volumen, conspectu quodam geographico
li 5 sua patria-

patriarum aquarum, ornamentum addet non leui,
semestribus vero singulis, fasciculi singuli prodibunt, ad vsum mechanicum physicumque ipsarum explicandum.

Incipit D. CHRIST. POERNERI *relatio de fonte medicato Stecknizenfi*, quem et Cl. OREILLY descripsit. Introductio Cl. Auctoris ostendit, quod aqua, quo subtilior, leuiorque reperitur, eo tutius, ob largum spiritum mineralem adhiberi possit. Ita quidem vtilitatem summam, experimentorum, de grauitate liquidi, probat; se tamen a scaturigine nimium seiunctum eo Lectoribus non posse facere satis excusat.

- p. 1. *Sectione prima: de natura huius fontis mineralis*
p. 12. *dicit; sub alteroque capite; experimentis, partes essentielles disquirat.* Ex libra vna grana decem terrae obtinuit: Salis triginta grana, quod inferius, *medium ferreae indolis* nuncupat; vti etiam illud, quod affuso spiritu vini, nubeculae niuisque floccis simile, ad fundum cessit. Praeterea tamen *alcali*, etsi *debile*, cum ex aliis, tum ex nubecula alba, per infusum oleum tartari fundum petente assumit. Exstitisse quoque in fonte *acidum* probat; Nec non *Alcali acidumque* iuncta fuisse sal.

- p. 20. *Tertia de ipsis partibus hanc aquam constituentibus, sectione*, pyritem, spiritum aquis inflare metallicis, fretus plurimis phaenomenis, censet. Ex iisdem vero experimentis hanc elicit *spiritus mineralis definitionem*: qui sit subtilis, spirituosus halitus, vi extendente, elasticaque valens, ob partem fixam et aliam volatilem ab acido sulphureo haustam. Huius vero *salis soluentis* nomen tribuit, quod, si libero accedente aere auolauerit, partes aquam constituentes sponte

*) Confr. nostr. comment. Vol. XV. p. 91.

sponte secesserint. Vi nempe aëris, partes acidas, ferrasque motu perpetuo inter se conteri; simulve per calorem liberioris aëris, frigidioris aquae expanso, & pingui, quae ipsum tenuerat natura, vaporem istum pyritum avelli dicit. Quo quidem acidus sulphuris spiritus, inferior ipso alcalino martialium particularum pondere absorptus, salque factus enixum, forma pulveris, in fundum cadat. Pinguedinem vero, ipsam cuticulam gignente, virgicolore, explicat. Sal vliginosa ferri parte, ita, vti ferrum acidis alcalinisque particulis inquinatum, impeditur, quo minus crystallis fulgeat vllis. Iphis, vero partibus constitutivis aquae, adeo manet iunctum, vt nullo modo disiungi possint. Colore subflavo, sapore acido, acerbè adstringente a vitriolo martis alienum apparet.

p. 30.

Quarta de effectibus et viribus Steckniziani fontis: ii p. 36.
praecipue in stomachi, intestinorum, hepatis, renum atque vesicae vrinariae, nervorum, uteri, haemorrhoidumque malis, atque illis ab humoribus densis, acidis ortis resistere cernique demonstrantur.

II. Tractatio de fonte salutari, iuxta Tetschem; p. 44.

ex descriptione Cl. I. H. BAVERI sequitur. Est ager *Weier* dictus, vbi, sub radice fere alti montis (*St. Iosephi*) saxis amplis et argilla collatis per strata exaggerati; duplex riuulus, largiter protrusus et ex septentrione oriundus, summa velocitate, in meridiem ruit, terramque argillaceam non metallicam, per aquam fortem colore orbatam, densius flavescentem sternit. Aer est ibi purissimus, prospectusue regionis hilaris. Omnis generis hospitalis suavitas, peregrinorum in delectamentum paratur.

Reperit III. COMES DE THVN, a quo iussus p. 48.

venatoriarum rerum praefectus FRANTZ BALLEN locum secunda fortuna inquisivit. Cl.

BAV.

p. 55. *Savon* eadem fero, quae superior, experimentum illa instituit. Non nisi ad ipsum fontem, partem solutae, partibus aquae novem mixtae, *Steam*, *fulcam*, vel *brunam*, post quatuor et viginti horas, nigricantem turbavit aquam. *Utr* argenti nigra submergebatur. Coelo haud sereno, lactea tantummodo, teneram albamque insit lunam.

p. 59. Internis et externis morbis, tres per septimanas, quotidie ad semimenstruam potatus fons, et in balneo adhibitus, egregie adjuvatur. Ante habes post lauacrum, fuscum carnium; postea panis fricatus linteis, ficcusque, in cubiculo sudorem expectabis lenem; et aeris externi vicissitudines, easque praecipue vespertinas vitabis.

p. 61. III. *De Tepliano fonte medico*, secundum Cl. ZAVSCHNERI descriptionem, quam alio loco iam Lectoribus tradidimus.

p. 86. *Septem qui restant fontes*, omnes simul comprehendimus: quum

1) *Dabritschanus* a Cl. Ô REILLIO descriptus, praestantia forsitan per multos annos superstit, et eo, quod plethoricis minus conducatur hominibus, reliquis facile secernatur;

p. 92. 2) *Sternbergensis*, (*Bechiner*) referente D. et Pr. IO. YAC. GELHAVSEN, non nisi debilitate, et dixerim inopia spiritus mineralis aliis quodammodo postponendus sit;

p. 115. 3) THEODORI vel *Chuchelensis*, commemoratus per Prof. SCRINCI, nullo tantum colore ex gallis, mutato vero, in margaritarum pellucidum, per affusam solutionem mercurii corrosivi, ferenitateque, quae nubecula coerulesca, fundumque petente desuper nascitur, et ex mixtione

tert. p. del. inde deiecta terra calcarea; alcalique
 praedominante; caeteris praestet. 4) *Podolensis* vel ST. WENZESLAI, qui Cl. p. 120.
 WILTH descriptorem habet; spiritu calcareo sub-
 tilissimo; 5) *Cuculi*, vel *Graditzensis* vero, D. KIRCHMEIER
 non teste, per bitumen terrestre a reliquis distin-
 guatur; 6) *Aciduli Egerani* autem, laudante Cl. ES-
 WILDERO D. M. et Phyl. civitatis *Eger*, auro
 praegnantem mineram ferri, qua praecellat, ha-
 beat; 7) Et denique NICOLAI puro nitroso fixoque
 saliquo iunctus est, levis ipse, mineralique prae-
 gnans spiritus, vires debeat, aegrisque amicus sit.
 De modo per singulos hos curandi, quae adspersit
 Cl. Auctor, hic recensere breuitas vetat.

XV.

IO. ANDRAE MURRAY, D. Medic. Pro-
 fessoris Goetting. P. O. Enumeratio Libro-
 rum praecipuorum medici argumenti. Lip-
 siae sumtibus Weygandianis. 1773. 8.
 plagg. 9.

Siverum est, uti est, libros optimos, qui disci-
 plinas bene explicent, a tironibus esse cognos-
 cendos, ut his in addiscenda disciplina uti possint,
 certe Cl. Auctor non exiguas eorum laudes atque
 gratias hoc catalogo librorum componendo mere-
 tur. In praefatione, ubi de instituto suo exponit, p. 10.
 se tam ob causam iudicia de libris non addidisse
 monet, quod nullos alios receperit, nisi eos, qui
 bonae notae essent. Inter commoda, quae ex hoc
 libro redundatura sperat, enumerat hoc, quod pu-
 tat

tat tirores ex hoc libro cognoscere posse, quo ordine medicina sit pertractanda atque quam late pateat studium medicum. Proposuit itaque nexum disciplinarum medicarum atque ordinem, quo sint addiscendae, enarrandis iis, quae in disciplinis tractentur et modo, quo vtiliter tractandae sint et sic sibi viam ad ipsam enumerationem parat. Primo de necessaria cognitione historiae naturalis, physices, historiae medicinae litterariae, anatomiae atque physiologiae in arte medica loquitur.

- p. 13. Quod ad anatomiam attinet, recte monet, cavendum esse ei, qui ipse cadauera secare velit.
- p. 15. libris, in quibus ars secandi traditur. Postea ad statum morbosum corporis humani progreditur atque pathologiae vtilitatem recensens, asserit, eam generalem metaphysicam morborum appellari posse. Porro ad remedia, quibus morbis mederi possumus et ad rationem medelae procedit et de botanica, materia medica, chemia et pharmacia, therapia, chirurgia et arte obstetricia quaedam proponit.
- p. 17. Materiam medicam scientiam incertissimam atque imperfectissimam vocat. Cl. Auctorem autem certiozem et perfectiorem reddere multisque annotationibus ditare eam materiam medicam,
- p. 26. quam proxime vulgabit, scimus. In fine tandem quaedam de diaetetica et medicina legali addiscenda adiicit.
- p. 1. In ipsis vero libris medicis commemorandis eam rationem sequitur, ut primo de disciplinis scientiae medicae praemittendis loquatur, commemorans praecipuos historiae naturalis atque physices libros; deinde eos recenseat, in quibus auxilia ad artem medicam addiscendam proponuntur.
- p. 2. Ad auxilia vero refert encyclopaedias, historiam medi-

medicinae, introductiones in artem medicam, bibliothecas, atque lexica medica. Inter libros, qui de medicina in vniuersum exponunt, enumerat diaria atque acta eruditorum. Scriptores, qui ad partes speciales medicinae pertinent, eodem ordine proposuit, quo in praefatione ipsas disciplinas indicauerat. In anatomicis libris commemorandis singularum doctrinarum v. c. osteologiae, splanchnologiae auctores, nec non eos, qui modo de singulis partibus c. h. exposuerunt, annotauit. In libris botanicis enarrandis fere plures, quam in ceteris disciplinis ei commemorare non male placuit. Praeterea librorum ipsorum inscriptionem, annum, quo prodiiit atque formam indicat.

Cum vero tantus sit librorum egregiorum medici argumenti numerus, vix fieri potuit, vt omnes commemorarentur in prima hac publicatione. Hinc in altera egregii atque vtilissimi huius libelli editione, librorum, ad ceteras disciplinas spectantium, non minus copiosam, quam in hac editione libris botanicis tributam intelligimus, enumerationem expectamus.

XVI.

Dissertation sur les vapeurs et les pertes de sang. Par P. HUNAU LD, Conseiller, Médecin Ordinaire du Roi, Docteur-Régent de la Faculté de Médecine d'Angers, et de l'Académie Royale des Belles-Lettres de la même Ville, etc. Nouvelle Edition. à Paris, chez Humaire, Libraire MDCCLXXI. 12. mai. pagg. 372. sine praefatione.

i. e.

Dissertatio de affectibus vaporosis feminarum et de haemorrhagiis vteri, Auctore Cl. PETRO HUNAU LD. Editio noua *).

Luben-

*) Prior prodiiit anno 1756.

Lubenter credimus bibliopolae, librum huius
 laudissime expetitur omniaque eius exempla
 diuendita fuisse, ut de noua editione cogitan-
 dum fuerit. Librum enim de morbo feminis no-
 stra aetate adeo solemni conscriptum, et eo qui-
 dem fine, ut ipsae ad eum legendum allicerentur,
 plures sui amantes, quae cupide eum legerent,
 inuenisse plane non miramur. Quod quidem
 efficeret Cl. Auctor, finxit medicum, cum femina
 litteris dedita et ipsis philosophiae principiis im-
 buta, colloquentem, adeoque et tractatu isto non
 tantum seueriorem illum ordinem, qui systemati-
 ci quid redolere possit, prorsus abesse voluit,
 sed colloquiis (quorum sex sunt) varia episodica in-
 texuit: qua quidem in re num apud omnes lecto-
 res gratiam initurus sit, et num saltem nimia ver-
 borum officiositas huic vel illi taedium molestiam-
 que creatura sit, nec ne, penes alios iudicium esto,
 quum nos quidem facile suo quemque abundare
 ingenio patiamur. Quod autem exulare prorsus
 dixit ex hoc libro Cl. Auctor, quicquid hypothesis
 sapiat, quatenus praestiterit (licet in praefatione
 quaedam sese ideo defendendi causa proferat), ex
 nunc exhibendis potioribus libri momenti Lecto-
 res nostri ipsi iudicent.

p. 28. In genere affectus isti vaporosi in transitorios,
 quorum sedes primaria in deprauata digestionem
 quaerenda est, et qui adeo ad genus seculi per-
 tinere putantur (*vapeurs à la mode*), et hystericos
 diuiduntur; qui, si coniunctim corpus afficiunt,
 compositi audiunt. Reliquas distinctiones in idio-
 pathicos et symptomaticos, fixos et vagos cet. non
 tangimus.

p. 47. Principium utile, essentiale vegetabilium,
 propagationi ipsorum destinatum, germen, seu
 spiritus germinans aut prolificus, eiusdem indolis
 in

in animalibus est, eo tantum discrimine, quod in his sentiendi facultate gaudeat: his igitur spiritibus in motum ductis siue efflorescentibus, vti quaeque mutatio corporum adscribenda est, prout causae mouentes diuersae fuerint, sic etiam affectus vaporosi: quod copiose satis explicatur.

Mirum exemplum feminae cuiusdam, quae subito morbo correpta per 21 dies mortuae similis iacebat, respiratione laboriosa, oculis toruis, febre continua, absque conscientia sui ipsius; interdum tamen, praegressis profundis suspiriis, distincta voce loquebatur, et res futuras praedicebat. Superato demum morbo nihil horum omnium recordabatur.

Lusibus ingenii annumeramus ideam, ut mentis amore nimio captae sensationes causas affectuum vaporosorum sistunt, sic ipsas eodem nomine insigniri posse, adeoque V. C. SAPPHO affectus suos vaporosos viuidissime versibus expressisse.

In accuratiore examine causarum horum affectuum iterum omnis res ad supra dictos spiritus germinantes ex alimentis eliciendos redit: quod, si modo praeternaturali eueniat, seu nimius calor ventriculi digestionem praecipitet, seu idem deficiens eam imperfectam reddat, vel cruditatum, vel acrimoniae biliosae et salinae nimia copia succos peruersae indolis et vaporosos producit, transpiratione, quae generalis ex centro corporis ad omnem externum eius ambitum fit, non satis depurandos; ideoque flatus isti, ut HIPPOCRATES dixit, ex fluidis corporis nostri ob ipsum eorum motum separati in superficie ipsorum per totum corpus vagantur exitumque sibi denegatum quaerunt.

Ab acrimonia acida ex primis in secundas vias delata non tantum serosa pars sanguinis coagulatur; sed etiam oleosa plus minusue caloris acquirit,

- rit, vt spiritus nitri oleis aethereis additus flammam, oleis autem pressis, calorem producit. Sicut autem hoc non, nisi irregulari modo fit, neque vlla, nisi maxime volatilis atque exaltata sanguinis pars huius mutationis capax est: sic haec species inflammationis seu deflagrationis, vt aliis in operibus Cl. Auctor dixit, non potest nisi momentanea
- p. 124. et transitoria esse. Quod autem deinde frigoris insignior gradus subsequatur, imprimis extremum, ex simili qualitate spiritus nitri, qui liquores, quos coagulat, valde refrigerat, illustratur, et praeterea ex nisu fluidorum rarefactorum (qui effectus est caloris) ascendendi, et coagulatorum se praecipitandi, declaratur. Ad explicandum
- p. 128. vero adeo subitum transitum caloris et frigoris ex vna parte in alteram, rursus flatibus in corpore oberrantibus, quos supra induxit, vtitur Cl. Auctor.
- p. 131. Differentias vaporum ratione temperamentorum, sanguineo pituitosi, pituitoso biliosi, melancholici, et causas earum aequae ac diagnosis in
- p. 150. compendio tradere non possumus. Pauca postea de prognosi subiunguntur; et dein transitus fit ad hos affectus cum aliis morbis complicatos, et ab his ad hystericos. Hos vere, sub initium aestatis, et autumno frequentiores esse, ex vniuersali
- p. 165. germinationis euolutione tunc eueniente sequitur; opus tamen est quadam peculiari dispositione corporis vniuersi, vel huius illiusue tantum partis: licet etiam saepe eadem causae, quae affectus vaporosos prius descriptos fouebant, adsint, saepe tamen deprauatio digestionis potius effectus, quam causa dici debet, aequae ac suppressio menstruum, in quo tamen vltimo casu saepe effectus et causa,
- p. 174. arcte inter se iuncta, affectus vaporosos compositos constituunt. Porro de similitudine vaporum
- p. 182. hystericorum cum insultibus epilepticis: differunt quidem

quidem inter se, sed interdum transitus ex vaporibus p. 182.
 bus in epilepsiam timendus est, quum excretiones p. 184.
 sub ipso paroxysmo fiunt, praesertim quum spuma spissior ex ore effluit. Exempla egregii usus
 balneorum frigidorum in eiusmodi vaporibus. p. 185.
 Vtrum similes causae dolorificae animalia bruta p. 187.
 nonnunquam afficiant? quod Nostro haud adeo a
 veritatis specie remotum videtur. Suo etiam modo morbus noster contagiosus et haereditarius dici potest. p. 191.

In praescribendis remediis 'primo admodum p. 193.
 prolixus est Cl. Auctor in enarrandis noxis, quae
 ex peruersa viuendi ratione, nostrae aetati sollemni, redundare debent, et deinde ad curationem ipsam progreditur. Venae sectione semper p. 225.
 in eius principio opus est; quae tamen vtrum in
 pede, quod semper praestat, an in brachio, cui
 repetita in pede subiungi debet, administranda sit;
 porro, quousque repeti, et quantum sanguinis
 detrahi debeat? ex partialibus conditionibus defini oportet, quas studiose et egregie exponit Cl.
 Auctor, et in transitu de noxis sectionis venae iugularis in apoplexia differit, qua sanguinis impetus
 magis versus superiora dirigatur; noxium quoque p. 235.
 usum emetici statim in primo morbi impetu declarat, et post sanguinis missionem primo cardiaca
 volatilia, et dein vomitorium exhiberi iubet.

Sed redimus ad curationem affectuum vaporosorum. Altero vel tertio post missionem sanguinis die vomitorium exhibetur vel ieiuno ventriculo, vel si magis tenacitas, quam abundantia pituitae animaduertatur, praemissis iusculis aliquot.
 Remedium, quo Cl. Auctor utitur, componitur ex vino emetico, manna in aqua soluta, et infuso absinthii seu chamaemeli. Tartari emetici et kermis

- mineralis praeparatio minus determinatum effectum promittit, adeoque minus commode adhibentur. Versus finem effectus vomitorii laxans exhibetur ex cremore tartari, cinnamomi et cardamomi minoris pulvere, in aqua tanti gradus caloris, quantum ferre potest aeger, solutis; et tunc per vnum alterumue diem lenioribus laxantibus corpus purgatur. Vbi autem pectus imbecillius fuerit, loco emetici per plures dies salibus et manna primae viae eluendae sunt. Tandem, praegressis his praeparationibus, compositio hic traditur ex aequalibus partibus aloes, scammonii, myrrhae, asae foetidae, galbani et castorei, cum sapone tartari et oleo lini diuturna et post mensem iteranda trituratione in massam pilularem formandis, cuius in principio integra drachma exhibetur, quae vero postea partitis vicibus per plures dies porrigitur. Insignis etiam huius remedii usus in clysteribus est. Vbi autem hae pilulae non sufficiunt, magnesia alba, *panarée de Saffouge* Nostro dicta, mane a dimidia ad integram unciam ex tenuiore emulsione vel aqua simplici sumta, praestantissimum est remedium, quae, postquam effectus suos in primis viis exseruit, per urinam et transpirationem euacuat; et hac ipsa aegrotae ad lactis huius vel illius animalis usum praeparantur, quocirca curatio absoluitur. Iam de aliis remediis sententiam suam proponit Cl. Auctor.
- P. 245.
- P. 256.
- P. 260.
- P. 263.

Iuscula concentratiora ut in vniuersum raro utilia sunt, sic in nostro morbo aperte nocent: tenuiora autem ventriculum nimis debilitant, et in ipso acorem acquirunt; falluntur etiam, qui ab incoctis herbis multum virtutis expectant, quarum potius succus antea exprimendus est et iusculis addendus, ut per momentum tantum cum iisdem ebulliat. Ptisanæ ac decocta in nostro morbo item

item raro conducunt, quia potius cum materiis viscidis coniunguntur easque ulterius expandunt, quam euacuant. Alia ratio est aquarum medicatarum, quae non tantum resoluunt, sed resoluta etiam ex corpore expellunt, quales ex Gallicis sunt Balarucenses, Vicienses, Borboniae, Forgeses. Aquae purae copiosior usus in nimia tenacitate et visciditate humorum suspectus est, vel saltem non sufficit.

Eadem medendi ratio quoque in vaporibus hysteri- p. 269.
stericis et compositis locum habere potest: sed saepe tunc minus sufficiens inuenitur, adeoque causarum accedentium scrutinium exactius requiritur, tam moralium, quam physicarum. Et hic, primo omnium de restitutione suppressi fluxus menstrui, primarii effectus vaporum hystericorum, uti superius dictum est, cogitari oportet. Hic autem ampla fit digressio de toto negotio menstruationis. Quod vero totum corpus sub hac mutatione mirum saepe in modum afficiatur, rursus p. 288.
spiritibus istis germinantibus seu prolificis, in partibus generationi inferuientibus inclusis, iam vero totam massam humorum in motum cientibus, adscribitur: inde etiam alienatio carniū animalium, tempore coeundi enectorum. Statum tempus, quo menstrua redire solent, si coniecturae dandus p. 301.
est locus, forte ab influxu lunae proficisci putandum est: hanc spiritibus germinantibus, solem autem spiritibus animalibus producendis inferuire; posteriorum vehiculum seu potius fontem esse partem oleosam seu rubram et balsamicam sanguinis, priorum vero partes serosas et lymphaticas; actionem utrorumque in se inuicem turbari oportere, p. 306.
quum irradiationes lunae spiritus germinantes afficiant; et huic ideo causae sanguinis euacuatio-

nem originem debere. Ex conditione deprauata
p. 308. sanguinis, vel huius ad spiritus relatione etiam
 menstruorum vitia patent; et iam modo vix per-
 sentiscendo transitus fit ad pertractandas hæ-
 morrhagias vteri, ita tamen, vt nonnunquam ad
 vaporosos effectus, illarum causas vel comites, re-
 spiciatur.

p. 324. Harum vero hæmorrhagiarum alia species est
 quae a sola plethora oritur, non protinus sistenda
 sed sua saepe sponte cessans, neque symptomati-
 bus grauioribus stipata, aegram leuans, hæmorrhā-
 giae narium, iuuenibus adeo sollemni, assimilanda;
 alia critica, febres insequens, attentione maiori
 digna, ne iustas limites excedat; alia, quae a san-
 guine ab acrimonia scorbutica resoluta, et alia do-
 mum, quae a dispositione eiusdem inflammatoria
 proficiscitur. Eaedem vero causas, quae affectus
 vaporosos efficiunt, vehementius agentes vel diu-
 tius subsistentes etiam hæmorrhagiam vteri pro-
 ducere possunt.

p. 334. Iam quod ad remedia attinet huic hæmorrha-
 giae opponenda, venae sectio reuulsoria in bra-
 chio, per interualla repetenda, primum esse de-
 bet; cauendum tamen, ne sanguinem impetuo-
 sius ad caput ducamus: porro protinus linteam
 aqua frigidissima vel aceto vini fortissimo vel solo,
 vel addito meraciori decocto absinthii, sed frigido,
 imbutum toti abdomini imponi debet. Interne
 puluis suberis combusti & dimidia ad integram
 drachmam ex vino bonae notae vel syrupo absin-
 thii omni bihorio, vel puluis leguminum et semi-
 num fabarum combustorum ad idem pondus ex
 vino rubro quarta quauis hora propinetur, donec
 profluuium sensim cessauerit. Ad praeuertendam
 vero recidiuam succus expressus vrticae nigrae, pri-
 mis tribus diebus quarta, et tribus subsequentibus
 sexta

sexta quaque hora a tribus ad sex uncias haustus, praestantissimi usus est, cui, si sanguis nimium rarefactus est et vrget, ad singulam libram drachma vna aluminis crudi addatur. Conducunt etiam decoctum foliorum peruincae et bursae pastoris, et essentia RABELII, seu oleum vitrioli spiritu vini dulcificatum, cuius paucae guttae iusculis et potui aegrotae admiscuntur. Alius in principio morbi nonnisi emolliente clysmate mouenda est: huic P. 343 autem altero die aliud ex iusculo tenui et vrina, in qua drachma pilularum supra descriptarum soluta fuit, substituitur. Licet autem haemorrhagia cessauerit, tamen vere curata non putetur, nisi alius liberrime respondeat, et perspiratio insensibilis perfecte restituta sit. Opiata in hoc morbo saepius fu- P. 352 nestissimum effectum producant, et leuis adeo tinctura papaueris albi dolorem grauatium capitis, et diuturnam virium prostrationem induxit. Antispasmodica, affectibus vaporosis de reliquo convenientissima, nimium calorem excitant. Refrigerantia nec adeo facile per corpus distribuuntur, nec debiliori ventriculo conducunt, qui a cardiacis quidem melius iuuatur, sed his ipsis haemorrhagia augetur. Terreorum absorbentium effectus vel nimis exiguus est, vel nimis lentus; et haec aequae ac adstringentia ventriculum plus iusto gravant: ab his tamen eximenda est magnesia, vt supra monitum fuit.

Nunc rursus fit digressio ad causas cessantis p. 358. fluxus menstrui, quas Cl. Auctor in termino quodam, a natura vi et actiuitate spirituum germinantium posito, sicut omnibus aliis rebus suos limites designauit, ponit: ita tamen, vt multis accidentibus conditionibus vario modo terminus hic mutari possit. Exemplum vetulae, cuius suppressum menstruum fluxum venae sectio in pede bis

restituēbat, cum septuaginta, et rursus, cum septuaginta et tres annos nata esset.

p. 364. In ea haemorrhagia vteri, quae ab organo humorum oritur, laudatur epithema ex pulvere ardesiae recentis, adeoque nitro aereo nondum saturatae, cum albumine ouorum mixtae, spinnae dorfi, potissimum vero regioni lumborum et infimae parti abdominis imponendum, mane et vespere iterandum, et nonnunquam pauco aceto vini fortius reddendum: quod specie quadam magnetismi acida ista turbulenta, quae potissimum humores adeo exagitaauerant, vt inde haemorrhagia haec orta fuerit, attrahere verisimile Nostro videtur.

p. 366. Exemplum eiusmodi haemorrhagiae solo terrore ob lipothymiam, qua sacerdos ad aegram vocatus correptus fuerat, subito curatae.

Tandem de haemorrhagiis, a resolutione humorum scorbutica ortis, quae nimis subito repressae facillimo negotio in hydropem transeunt. Hic plantae amarae, adstringentes et aromaticae, in aceto vini optimae notae digestae, egregii vsus sunt, neque alumen alienum est: tutius quoque cardiacis vtendum, exterius fomentationes adhibeantur, ac demum specifica supra dicta subiungantur,

IOSEPHI THADAEI KLINKOSCH, Phil.
et Medicin. Doct. in Alma Caesarea Re-
giaque Vniuersitate Carolo - Ferdinanda
Pragensi Anatomiae Professoris Senioris Re-
gii Publici et Ordinarii Programma, quo
hydrocephalum fetus rariorem eiusque caus-
sam proponit, nec non demonstrationes
suas osteologicas publicas aestiuales anni
1773. indicit. Cum approbatione caesa-
reo-regiae censurae. Pragae 4. caractere
Ioannae Pruschinn viduae pl. 1.

Fetus hic masculus, praeter caput morbosum, rite
et mature edebatur a femina viginti duorum an-
norum, secundo grauida. Illud vero a basi frontis
ab auribus, totoque occipitio versus sinciput, cir-
cumfluo hemispherico duro et renitente tumore
protuberabat. Hydrocephali igitur huius peri-
meter erat uncularum viginti duarum, altitudo au-
tem septem: color inflammatorius; ad accensam
candelam quodammodo corneae crassae adinstar
transparebat tota haec regio; reliqua infra crani-
um capitis facies bene sese habebat.

Mortuo conuulsionibus fetu post horam vitae, p. 3.
velamenta capitis subinde separantes cauum grande
detegebant, libras tres aquae continens, cuius pa-
vimentum a dura matre, paries, lacunaeque a pe-
ricranio fiebant: in eo ossa sincipitis liberrime ob-
errabant, laminae frontales ossis frontis, squamo-
sae ossium temporum, lambdoidea ossis occipitis,
ab inuolucris suis denudatae in cauum illud emine-
bat: quae ossa cranii omnia iuste euoluta erant. p. 235.

Dura mater sine ossibus quidem, quae eam alius determinant, iuste et solito tamen sese repraesentabat et ea includebat encephalum.

P. 4.

Grauida bene sese habuit vsque ad octo dies ante partum, cum a marito iuueni, diu absente, concubitus feruentem repetitumque passa esset; et ab eo tempore dolores totius ventris, animi deliquia, horripilationes, febriculam, fluxum leuem sanguinis vterini, et magnos motus conuulsivos fetus sensit, quibus interdum sedatis, symptomata mitigata fuerunt.

Rarissimam hanc speciem hydrocephali, vltimis grauiditatis diebus a concubitu feruente mariti potentis ortam Noster iudicat, nec similem legere meminit, vbi ossa superiora cranii a velamentis perfecte soluta, in aqua, quae inter pericranium duramque matrem coiuit, libere supra se inuicem fluctuant, dura mater figuram caluariae solitam sine ossibus seruat, encephalum, quoad omnes suas partes, integrum reperitur. Finiunt hanc observationem alia mala, ab eadem causa profecta, vt abortus, monstra, debilitates, vita breuis cet. et quorundam hic exempla narrantur.

XVIII.

Berlinische Sammlungen zur Beförderung der Arzneywissenschaft, der Naturgeschichte, der Haushaltungskunst, Kamerahwissenschaft und der dahin einschlägenden Litteratur. III. Band, I-VI. Stück. Berlin 1771. Seit. 692. in 8. 6. Kupf. IV. Band, I-VI. Stück. ebend. 1772. Seit. 708. in 8. 6 Kupf.

i. e.
Collectanea Berolinensia ad promouendam
medicinam, historiam naturalem, oecono-
miam et scientiam cameralem scripta. Vol.
III. et IV. *)

1. **D**e cultura et usu Trifolii pratensis, Auctore Pars I.
DE K. **). p. 5.

2. De Gemmis vulgo dictis generatim, colligit p. 28.
plurium Auctorum sententias IOANNES SAMV-
EL SCHROETER.

4. Tractatus de vernalibus curationibus. p. 66.

8. Taenia est expulsa vini adusti usu et alios ver- p. 108.
mes, a nimio usu vini vsque ad crapulam in ventri-
culo latentes, interdum forsan necari posse colli-
gitur.

I. GÜNTHERVS Cl. putat *Entomolithum pa-* Pars II.
radoxum LINN. non ex *Monoculo*, sed e *Chitonis* p. 118.
specie ortum esse, quod eum icones Knorrianae
et Wilkianae ipsaque naturalia exempla docuerunt.

3. De museo naturae et artis b. consiliarii priua- p. 134.
ti DE BÜCHNER *ampla relatio*, auctore IOANNE
SAM. SCHROETERO. Nomina sunt triuialia Ger-
manorum, his naturalibus ita ludentium, comme-
moratis interdum auctorum iconibus. Omnino
tamen dubitamus, aliquem ex tali catalogo in di-
sciplinae augmentum fructum posse redundare.

4. Descriptio et icon *Vierrae Naricae* LINN. p. 189.
desumptae ex Aetis Holmensibus **).

I. De

*) Priora volumina vide comment. nostr. Vol. hoc
p. 314.

**) vid. comment. nostr. Vol. XVII. p. 64.

- Prs. III. 1. *De muscis incrustatis*, qui in riuulo, *saxo*
P. 229. (*Steingraben*) dicto, circa Blankenburgum in ducatu
Schwarzburgensi reperiuntur, commentatur CL.
S. SCHROETER. Rara esse muscorum vera pe-
trefacta, multa commentitia, recte dicit. Stalecti-
te musci, quos describit Auctor, sunt obdusi, tri-
plici modo; vel enim muscorum forma plane est
destructa, vel tantum parum mutata, vel in natu-
rali statu est conseruata. Incrustationem lente
succedere asserit.
- P. 256. 2. *Physicas inter res memorabiles* legimus de
puella a natiuitate grauida, de praeternaturali gra-
uiditate iuuenis, de homine hystrici simili *). Re-
liqua hic mittimus.
- P. 279. 3. *Methodus medendi pesti*. Venaesectio rari-
sime locum habet in peste. Acetum resistit qui-
dem putredini, resoluit tamen quoque, ut omnia
acida vegetabilia sanguinem. Pestis arcendas er-
go commendatur aer purus et liber, et si eo uti non
liceat, curetur primum libera perspiratio et cum
animi commotiones eam facile impedian, eas sunt
curiose vitandae, e. gr. timor ob infectionem,
horrores, moeror cet. Dein fonticuli suadentur.
- P. 291. 4. *De petrefacto*, quod *ignotum* dicitur. Nullum
putamus esse petrefactum: verum lapidem figura-
tum, in quo striae flauicantes gypseae sunt, et quem
ludum HELMONTII, in insula Shappy Angliae in-
veniendum, dicunt.
- P. 294. 5. Ill. Praepositus GENZMER, Stargardenis,
breuem *descriptionem* et *iconem* rari petrefacti dat.
Inuentum est illud in saxo marmoreo, schistoso,
arenaceoque, atque putat Auctor, esse cancerum
quendam eiusdem protypum habendum.

*) vid. comment. nostr. Vol. XIII. p. 117.

6. *Insecta facilius necari posse, experientia do-* p. 297.
 Aus Cl. SCHROETER refert, si oleum terebinthinae iis in os parua in copia fundatur, eaque ita suffocentur. Posse quoque hac ratione cochleas interimi facile, quarum testas quis in museo servare velit. Nos tamen experti sumus, perire hac methodo colorem insectorum naturalem.

1. *De egregia utilitate asae foetidae in maiori* Pars IV.
dosi conuulsivis in motibus. Asae foetidae ortu, bo- p. 342.
 nitate et viribus a b. HIRSCHEL praemissis, laudatur hoc remedium in vaporosis, hypochondriacis, hysteris, nervosis, paralyticisque affectionibus; hac tamen cautione adhibita, ne ob stimulantem et exaestuantem eius vim eo vtatur remedio, febre praesente. Quod si vero imbecillitas corporis appareat et imprimis in naturalibus functionibus laesis cernatur, item in marasmo, aut vbi calefaciente medicina opus est, ibi asa praeferri meretur reliquis remediis.

Promouet enim digestionem et humorum circulum; vitales et animales actiones iuuat et seruat naturalem aluiductionem. Mentionem hic quoque facit Noster IO. MILLAR *), qui asam in asthma, laudat. In epilepsia, in ventriculi impuritatibus primarum viarum, inque haemorrhoidalibus obstructionibus cum bono successu asa Noster vsus est in maiori dosi.

2. *Cum ad systema vniuersale naturae rite con-* p. 353.
 dendum opus sit, vt corpora naturalia omnia diuersarum regionum noscantur, neque hoc hactenus notum sit: suadet Cl. SCHROETER, vt octo viri singuli partem quandam historiae naturalis ita tractent, vt collectis, quae ab Auctoribus detecta et descripta sint, corporibus naturalibus, indica-

*) Obf. on the asthma cer. Lond. 1769. 8.

dicatisque locis natalibus, generum specierumque characteres, similitudo dissimilitudoque eorum definiantur, atque auctorum opinionibus comparatis maxime probabilis deligatur; atque sic altera parte operis corporum naturalium enarratio, altera locorum et auctorum index realis contineatur. Lapidum igitur alius historiam, alius conchyliorum, mammalium alius, alius avium, piscium quidam, quidam insectorum, plantarum alter, alter minerarum ratione dicta disquirat.

Verum, etsi consilium Auctoris Cl. non sit spernendum, tamen hanc partitionem minus congruam esse, quis non videt? Vt enim taceamus, comparata multitudine varietateque insigni plantarum, auctorumque in hac parte summo dissensu fere, cum reliquis partibus, numquam vnum virum, etsi grandaeuum futurum, operi facturum esse satis: cur amphibia atque vermes reliquos, intestina, mollusca, lithophyta, atque zoophyta dictos, omiserit, nos non intelligimus. Difficultates postea, quae occurrant in hoc consilio exequendo, minuere studet Auctor atque exemplo et petrefactorum doctrina desumpto rem illustrat.

P. 385. 4. *Collectiones remediorum novorum.* Opium quod multi medici reformidant, remedium contra podagram laudatur *). Folia nymphaeae albae vel luteae ad lac reprimendum commendantur.

P. 396. 5. *Ex oeconomicis et physicis rebus memorabilibus hic collectis haec exempla nominamus.* Contra luem bouinam suffimigia ex pice liquida laudantur item eiusdem illinitio pone aurem et in nares. Mane et vesperi hoc fiat et initium sit in septembri et continuatio vsque ad frigus. Reliqua remedia contra luem hic sparsim collecta mittimus

*) v. WARNER's of the gout. comm. nostr. Vol. XVI. p. 211.

timus. Porro remedia contra ouium scabiem *) hic sunt proposita.

6. *Annotationes de mania et eiusdem cura*, per p. 411.

10. GEORGIUM SCHENCKENBECHER cuius alio loco iam mentionem fecimus **). Magnam imprimis vtilitatem in huius maniae curatione ei praestitit radix hellebori nigri in pulvere adhibita quam et b. VOGELIUS ***)) in hoc morbo laudavit. Aliquoties Noster vnam et dimidiam drachmam eiusdem radice puluerisatæ cum pauxillo sacchari et puræ aquae dedit huic aegro cum effectu vomente et laxante non frustraneo. Interea vsus est dosi minori.

7. Iterum Cl. SCHROETER de *basalte*, ad confilium mox indicatum Auctorum sententias colligit. Non quidem potuerunt hic referri, quæ FERBERVS Cl. in itinere de *origine Basaltis* detexit †).

8. *De Sciuro volante*.

p. 433.

1. *Continuatio tractationis de vernalibus curationibus*, vbi de morbo hypochondriaco eiusque agitur medela. Pars V. p. 453.

2. *De Terebratulitis*, qui circa ducatum Montensem et Eissaliam ††) inueniuntur, Auctore Cl. I. S. SCHROETER. Primum de *Anomitis*, quibus quosdam novos rariores et a Cl. WILKE †††) et DE HÜPSCH descriptos addit, iconibusque illustrat. Inter eos est nondum vllibi descriptus, p. 480.

*) Cl. REVSS. diff. de scabie ouium Tubing. 1764. 4.

**)) vid. comm. nostr. II. decad. Suppl. II. p. 264.

***)) vid. comm. nostr. Vol. XIX. p. 289.

†) conf. EIVSDEM *Briefe*, p. 56. sqq. 164. seq. comm. nostr. Vol. XX. p. 249.

††) Dicitur, vti monet Cl. Auctor, et *Eissia* seu *Ripuarica*.

†††) *Nachrichten von seltenen Versteinerungen, vornehmlich des Thierreichs*, Berl. und Stralsf. 1769.

scriptus, qui dicitur ab Auctore *Conchites anomia multilobus*, mediae magnitudinis, extremitatibus binis valde acutis rostrisque duobus non pertusis donatus. Tum de ipsis *Terebratulitis*. Hos optime dici putat, *anomia chamitis similes*. Hos in laeves et striati dispescit, qui posteriores iterum vel ad longitudinem vel transversim striati deprehenduntur. Bene et curate Cl. Auctor plures vel species, vel varietates persequitur, quas vero nos hic ulterius enumerare nequimus.

P. 515. 3. *Nova remedia*. Contra calculum achras sapora laudatur: cuius descriptio et usus in diario *) legitur. Confirmatur porro hic usus salicis, quae substituitur cortici Peruviano et quassiae in omnibus, in quibus cortex et quassia conducunt morbis.

Pars VI. 2. *Meditationes de infitione quorundam morborum in genere*. Hominibus variolae, morbilli **), pestis et scabies et lues venerea, armentis lues bovina et ovium variolae s. scabies potest communicari per implantationem.

P. 595. 3. *De sale alcali minerali Panonico*. Ex terra Sebrezina, qua sapo Sebrezinus paratur, obtinuit hoc sal, postquam eam cum purificato sale alcalino contriussit et aqua pura solutam per evaporationem in crystallos mutauisset.

Vol. IV. In quarto volumine haec digna, quae excerpantur, nobis sunt visa.

Pars I. 1. *De felici variolarum infitione*.

P. 5. 2. Excerptum ex dissertatione PHILIPPI LUDOVICI STATII MÜLLER sistente, *dubia coralliorum origini animali opposita*, quae Erlangae, 1770.

*) Journ. de médecine 1768. p. M. ROUX.

**) vid. comm. nostr. Vol. IX. p. 504.

1770. 4. prodiit, auctum quibusdam annotationibus translatoris. Argumenta Auctoris Cl. Lectoribus proponamus, quae quidem satis ingeniosa et grauiā videri poterunt; nondum tamen, vt ad eiusdem sententiam accederemus, nos mouere. Primum ostendere conatur, quae animalia videantur microscopii ope, ea non, nisi iudicio talia haberi; motum, qui in illis conspiciatur, non esse spontaneum; ex similitudine animalium in corallis cum Hydri et vermibus aquarum dulcium non sequi, illa eadem esse, cum et partes plantarum illis similes sint. Deinde negat animalcula ex ipso P. 30. forum succo haec corallia fabricare: calcaream enim eorum massam nihil demonstrare; non omnia, quae animalia redoleant, esse animalia habenda, neque animale odorem ab omnibus concedi: neque inde in natura saltum quendam effici, neque seriem in omnibus adsumi posse.

Tum ipsa dubia recenset, quorum alia directa sunt erga lithophyta, in quibus animalia composita assumuntur, alia erga zoophyta. Igitur lithophyta raro altiore magnitudinem, quam tripedalem, acquirere: quod si animalcula semper multiplicarentur, fieri non deberet; ramos coralliorum semper ratione quadam esse, ad mediam partem, quam truncum dicit, etc. (contrarium nos Auctori in multis exemplis *Tubiporarum*, *Madreporarumque* ostendere possemus); ramos non oriri, nisi si media pars certam quandam altitudinem nata sit; neque posse comprehendere ex hypothesis assumta, cur corallia extendantur; stellas atque aperturas in vno eodemque corallio non esse aequales, (quae tamen in omnibus, quae vidimus, eadem est) cum tamen animalia alia, quae sibi domicilia struent, vnam semper retineant structuram (et haec certe in multis diuersa deprehenditur); esse autem formam eo-

Tom. XX. Pars III. L I rum

p. 46.

rum externam arbori similem (paucis profecto); non posse declarari, vnde animalcula tantam succi hauriant copiam, quae ad corallia struenda sufficiat; atque esse magnas coralliorum massas, quae animalibus careant. Ad alteram classem haec monet: Non esse demonstratam possibilitatem, qua planta in animal mutetur, (multa sunt, quorum possibilitas a nobis non demonstrari potest; neque tamen quisquam ideo eorum existentiam, quam sentit, negare audebit), atque cum ad generationem animalis ouum necessario requiratur, id in plantas has marinas sepositum esse, vel casu, vel ab animalibus. Omittimus reliqua dubia, quae ei repugnent opinioni, qua ab animalibus oua in plantas posita esse affirmatur; cum ipsam horum animalium multiplicationem alio, ac communi modo fieri, satis notum sit. Suam non dicit mentem, nisi, quod alio loco *), corallia dicat, vnitum vegetabile animali in sua massa.

p. 57.

3. *Miscellanea de venenis et antidotis.* Inter antidota reperimus hic suctionem per os hominis, quod nisi interne laesum est, sine omni periculo venenum sugere et expuere potest, suadetur de in, vt eluatur os aceto s. succo citri. Id quod vero nobis valde periculosum videtur.

p. 62.

4. *Consilia, quibus exequendis animalia noxia et insecta deleri possint, collecta traduntur.* Gypso vsto et cineribus mixto limaces, arua vastantes, interimi tuto posse. Cepis albis contusis, quae seminibus ferendis immisceantur, eosdem arceri, quod etiam fuligine hinc inde dispersa fiat. Optimum esse, si fossa locus circumdetur, in quo versantur.

4. Qua-

*) vid. *deliciae naturae selectae.*

5. *Quarundam Simiarum, Pitheciae, Midae, Iac.* p. 72.
chi, Rosaliae, Oedipi, et argentatae historia natura-
lis, maximam partem ex BUFFONŌ collecta, Au-
ctore Cl. MARTINI. Oedipus icone delineatur
ex EDWARDO.

2. *De quibusdam animalibus plantisque, quae* Pars II.
circa ripas fluuii amazonarum habitant et crescunt, p. 144.
relatio ex itinere DE LA CONDAMINE in
America desumpta. Sunt ea Dasypus nouemcinctus,
Gymnotus electricus, Testudines, Crocodili, vbi pugna
eiusdem cum Tigride describitur, Crotalus, Colu-
ber corallinus, et Boa constrictor.

3. *Noua inter remedia pix liquida linteo-illini* p. 158.
ta contra clauos laudatur. Applicatur illud empla-
strum piceum tam diu, donec ipsum se soluit, dein
abraditur clauus et denuo applicatur recens empla-
strum, tandem et ipsa radix clauī extrahitur.

4. *Vulturis Papae L. historia, cum icone* ex p. 173.
EDWARDO.

6. *Lethargus periodicus inuadebat per mensem* p. 181.
quemlibet bis, semper die Martis, aegrum et dura-
bat per quatuor dies. Post vsum balnei in flumi-
ne apparebat hic lethargus.

2. *Observatio de lienis obstructione ex male cu-* Pars III.
tata febre quartana, quae vsu salis communis est p. 234.
sanata. Auctōr huius observationis est Cl. HIR-
SCHEL, qui cum Cl. TISSOT, expertus est, ob-
structionem et indurationem hepatis post febres
melius ac facilius posse curari, quam lienis. De
materia febrili eiusque saepe exigua in corpore co-
pia dum disputat, duo exempla quartanarum feбри-
um memorat. Vna est curata, applicato ob

oculorum dolores vesicatorio et suppuratione excitata. Altera cessit post combustionem manus fortuitam. Saepe nonnullae pustulae parvae criticae apparent in febribus. Paroxysmum febrilem fugat cataplasma ex allio, sinapi et aceto, metacarpo ibi, ubi pulsus tangitur, applicatum, item terror, s. aliae vehementes animi commotiones febres depulerunt.

Huic aegrae itaque Noster dedit sal commune s. culinare, quod a RYSSSEL, GAVBIO, POTSONNIER, DESPERRIERES, qui de aqua marina scripserunt, ostensum est, effectus eius in obstructionibus referendis pendere a sale communi*). Quidam anonymus**) eodem remedio in apoplexiis et epilepsiis cum glandulis induratis felicia tentamina fecit, nec non Cl. GREDING***) eo usus est in similibus aegris, minus vero simili euentu. Ab initio duo cochlearia huius salis b. HIRSCHET in aqua soluti dedit huic aegrae, cum laxante effectui, qui cum nimius fieri videretur, vnum cochleare modo suadebat quotidie, cuius usu copiosum foetidum et crudis particulis impraegnatum lotium excernebatur et tam induratio, quam expansio et tensio abdominis decrescebat intra quatuordecim dies. Interea vero aegra paroxysmos febriles saepe passa, animam foetidam exspirabat et sanguis exstillabat ex gingivis. Hoc autem iuuabatur decocto florum chamomillae vulgaris concentrato, aliquoties interdum aegrae propinato. Qua occasione vim antifebrilem et cum Cl. PRINGEL antisepticam horum florum Noster praedicat et circa

*) vid. comment. nostr. Vol. XI. p. 670. it. XVIII. p. 468. it. Vol. XVII. p. 95.

**) v. Landarzi, 12tes Stück.

***)) Aduers. medic. pract Vol. II. p. 314. comm. nostr. Vol. XIX. p. 120. seqq.

ea finem huius observationis exempla memorat. De vi salis communis in putredinem et putredinis in sal Noster dum disputat, Cll. PRINGLE et GAUBII tentamina *) huc facientia repetit, et scorbuti, quem non solum ex usu salinorum ciborum deriuat, et feminae ex usu aquae marinae effluuia sanguinis copiosa ex genitalibus, gingiuis et naribus passae**), mentionem facit. Ex his Noster colligit, aquam marinam excitare putredinem, quae crassio rem vero sanguinis partem et partes solidas non penetrat. Praeterea autem Noster aquae marinae tribuit vim suppurantem scrophulosas indurationes et obstructions soluendi.

Quapropter reiicit sal et minimam eius portionem in morbis acutis et putridis.

3. Inter *oeconomicas* notatu dignas res legimus p. 252. quoque de noxa fungorum eorumque campestrium et clathrorum.

4. De *Serpentum fascinatione* iterum ex CON- p. 266. DAMINEO et KALMIO narratur. Tum etiam *Trochili* et *Psittaci* species, *Anatem Gambensem*, *Bucerotem Rhinocerotem*, *Vulturem Gryphum*, et *Viverram Putorium* circa fluuium Amazonarum habitare, eorumue brevis historia traditur.

5. *Scolopendra forficata* SVLZERI degluti- p. 303. ta, vomitorio dato, felici cum successu per os euacuata est, morbusque dirus conuulsiuus sanatus.

8. *Bovis Indici* LINN. historia c. icone ex p. 310. EDUARDO.

LI 3

1. Prae-

*) vid. comm. nostr. Vol. II. p. 406. Vol. XVIII. p. 471.

**) v. Philof. Transact. Vol. LV. p. 6. it. comm. nostr. Vol. XV. p. 58.

Pars IV. . 1. *Praemissa brevi historia de natura Curculionis*

P. 341. *segetum* LINN. remedia contra eum suadentur a s. A. TH.; oeconomis utilis tractatio.

P. 370. 2. *Viuerdae Ichneumoni*: historia cum icona ex EDUARDO. Egregia et omnia bona hic collecta ex Auctoribus traduntur, quorum tamen, cum noua non sint, mentionem non facimus, sed Lectoribus lectionem ipsam iucundam commendamus.

P. 381. 3. Ut lues bouilla praecauetur, optimum auxilium esse putat anonymus, si pastores pecorum rerum periti in schola veterinaria educantur.

P. 386. 4. *Flores zinci*, aqua soluti et linteo excepti, ab Ill ROSENSTEINIO aegris, qui erosionibus cutaneis diu cubantes in morbis vexantur, externe commendantur.

Lac asininum artificiale paratur ex hordei puri vnciiis tribus per quartam horae partem cum tribus mensuris (*Schoppen*) aquae coctis, dein colatur hoc decoctum et adduntur cornu cerui raspatum vnciae tres, totidem eryngii maritimi conditi et triginta limaces coquuntur vsque ad gelatinae spissitudinem et colantur. Huius gelatinae partem quartam mensurae (*Schoppen*) liquece et misce cum totidem lactis (forsan caprini). Talis portio sumitur mane ieiuno ventriculo, dein post horam rursus et demum hora quarta vespertina. Ita dicitur idem effectus posse expectari, qui ab asinino lacte, et multo minori pretio.

Pars V. 1. Ratio, qua omnia corpora naturalia colligi,

P. 453. conseruari, et in exterarum regiones mitti possint. Plurima nota sunt, quae suadentur, et ipsa rerum contemplatione docentur. Animalium maiorum et auium cutis interne illinienda est liquore, qui
ex

ex salis ammoniaci vncia vna, in aqua soluta, et mercurii sublimati corrosiui vnciiis duabus paratur, vel arsenico aqua satis soluto. Postea siccata cutis est inspergenda puluere, qui ex nicotianae, piperis nigri, partibus anaticis quatuor, aluminis vsti, et mercurii sublimati corrosiui parte vna confectus sit. Deinde capsulae, molli lana, liquori descripto intincta occludantur animalia, et sic transmittantur*). Quae de plantis monet, ea conveniunt cum his, quae alio loco **) ex libro Cl. ELLIS retulimus.

2. *Ratio delendi Mures et musculum, et terrestrem* LINN. Inter alia suadet a Cel. DE HÜPSCH ***), in oeconomicis claro, ut nuces anellanae vel iuglandes, vel aliae escae murium, coquantur in decocto cicutae, atque in arua regionis infestatae vbique dispergantur. Reliqua passim indicauimus. p. 470.

3. *De Locustis*, quae in Thuringia habitant, p. 496. agit Cl. I. S. SCHROETER. Eas subdiuidit, uti SCHAEFFERVS fecit, in *Mantem*, *Locustam*, *Acridium*, hisque quartam addit familiam, quam dicit *Locustam spuriam*, quamque ad eam pertinere ex descriptione videmus, quae a LINNAEO dicitur *Bulla*. *Achetam* LINN. separat. Descriptiones speciebus subiungit bonas ac satis curatas; optaremus tamen, ut in selectu terminorum magis cautus esset.

3. Descriptio et icon *Muris Jaculi* LINN. ****) p. 552.
Ll 4 I. De-

*) cf. comm. nostr. Vol. X. p. 918.

**) vid. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 526.

***) vid. Eiusd. *oekon. Vorschläge wider die Schädlichkeit der Ackermäuse*. Köln. 8. p. 10.

****) vid. comm. nostr. Vol. IV. p. 654.

Pars VI. 1. Descriptio et icon *Hirundinis Dauriacae*
Auctore ERICO LAXMANN, sumpta ex actis Hol-
mensibus *).

p. 582. 3. Inter remedia noua *schistus* inuenitur, cuius
vtilitas externe in serpigine, aliisque morbis cuta-
neis angina gangraenosa, vuulae elongatione et ton-
silla cum tumore a Cl. CLERK chirurgo lau-
datur.

XIX.

DOMINICI COTVNNII Philos. et Med. Doct.
de aquaeductibus auris humanae internae
anatomica dissertatio, Vienn. 1774. 8; pl.
13. c. tab. aen. 2.

Ad scripta anatomica, quae documento esse
possunt, ex iis, quae de corpore humano vel
dum lateant, quaeque diu nonnisi coniectura as-
sumta, nonnulla tandem detegi pleniusque de-
monstrari, modo in experimentis assiduitate et di-
ligentia vtamur, dissertatio Cl. COTVNNII de
aquaeductibus auris humanae internae pertinet **).
Cuius meritissimus Auctor praemissis iis laudatis-
que, qui inde a longo tempore fabricam auris,
eiusque vsum commentationibus illustrarunt, non
omnes quidem auris internae partes, sed labyrin-
thum inprimis ad examen vocauit, et de singulis
eius partibus, cochlea, vestibulo et canalibus se-
micir-

*) vid. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 19.

**) Hoc opusculum, quod Neapoli 1760. prodiit, repe-
ritur etiam in *thesauro dissertationum programma-
tum* cet. Cl. EDVARDI SANDIFORT, Roterod.
1768. 4. c. f. Vol. I. XVI. p. 387.

micircularibus, nec non de nervis per has partes distributis ea, quae anatome ei subministrauerat, exposuit, quo ad aquaeductus describendos usumque eorum definiendum transire posset.

Nervi auditorii, in quo describendo diligenter versatus est, portio dura per aquaeductum FALLOPII transiens, ramum canali Vidiano potius exhibet, quam ex sententia b. MECKELII P. 51. accipit, nonnullosque ramos tum ad musculus EUSTACHII et stapedis, tum ad faciendam chordam tympani dimittit. Mollis portionis Noster tres ramos esse vidit, quorum inferiorem, molliissimum, fere diffuere, eaque propter totam portionem istam nervi acustici mollem dictam esse monet. Ex his vnus, *nervus cochleae* dictus, in cochleam ingreditur, et, ad modiolum accedens, in ramos finditur, qui per foramina, in *spiralem tractum* modioli disposita, ingressi, directionem modioli sequuntur. Antea vero, quam hi ramuli dimittantur, nervi paullo longiores ad laminam spiralem ex eodem ramo distribuuntur, qui, cum in spiram dispositi sint, *intervalsum* intercipiunt *spirale nervi cochleae*. Alter ramus, *superior et anterior* dictus vestibulum ingreditur in multos ramulos diuisus, qui per foramina in vestibulum patula ingressi in membranam nervosam expanduntur, quae *septum vestibuli nervosum* dicitur et vestibulum in cavitatem anteriorem et posteriorem dirimit: vtraque cum canalibus semicircularibus cohaeret. Ramus tertius, *superior* scilicet *et posterior*, in alios diuisus per foramina in vestibuli cavitatem hemisphaericam (MORGAGN. epist. anatom. 12. §. 5.) intrat, eiusque filamenta ex parte in pulpam diffuunt, libere in ea cauea fluitantem, ex parte per eam transeunt, nonnulla ad canalem posteriorem distribuuntur, tenuissimis periostei expansionibus, ve-

luti vaginulis, vt videntur, inclusa. Hae nerui mollis expansiones in labyrintho factae cum molliissimae sint, ne collabescerent vltro, aquoso humore suscipiuntur et sustinentur; cuius tanta copia est, vt is cauum labyrinthi prorsus repleat, neque vlla eius pars habeatur, quae in naturali sanoque statu hoc humore vacua dici possit. Aeris affirmatur, in labyrintho, quae clarissimorum huc vsque opinio fuerit, nullum locum esse, et, si quid eius in eo inuenerint, eos aures vel diu post mortem, vel non satis caute explorasse. Haec ergo nerui acustici expansiones cum pulpa nerui optici non incongrue comparari: veluti enim ex hac retinam effingi, ita illas, per foramina in caueas ingressas, retis ad instar disponi, et humectas sustineri.

Fontem humoris aquosi labyrinthi eundem, quem in aliis cavitatibus esse: in cauea enim vestibuli pariter, ac in aliis corporis cauis ex arteriis minimis vaporem exhalari. Quo teneriores autem isti nerui sint, eo magis opus esse, vt liquori immersi inueniantur, ne si rudi contactu in tremorem coniici deberent, dilacerarentur. Quamquam autem sonus ob humorem, in labyrintho contentum, percipiatur; eius tamen varietates recte distingui non posse, nisi aer, omnium maxime elasticus accederet. Hunc enim, omnibus corporibus circumpositum, vel minimas eorum vibrationes quasi percipere, easque in sphaeram sonoro corpori concentricam in aurem vsque propagare. Ossicula auditus a tremente tympani membrana, quacum coniuncta sunt, trahuntur et concutuntur; quo facto, stapes, cuius basis cum margine foraminis ovalis per ligamentum circulare firmatur, in humorem, qui vestibulum replet, impellitur, et nervosa pulpa inde afficitur, nullus tamen

tamen aeri vilo modo per foramen ouale ad vestibulum aditus conceditur. Stapedis autem basis duplici vi impellitur, partim musculi proprii virtute, partim incudis auxilio. Quod si factum est, humor, in posteriore cauitate vestibuli contentus, septum neruosum, ita agitat, vt humor alterius cauitatis, pressus, contremiscat. Haec fieri non possent, nisi tum in cauitatem anteriorem, tum posteriorem canales semicirculares paterent, quorum per patula orificia humor tum is, a basi stapedis pressus, tum ille a septo neruoso concussus, fugere et impulsui cedere posset. Si stapedis basis a membrana tympani, nimis contremente, nimis introrsum vrgetur, motis scilicet interiectis ossiculis; ligamentum circulare baseos stapedis, disrumpitur, et, elapso humore, auditus perit.

Est autem inter humorem cauitatis anterioris et posterioris is consensus, vt, si qua humoris copia e cauitate anteriore a septo neruoso conuexo facto, per canales semicirculares ad cauitatem posteriorem propulsa sit, eadem eodem itinere recedat, postquam septum neruosum nunc mortua vi huius renitentis humoris repressum, nunc, membrana tympani cum ossiculis recedente viua repulsum, ad planam et pristinam formam redactum sit. Eo igitur tempore audimus, quo humor labyrinthi ab anteriori vestibuli cauea per canalem maxime externum ad caueam posteriorem, ab hac per canalem communem et posteriorem ad superiorem canalem et ad eandem denuo caueam anteriorem propellitur.

Hinc maior circuitus est: minor est a cauea posteriori per canalem communem et posteriorem ad eandem anteriorem caueam. Hos circuitus vnusquisque excitat stapedis impulsus, et in vnoquoque

quæ impulsu, eodem fere tempore nervi, qui intra labyrinthum disponuntur, mouentur et sentiunt vniuersi. In homine vestibulum septumque neruosum duplo maiora et canales semicirculares longe ampliores sunt, quam in boue et equo, quod is sonorum corporum minorum vim facillime experiri possit. Quemadmodum enim bruta propter magnum olfactus organum, per quod magni olfactorii nervi expandi possunt odoratu plurimum valent; ita homo, ut brutis audiendi facultate praestaret, septum neruosum magnum amplumque vestibulum accepit. Est igitur is canalium semicircularium usus, ut inter utramque vestibuli cavitatem ductus communicationis sint, per quos humor, eos replens, ad motus libertatem nervis conciliandam deriuetur.

Neque tamen vestibulum tantum humore plenum est, sed ipsa etiam cochlea, scala tympani aequae, ac vestibuli. Humori in vestibulo contento in cochleam per scalam vestibuli aditus patet; ductus est in hac scala vestibuli, qui humorem e vestibulo in caueam membranaceam effundit, e qua venae inhalantes eum in proximum sinum lateralem refundunt. Hic ductus dicitur *aquaeductus vestibuli*. Alius ductus e scala tympani in cochlea per rimam in cranium ipsum aperitur, per quem vaporis instar humor efflatur. Est autem inter scalam vestibuli et tympani ea communicatio, ut scala tympani, quippe quae propius ad cavitatem tympani oclusa est, cum scala vestibuli tubum communicantem efformet, adeoque nil in scala tympani contineatur, quin antea e scala vestibuli in illam transierit. Hic alter, in basin cranii apertus, *aquaeductus scalae tympani* dicitur. Humor in basin cranii per aquaeductum scalae tympani effusus

effusus, vt in aliis canis fit, vaporis ad instar re-
sorbetur sanguinique reaffunditur.

In physiologica tractationis parte demonstra-
tur, sensum auditus in concussione neruorum po-
nendum esse, quae a tremore humoris, a stapedis
basimpti, nascatur. His omnibus accedunt icones,
quibus partes labyrinthi descriptae illustrantur.

XX.

Diff. inaug. sistens obseruationes anatomicas
circa infundibulum cerebri, ossium capitis
in fetu structuram alienam; partemque
nerui intercostalis ceruicalem. Praeside
IONA SIDRE'N Anat. et Med. Pract. Prof.
R. et O. Auctore ADOLPHO MURRAY,
Stokholm. Vpsaliae, ex prelo Edmanniano
1772. 4. c. fig. pagg. 31. praeter dedica-
tionem.

Paulo diligentius inspecto quatuor cadauerum ce- p. 4.
rebro, quorum duo apoplexia sanguinea, re-
liqua hydrope erant extincta, haec obseruata notatu
digna hic nobis Cl. Auctor proposuit. Exponit vero
primo de ea parte cerebri, quam infundibulum di- p. 2.
cunt, quod praeter membranam arachnoideam et
piam matrem ex membranula quadam stipatiori, con-
textui celluloso simili confici vidit, hincque fieri
existimat, vt canale prope glandulam transuersim
abscisso, lumen eius fere vt in arteriis conspicien-
dum sese praebeat. Infundibuli vero amplitudi-
nem in aliis esse aliam vidit, modo enim pennam
columbinam, modo duas tertias partes pennae
anserinae aequare, imo inprimis in extremis par-
tibus esse maiorem. Idem quoque in infantibus
et

- et habitus laxioris hominibus esse maius, quibusdam signis comprehendit, quàm in firmioris robustiorisque naturae hominibus. Colorem rubicundum vel cinereo rubentem, injectionibus persusus, ab arteriae callosae ramulis proficisci putat.
- P. 3.**
- P. 4.** Cavitatem infundibuli neque medullam, neque contextum cellulosum continere, ex cerebro congelato satis tuto collegit, sed vacuitatem seruire, id quod dudum constat, humoribus abundantibus ex cerebro excernendis. Veruntamen hocce infundibulum, in vetula, quae anasarca hydropse perierit, quibusdam filamentis cellulosis repletum fuisse obleruauit, cuius rei caussam arcessendam censet a laxitate corporis, quae in hoc malo deprehendatur.
- P. 5.** Viam a ventriculis lateralibus per tertium ad infundibulum pertingere et inde peruenire ad glandulam pituitariam, hinc diuidi in duos ramulos, quorum vterque suum petat lobulum, et inde per durae matris plicas proreptam in sinibus cauernosis exire. collegit ex duobus capitibus gelu adstrictis, in quibus continua gleba glacialis illam viam, de qua diximus, luculenter ostendit.
- P. 6.** Denique opiniones veterum et recentiorum de modo humoris e cerebro excernendi recenset, additque
- P. 8.** quid sibi de hac re videatur, nimirum illum humorem per viam, de qua dictum est, ex infundibulo in sinus cauernosos excerni.

- Inusitata ossium capitis in fetu forma, de qua in secunda parte agitur, non minus memorabilis esse videtur.
- P. 10.** Difficili ille fetus edebatur partu, et cum Cl Auctor ob futurarum coalitum perforatorium adhibere frustra tentaret, forcipe tandem illum extraxit. Caluariae diameter verticalis per quinque et dimidium digitos; transuersalis autem quatuor cum quarta parte patebat: ipsa vero calvaria

varia, non vbique eiusdem erat crassitie, ad suturam enim coronalem, vbi os frontis cum parietalibus erat omnino connatum, triplo crassior ac omnibus caeteris partibus reperiatur. Hic op. p. 15.

nionibus *) Hunauldiana et Bertiniana, de causa, cur interdum ossa capitis in fetu connascantur, refutatis, causam huius rei ab eo repetendam existimat, quod puncta ossificationis, vbi nimis prope ad futuras accesserint, fibris suis eas plane tollant. Quod in hoc quoque reperit fetu, in quo eo in p. 11.

loco, vbi sutura esse debuisset, tria ossificationis vidit puncta, quae inter se sesquialteram vnciam distabant; quorum alterius fibrae ad vtrumque os, alterius ad os frontis solum, tertii tandem ad occipitis erant porrectae. Fomes vero virosus, miasma p. 17.

vulgo dicunt, causa ipsi, si non semper, certe in hoc fetu, videtur, cur puncta ossificationis non semper eundem obtineant locum. Carie quasi p. 11.

varia corrupta videbantur ossa, vt interna superficies ossis frontis et bregmatum, quae cellularis a vermibus quasi erosa conspiciebatur.

Eiusdem capitis quoque foueam, in qua diffusa p. 12.

est glandula lacrymalis, tres lineas crassam quatuorque altam esse deprehendit. Margo ossis frontis, suturam sagittalem in infantibus continuans, ita erat inaequalis, vt ex connexione ossium vtriusque lateris plures formarentur fontanellae. Apophysis orbitalis vtriusque lateris, in quinque partes tenuissimas atque diffformes erat diuisa. Angulus anterior ossium bregmatum nimis elongatus ad fonta- p. 13.

*) Causa coalitionis ossium in diuersa incrementi proportionem inter cerebrum et ossa laet, adeo vt, si cerebrum magis cresceret et inde maior pressio in ossa, suturae diutius hient; ossificatio vero si superet incrementum cerebri, ossa conrescant limitesque eorum oblitterentur.

fontanellam comprimendam coarctandamque multum contulisse Nostro videtur. In medio margine superiore emarginatio erat sigmoidea, quae tanta erat, ut angulum 80 gradus superantem constitueret: quae tanta emarginatio fontanellam efficiebat quadratam, cuius anguli anteriores cornuum obtusorum instar erant producti. Emarginationem hancce a penuria materiae osseae ducendam esse, asserit Noster.

p. 17.

p. 13.

Partes ossis temporum in dextro latere, altero osse multo erant maiores, parsque squamosa atque petrosa arte erant connata, cum in altero latere facile se diduci sinerent: annulus osseus itidem ita erat cum vicinis partibus iunctus, ut plane deesse videretur, donec sulcus membranae tympani destinatus extremaque annuli, ad apophysin zygomaticam in conspectum venissent.

p. 18.

De variationibus quibusdam in parte cervicali nervi intercostalis tandem agit: pertinent eae potissimum ad ganglia cervicalia vulgo dicta et nervos cardiacos ex hisce gangliis ortos. In tabula aenea adiecta cranium cum futuris coalitis, in secunda observatione descriptis, continetur.

XXI.

Nervorum cervicalium anatome a IANO
BANG. Hauniae litteris N. Moelleri 1772.
8. 1 $\frac{1}{4}$ pl. tab. aen. 1.

Cum nervi cervicales omnes nondum accurate satis descripti aut delineati sint, pleniorum quandam eorum notiam Cl. Auctor in tabulam quandam redactam hic tradere tentat. In icona vero adiecta hi nervi non in situ, sed extra corpus exenti

erenti delineatur. Octo eorum paria, vt recentiores omnes, numerat, decimo scilicet neruorum cerebri seu infraoccipitali ad ceruicales neruos relato: occipitalem magnum sub secundi, paruum vero sub tertij paris historia, vt auricularem et superficiale colla describit. Phrenici nerui quoque descriptionem eo loco tradit, vbi de quarto pare exponit, vt alia taceam.

In altera figura varietas in origine nerui intercostalis a Cl. Auctore obseruata ab eo describitur. Vidit enim neruum hunc duplici radice ex neruo sexto cerebri oriri, ita, vt cum ea radice, quae ex ramo profundo nerui Vidiani prouenit, tres eius radices essent. Ramus quoque Vidiani nerui ramulo sexti paris inferebatur. Prodiit hic libellus academicus anno seculi huius septuagesimo secundo, licet annus impressionis non in titulo eiusdem indicatus sit.

XXII.

Diff. neurologica de gangliis neruorum, quam pro loco in ordine medicorum Academiae Lipsiensis obtinendo defendit IOANNES GOTTLOB HAASE, Phil. et Med. Doct. Respondente G. H. C. Peschelio, Lipsiae 1772. 4. pl. 7.

Plures dissertationes academicas, quae vltimis hisce annis hic Lipsiae et in aliis vicinis Academicis prodierunt, librorum copia impediti indicare non potuimus, licet inter eas haud paucae sint, quae praestantiores obseruationes continent et de Auctorum suorum doctrina satis testantur. Ad eas cum primis variis CL. HAASII libelli pertinent, ex quibus

Tom. XX. Pars III. Mm iam

iam de eo, quod de *gangliis nervorum* inscribitur, pauca monebimus.

p. 15.

Docet vero in illo Cl. Auctor **FALLONIVM** primum ganglia descripsisse, licet eius descriptio ab erroribus non immunis sit. Plura deinde **WILLISIVS** et **VIEVSSENIVS** addiderunt, quorum prior ea spirituum animalium diuerticula esse, posterior vero in iis nouam spirituum horum elaborationem fieri putarunt. **LANCISIUS** postea gangliis varias quoque tunicas musculosas tribuit, eaque cum corde ita comparauit, vt fluidi potissimum neruei motum illa contractione sua adiunxerit autumaret. Triplicem tandem, vt alios omittamus, usum beat. **MECKELIVS** iis *) assignauit: vt scilicet primo in iis nerui diuidantur et in ramos secendant; deinde vt eorum ope rami ad varias e regionibus diuersis positas partes distribuantur, tandemque tertio, vt minimi furculi neruei in gangliis his arctius inter se uniantur. Quibus omnibus nuperrima de hac re hypothesis Cl. **JOHNSTON** accedit, qui **) gangliis animae in partes vitali motui praeditas imperium limitari putat.

p. 26.

His praemissis Cl. Auctor ea describit, quae ipse in gangliis humanis, equinis et bouinis non recentibus tantum, sed et coctis ac maceratis vidit, quibus obseruationibus omnibus absentiam fibrarum muscularium et gangliorum ex neruis et tela cellulosa arctius constipata compositionem confirmat. Quae ganglia exterius innoluit cellulosa tela laxa est, altera propius iis adhaerens densa est. In interiore vero ganglii parte nerui minimi retis ad instar inter se coniunguntur, atque areolas eorum

*) *Mém. de Berlin.* 1749.

**) *Essay on the use of the ganglions of the nerves.* Shrewsbury. 1771. comm. nostr. Vol. XIX. p. 621.

rum contextus cellulosus replet. Vasorum quoque sanguiferorum in gangliis distributionem obseruauit, ex quibus nonnulla cum fibrillis nerueis e ganglio procedentibus iterum quoque egrediuntur.

Ad usum deinde, quem ganglia neruorum c. h. p. 37. praestant, Cl. Auctor accedit, eumque potissimum cum Ill. MECKELIO in diuisione et distributione neruorum ponit. Neruorum tamen vnioni efficiendae ea destinata esse negat. Omnes enim neruorum fasciculi propria quadam tela cellulosa involuta sunt, et in gangliis medullae spinalis, quas ad radice duplicis coniunctionem factas esse Cl. MECKELIUS autumat, in boue Cl. Auctor obseruauit, magnam radice posterioris partem ganglion non ingredi, sed ei tantum adhaerere. Omissis aliis argumentis, quibus ZINNII hypothesein, qui neruos in gangliis nouum contextum cellulosum accipere docuit, et GORTERI sententiam Cl. HAASE refellit, qui vasorum ad neruos distributioni ea inservire putauit, ea tantum indicasse sufficiat, quae contra JOHNSTONII opinionem Cl. Auctor monet.

Docet vero primum gangliorum structuram p. 40. non cum corticis cerebri fabrica comparari posse, a qua longe diuersa est, cum vasa non acinos forment, sed tantum vel cellulosam telam neruis interiectam adeant, vel neruis applicata vna cum iis iterum egrediantur, vt itaque ab iis vasis non alius secernatur humor, nisi qui nutritioni harum partium inserviat easque humectet. Deinde ex gangliis quoque ad partes voluntati subiectas rami procedunt, vt ad intercostales musculos, diaphragma cet. Nec experimentum, quo Cl. Auctor, abscisso animalis capite, ex irritatione medullae spinalis

omnes musculos reliquos conuelli, cordis vero motum non mutari vidit, aliquid probat, cum cordis motus ab irritabilitate pendeat et capite cum collo abscisso ex parte quoque ii destruantur nervi, ex quibus cardiacorum pars oritur. Ventriculus contra in quem nullum voluntatis imperium est, ex pari vago ramos accipit. Addit Cl. HAASE obiectiones quoque alias ex physiologia repetitas: v. c. partes, quae a gangliis nervos accipiant, aequae acute, quam reliquas sentire, sensum itaque gangliis non imminui et angustationem pupillae spontaneam non a ganglio ciliari pendere, cum is irritationis nervi optici effectus a luce productus sit.

P. 51. In fine quaedam Cl. HAASE de sympathia partium corporis humani monet, cuius causam non in gangliis vel nervorum anastomosi, sed cum WHYTIO in cerebro et sensorio communi quaerit. Plures alias subtiliores animadversiones omitimus.

XXIII.

Nova physico medica.

A Societate Caesareo regia scientiarum elegantiorum literarum et bonarum artium *Bruxelensi* *), de qua supra dictum est, praemium die 14 octobris 1775. distribuendum huic quaestioni est dicatum: *Qua ratione in Belgicis provinciis ovium lana praestantior gigni possit? (Quels seroient les moyens de perfectionner dans les provinces Belges la laine des moutons?)*

Libelli Gallice, Belgice aut Latini conscripti ante diem 16 iulii 1775. Cl. GERARD, qui Reginae Potenti

*) comment. nostr. Vol. XIX. p. 363.

Potentissimae et societati a secretis est, observatis cautionibus, quas alibi tradidimus *), mittantur.

Seelandina nuper fundata societas *Vlissingensis* **) artium et scientiarum repetit in annum 1776 propositam quaestionem: *Quaenam ex natura soli provinciae Seelandiae eiusque insularum proportio possit inueniri inter arbores, viridaria, prata agrosque cet.***).*

Dein praemium die 1 ianuarii 1776. soluendum proponit *Eadem* quaestioni: *Quae sint signa febris cuiusdam putridae nauigantibus in Indiam Orientalem infestae? Quae causae eius et remedia? (Quels sont les signes distinctives d'un fièvre putride, qui regne à présent sur les vaisseaux, qui partent de Hollande pour les Indes Orientales? et quels en sont les causes et les remèdes?)*

Qua lingua commentarii sint scribendi et, quo modo iidem mittendi, alibi †) iam narrauimus.

Societatis scientiarum *Harlemensis* quaestio in annum 1777. ita se habet: *Quae sunt arbores vel plantae, quae incolis conducunt et quarum efficacia contra morbos in Belgio confederato experientia est stabilis? (Quels sont les arbres ou plantes relatifs à nos besoins et reconnus infallibles par l'expérience dans la guérison de maladies, qui se trouvent dans l'étendue de sept Provinces unies et pays associés.)*

Porro quaerit *Eadem*: *Sintne praeter coffeam, saccharum, cacao et gossypium aliae plantae et arbores et vegetabilia, quae possint coli in coloniis Indiae occidentalis reipublicae et quae potissimum victui opificisque*

Mm 3

cuisque

*) v. comm. nostr. Vol. XIX. p. 363.

**) ib. Vol. XVIII. p. 538.

***) ib. p. 539.

†) ib. Vol. XVII. p. 535.

ciisque huius regionis serviant? (Est-il outre le café, le sucre, le cacao et le coton, quelques autres plantes, arbres et végétaux, qui puissent être cultivés dans les colonies des Indes occidentales de la République et qui soient propres à servir d'alimens, ou applicables aux manufactures et aux fabriques de ce pays?)

Denique repetita est quaestio in annum 1776, quae attinet ad legumina, radices, filiquas cet. a nobis iam supra commemorata *): nec non alia, quae agit de morbis, quibus sunt obnoxii incolae patriae ex naturali eius conditione cet. **) et tandem, quae sunt arbores, arbuta et plantae, praeter arundinem cet. ***).

Regia *Göttingensis* scientiarum Societas expectat mense nouembris 1775. solutionem quaestionis de letiferis vaporibus acidularum anno 1772. propositae et alio loco iam memoratae †).

Eodem tempore *Eadem* optat, commentarium, quo disquisitum sit certis et indubitatis experimentis atque tentaminibus, *utrum equorum coryza morbus sit contagiosus secundum plerorumque sententiam, nec ne, uti nonnulli recentiorum volunt?*

Porro ab *Eadem* ad nouembrem 1776. haec oeconomica quaestio est proposita: *Quaenam vegetabilia in Hannouerano territorio sine cultura crescant, quae imprimis rusticis valde utilia evadant, negotiis eorum haud neglectis, ideoque mereantur iis cognita esse?*

Praemium est moneta duodecim aureorum Hollandicorum numorum. Commentarii ita, uti solitum et a nobis iam aliquoties notatum est, mittantur societati ante finem septembris.

Noua

*) vid. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 354.

**) v. ib.

***) v. ib. Vol. XIX. p. 548.

†) v. ib. Vol. XVI. p. 544.

Nova item quaestio *Eiusdem Societatis* in novembrem 1776. ex classe mathematica ita est formata: *Inquirere in leges, secundum quas corporum motus retardatur ob frictionem. Quod si quid in his legibus a conditionibus diuersis superficierum earum forte magnitudine, figura, politura aut a materiarum discrimine proficiscitur, ut v. c. alia chalybis super chalybe, alia chalybis super aurichalco se mouentis seu circumducti frictio sit: quid haec efficiant, saltem unus alteriusue earum forte superficierum, quae maxime in rerum usu adhibeantur exemplum illustrare.*

Praemium est moneta quinquaginta aureorum Hollandicorum pretio. Elaborationes expectantur ante finem septembris 1776.

Helmstadii Cl. GODOFREDO CHRISTOPHO BEIREISIO professio therapiae et botanices a Serenissimo Principe est demandata et munus Eius professoris medicinae, theoreticae ac materiae medicae FLOR. LAVR. FRID. CRELLIO est datum.

Ibidem Experientissimus GEORGIUS RVDOLPHVS LICHTENSTEIN inter professores medicinae extraordinarios est receptus.

Cl. IOANNES IACOBVS FERBERVS Suecus in gymnasio academico *Mitaviensi* historiae naturalis Professor electus est.

CHRISTIAN GOTTLIEB KRATZENSTEIN nuper medicinae Doctor et Decanus creatus est *Hafniae*.

Ibidem Experientissimus GVLDBRAND Medicinae Licentiatus Doctoris honores est adeptus, cum nuptiae principis regii celebrarentur.

Experientissimus PETRVS RVDOLPHVS SPANGENBERG, consiliarius et medicus aulicus Megapolitanus, *Bützowiae* Professionem medicinae tertiam nactus est.

Cl. CHRISTIANVS IOANNES BERGIVS, Danicus medicus regius *Kiloniensis* Professor Chirurgiae et artis obstetriciae nominatus est.

Cl. et Experientissimus SCHROETER, qui haecenus Bassumi prope Bremam fecit medicinam atque libro de methodo inoculationis notus est, vocatus est Professor medicinae ordinarius *Rintelium*.

Cl. NATHANAELIS GODOFREDVS LESKE, philosophiae doctor, artium magister, medicinae baccalaureus, societatum naturae curiosorum Berolinensis et apiariae in Lusatia superiori sodalis, Professor Historiae Naturalis Publicus Extraordinarius est factus in Academia *Lipsensi*. Adibit hoc munus die 8 Februarii 1775. oratione de *historia naturali philosophice considerata*, ad quam audiendam invitat programmate, quo *physiologiam animalium* commendat.

Regiae scientiarum Societatis *Goettingensis* sodales sunt facti GEORGIUS CHRISTOPHORVS LICHTENBERG ad classem mathematicam, Cl. HELL sodalis extraordinarius exterus: Cl. vero IOANNEM FRIDERICVM GVILIELMVM CHARPENTIER Professore Freybergensem et IOANNEM CASPARVM D'ANSE DE VILLOISON, nuper inter sodales academiae scientiarum Berolinensis receptum, Correspondentes sibi elegit Societas.

IOANNI GEORGIO EISEN sacerdoti Tòrmano in Liuania Illustrissimus Comes Schaumburgico - Lippenſis cet. inuentione artificii omnia olera ſiccandi claro *) numum miſit inſcriptum: *Herbarum conſeruatori.*

Moriebatur die 15 iunii 1774. *Dunfries* in Scotia Experientiſſimus EBENEZER GILCHRIST.

Berolini Celebris in anatomia pariter ac medicina IOANNES FRIDERICVS MECKEL variarum ſocietatum et academiarum ſodalis hac ipſa 1774. aeſtate quinquageſimum primum aetatis annum morte finiuit.

Die 8. octobris 1774. *Coburgi* Experientiſſimus IOANNES SEBASTIAN ALBRECHT, per quadraginta annos Phyſices Profeſſor Ordinarius Gymnaſii, quod ibidem floret, academici, Phyſicus prouincialis huius principatus, et Adiunctus Naturae curioſorum, annos octoginta natus obiit.

SAMVEL GOTTLIEB GMELIN, Profeſſor Academiae Petropolitanae, natus *Tubingae* 1744 et de hiſtoria naturali bene meritus, non ſolum diario ſuo cum omnibus ſuis rebus priuatus eſt, ſed quod maxime dolendum, poſt ſex ſeptimanas etiam die 1. auguſti 1774. diarrhoea correptus obiit et ad Caucaſum ſepultus iacet. Viduae ab Auguſtiſſima Imperatrice Ruſſorum ſtatutum eſt ſtipendium 2000 numorum Ruſſicorum.

Piſae paulo abhinc deſiit vivere Experientiſſimus BONAVENTURA MARTINI Profeſſor medicinae theoreticae, qui vt mathematicus praeſertim fuit celebris.

Mm 5

Gedani

*) v. Indic. Med. phyſic. ſcriptor. 1772. ſub nomine EISEN paulo infra.

Gedani MICHAELIS CHRISTIANUS HANOW celebris physicus 1774 anno exeunte senio confectus vitam finiuit.

Nidrosiae Cl. IOANNES ERNESTUS GUNNER, qui Floram Norwegicam scripsit, mortem nimis praematuram expertus est, 1774.

Petersdorfii in Austria die 21 nouembris 1774 anno aetatis sexagesimo nono IOANNES SIGISMUNDVS VALENTINVS POPOWITSCH, vir de lingua Germanica et historia naturali optime meritus et vita excessit. Observationes, a semetipso collectas intra quadraginta annos, botanicas, entomologicas aliasque ad historiam naturalem pertinentes tradidit Cl. DENIS Viennensi, qui earum editionem optime curabit.

Vindobonae Cl. HELI chalybem vi tanta magnetica impraegnauit, quanta antea vix Angli valuerunt et colicam feliciter cum eo curauit. Applicatur idem ipsi abdomini per variae magnitudinis annulos.

CANINI sacerdos Venetus inuentione chalybis magnetici clarus vendit machinam ingeniosissimam, quae septem refert chalybes praestantissimos magnetice attrahendo valentes, firmissime conflatos laminis orichalceis et cochleis (*Schrauben*) sub forma ferri equini; differunt vero gravitate et volumine, medius vnciarum 17. pondere, diametro 16, sex reliqui minuuntur pro distantia a centro per gradus pondere et volumine. Attrahunt vero 129. libras 11. vncias 7. His chalybibus acus magneticae possunt summopere refocillari et ad augendam vim chalybis magnetici contra conuulsiones praestantissimi sunt.

Est profecto de magnetis viribus medicis hucusque multum disputatum eique roborans, anodyna et neruina vis adscripta. Plurimae, quae ad usum magnetis medicum pertinent, reperiuntur in dissertatione *) apud nos ventilata, quae praemissis quibusdam de ferro, magnete nativo, chalybe et magnete artificiali, deque effluuiis magneticis, quatenus per experientiam patent, agitur de mutationibus, quae magnetis adiuumento in corpore humano fiant, de viribus magnetis medicis, de morbis per magnetem curandis et de methodo magnetem applicandi, additis simul exemplis ex aliis atque aliis Auctoribus sparsim propostis de virtute magnetis medica. Laudatur et hic magnes contra conuulsiones aliasque neruosas affectiones morbosas.

Inuenta est machina, vbi specula duo caustica radios sibi mutuo missos ita cogant, vt ad pedes octo Parisinos metalla pro densitatis gradu quaeque satis cito fundant: multum de ipsa, nisi ad modum Archimedeae in bello, in mineralogia tamen speratur.

CL. KAEMPFER' *amoenitatum* versionem Germanicam ex manuscripto KAEMPFERI cum 45 tabulae aeneis curabit Meyeriana in Lemgouia officina pretio quinque thalerorum. Incipietur hoc opus, simulac ducenti, qui nomina sua profiteantur emtores conuenerint.

Augebitur praeterea et hoc opus a Cl. DOHM tam libellis ex *amoenitatibus* desumptis, quam operibus quibusdam KAEMPFERI a Cl. SLOANE partis et in museo Britannico seruatis.

Cl.

*) De magnetismo in corpore humano Auctore IO. DANIEL REICHEL. Resp. Christian. Ludwig, Lipsiae 1772. 4.

Cl. GOETZE, sacerdos Quedlinburgensis, historiae naturalis assiduus cultor TREMBLEYI de polytis opus auctum et commentarios Celeberrimi de GEER de insectis Germanice vertere incepit.

XXIV.

Continuatio indicis scriptorum physico medicorum, quae anno 1772. prodierunt.

L'art de se guerir soi-même dans les maladies veneriennes par M. BOURRY Doct. reg. de la faculté de méd. en l'université de Paris. Seconde edition. à paris 8. maj.

* * BRANDERS *Beschreibung zweyer neuer Barometer.* Leipz. 8.

Select cases in the practice of medecine. By JOHN BRINBANE, M. D. Lond. 8.

Beweis der Möglichkeit, daß einige Leute können lebendig begraben werden, nebst der Anzeige, wie man dergleichen Vorfälle verhüten könne, von P. BRINCKMANN, der A. D. Düsseldorf, Claue und Leipzig, 8.

BRISBANE V. BRINBANE.

RICHARD BROCKLESBY'S oekonomische und medicinische Beobachtungen zur Verbesserung der Kriegslazarethe und der Heilart der Feldkrankheiten. Aus dem Englischen übersetzt und mit einigen Anmerkungen begleitet durch D. CHRISTIAN GOTTLIEB SELLE. Berlin 8.

H. C. BRODKORB spec. inaug. de affectione hypochondriaca ac hysterica. Erford. 4.

Neue verbesserte und vollständige Beschreibung der gesunden warmen Brunnen und Bäder zu Ems, entworfen von CARL PHILIP BRUCKMANN. Frankf. 8.

MARTIN THRAANE BRÜNNICHII zoologiae
fundamenta praelectionibus academicis accom-
modata: *Gründe der Dyrelaeren.* Hafniae, et
Lipl. 8.

*Nachricht von dem jetzt herrschenden Fleck- und Frie-
selfiebern von D. WILH. HEINR. SEBASTIAN
BYCHOLZ.* Weimar 8.

Neuvième décade des planches de botanique. Par
M. BUCHOZ à Paris fol.

Eiusd. *Sammlung auserlesener Briefe zur Erhaltung
der Gesundheit und durch den Bau und Erziehung
der Gewächse sich zu bereichern. Erster Theil. Aus
dem Französischen.* Nürnberg. 8.

Introduction à l'Etude des corps naturels, tirés du
régne minéral. Par M. BUCQUET, Doct. Reg.
de la facult. de medecine de Paris. à Paris. 12
Vol. I. et II.

HERRN VON BUFFONS *Naturgeschichte der Vö-
gel. Aus dem Französischen übersetzt und mit An-
merkungen, Züsätzen und vielen Kupfern vermehrt
durch F. W. H. MARTINI.* Erster Band. Ber-
lin 8.

Eiusd. *Naturgeschichte der vierfüßigen Thiere. Er-
ster Band.* Berlin 8. m. K.

Eiusd. *allgemeine Naturgeschichte. Vierter Theil.* ib. 8.

ANTH. FRID. BÜSCHLINGS *eigne Gedanken und ge-
samlete Nachrichten von der Tarantel zur gänz-
lichen Vertilgung des Vorurtheils von der Schäd-
lichkeit ihres Bisses.* Berlin 8.

A dissertation on the gout and all chronic diseases
jointly considered as proceeding from the same
causes, what those causes are and a rational and
natural method of cure proposed, addressed to
all invalids. By WILL. CADOGAN Fellow
of the college of physicians. The tenth edition.
Lond. 8. maj.

WIL-

WILHELM CADOGAN traité de la goutte et de toutes les maladies chroniques; avec une méthode naturelle et raisonnée propre à les guérir traduit de l'Anglois. à Paris 12.

Eiusd. *Abhandlung von der Gicht und allen langwährenden Krankheiten als Folgen von einzley Ursachen betrachtet, nebst einem Vorschlage zu ihrer Heilung. Aus der Englischen zehnten Ausgabe übersetzt. Erf. und Leipz. 8.*

Institutiones pathologicae. Auctore M. A. L. CALDANO. Patavii 8. maj.

The baths of the Romans explained and illustrated. With the restorations of Palladio corrected and improved. By CHARLES CAMERON Architect. Lond. fol. maj.

Anmerkungen über die Einimpfung der Blattern durch Beobachtungen erläutert von PETRVS CAMPER. Aus dem Hollaendischen. Mit Kupfern. Leipzig 8.

La médecine pratique rendue plus simple plus sûre et plus methodique par M. LE CAMUS, D. M. à Paris 12.

•• CARL diss. inaug. de igne et grauitate calis metallicae Resp. IO. NEPOM, ANT. RECHEN, Ingolstad. 4.

A dissertation upon neruous ganglions and neruous plexus. By JOHN CAVERHILL. Med. F. R. S. Lond. 8.

Erfahrungen und Wahrnehmungen über die Ursache des Todes derer Ertrunkenen, nebst denen dabey sich ereignenden Erscheinungen; welche in Gegenwart derer dazu ernannten Abgeordneten in der Königlichen Vieharzneysschule zu Lyon öffentlich angestellt, durch ihren Bericht gebilliget und von der Königlichen Academie der Wundarzneykunst sehr günstig beurtheilet worden sind, durch die Her-

ren CHAMPEAUX und FAISSOLE. *Aus dem Franzöfſchen überſetzt, Danzig 8.*

Le ventriloque ou l'engastro-mythe. Par M. DE LA CHAPELLE Censeur royal. etc. à Paris 12. Voll. 2.

AVR. CORNEL. CELSI de re medica libri octo ex recensione J. VALART. ib. 12.

La camalogie; ou de l'éducation des filles destinées au mariage. Par M. CERFVÖL. à Paris 12.

Code de médecine militaire pour le service de terre. Ouvrage utile aux Officiers nécessaire aux médecins des armées et des hôpitaux militaires. Par M. COLOMBIER, Doct. en Medec. ib. 12.

HENR. COPE demonstrationes medico practicae prognosticorum HIPPOCRATIS ea conferendo cum aegrotorum historiis in primo et tertio libro epidemicorum descriptis. Ienae 8. (Studio Cl. ERNEST. GODOFR. BALDINGER.)

De la sobriété et de ses avantages; ou le vrai moyen de se conserver dans une santé parfaite jusqu'à l'âge le plus avancé. Traduction nouvelle de LESSIVS et DE CORNARO; avec des notes. Par M. D. L. B. à Paris 12.

Elixir Américain ou le salut des Dames par rapport à leurs maladies particulières. Par M. DE COURCELLE. ib. 12.

An essay on the nature, cause and cure of a disease incident to the liver hitherto but little known tho' very frequent and fatal in hot climates. By JOHN CRAWFORD Surgeon. Lond. 8.

Lectures on the materia medica. By WILL. CULLEN. M. D. Lond. 4. maj.

Eiusd. synopsis nosologiae methodicae in usum studiosorum. Editio altera in quarta parte emendata

data et adiectis morborum speciebus aucta. Lugd. Batav. 8. maj.

SAM. VERESTOI DE CZER specimen annotationum helmintologicarum, quae spectant naturalem historiam lumbricorum. Franequero 4. maj.

Le manuel du jardinier, ou journal de son travail distribué par mois. Par M. D***. à Paris 12.

La mère selon l'ordre de la nature, avec un traité sur les maladies des enfants. Par M. DELEURYE. ib. 12.

Essais de cristallographie, ou description des figures géométriques, propres à différens corps du regne minéral, connus vulgairement sous le nom de cristaux avec figures et développemens. Par DE ROME' DELISLE etc. ib. 8. maj. c. fig. aen.

H. F. DELIVS diss. inaug. de moderando usu nitri in febris putridis et malignis. Resp. I. Th. Val. Selig. Erlang. 4.

Eiusd. diss. inaug. de ataxia mensium prouide didicanda et curanda. Resp. Io. Casp. Hrzcl. ib. 4.

CASPAR. MARIA DE VENS diss. inaug. de fungo cancroso ex verruca orto. Argentorat. 4.

Avis aux gens de la campagne, ou traité des maladies le plus communes. Ouvrage très utile aux pasteurs, chirurgiens, et gens de la campagne. Par M. DIDELOT. à Paris 12.

Eiusd. *Unterricht für die Hebammen in der Stadt und auf dem Lande etc. Aus dem Französichen übersetzt von S. HEDELHOSTER, Chirurgus und Geburtshelfer in Tverdau. Augsb. 8.*

FRANC. XAV. DIETL diss. de austriaci imperii aquis medicatis Brisgoiae, Carinthiae, Carniolae,

lia, Styriae, Tyroliae et nonnullis aliis.
Vienn. 8.

MICH. DITTELMAIR diss. inaug. de inflexioni-
bus arteriarum capreolaribus. Altdorf. 4.

Observations on the operation and use of mercury
in the venereal disease. By ANDREW DUN-
CAN M. D. Lond. et Edinb. 12.

Recueil de mémoires et observations sur la perfe-
ctibilité de l'homme par les agens physiques et
moraux; par M. DUVERDIER, Docteur en
médecine etc. à Paris 12.

Onomatologia medica completa, oder medicinisches
Lexicon, mit einer Vorrede des Herrn VON
HALLER, aufs neue verbessert und vermehrt von
D. IO. PETER EBERHARD. Ulm, Frankf.
und Leip. 8. maj.

Die Kunst alle Küchenkräuter und Wurzeln zu trock-
nen und in Kartuse zu verpacken um dadurch ein
neues Nahrungsmittel anzuzeigen, mitgetheilet von
IOH. GEORG. EISEN, Pastor zu Torma in
Liefland. Riga 8.

Anfangsgründe der Naturlehre entworfen von IO.
CHRIST. POLYCARP. ERXLEBEN. Göttin-
gen 8.

Benige heekundige waarneemingen en konstbe-
werkingen nan een konstoeffening van meer dan
een halve eeuw door PIETER VAN ESCH. Te
Gouda 8. mai.

MICHAEL CHRISTIAN IVSTVS ESCHEN-
BACH epist. gratulat. ad GOTTHELF LEBE-
RECHT WOCKAZ, De CELSO non medico
practico. Lips. 4.

PHIL. CONRAD. FABRICII *Herzogl. Braunschw. Lüneburgl. Hofraths etc. Sammlung verschiedener medicinischer responforum und Sectionenrichte. Neue und vermehrte Auflage. Halle und Helmstädt 8.*

MAVRIT. FABRY *diss. systematis artis pharmaceuticae in vniuersitatis Tyrnauiensis laboratorio quotannis experimentis demonstrandi. P. I. et II. Tyrnauiæ 4. (Auctore IACOB WINTERL Prof. Tyrnav.)*

FAISSOLE V. CHAPEAUX.

Traité du rachitis, ou l'art de redresser les enfans contrefaits. Par M. VACHER DE LA PATRIE, Doct. en médec. à Paris 8.

A treatise on venereal diseases, by N. D. FALL Lond. 8. c. f.

Das in Wien im Jahr 1771. und 1772. sehr viele Menschen anfallende Fäulungsfieber. Sont einer böartigen Krankheit, welche im Jahr 1770. unter den Kindbetterinnen im Spitale zu St. Marx gemeldet hat; beschrieben von I. P. XAVERIO PATCKEN, der Arznei Doctor. Wien 8. maj.

Observations sur les différentes methodes de traiter les maladies vénériennes: avec une nouvelle méthode de guérir ces maladies par des lavemens mercuriels. Par M. FERRAND, à Narbonne et à Paris 4.

LEONH. LUDOV. FINKE *diss. inaug. de febrium salubritate in morbis chronicis. Hal. 4.*

Abregé de physique par M. FORMEY, Tom II qui contient la physique speciale, à Berlin 8.

Einsd. Entwurf der Physic, 2ter Band, so die besondere Physic abhandelt. Aus dem Französischen übersetzt.

Novae species insectorum, Centuria 1. Auctore 10.

ANNREINOLDO FORSTERO. S. A. S. Lond. 8.

Ensl. catalogue of the animals of North-America. ib. 8.

IDEM v. BOUGAINVILLE.

Essais pratiques de géometrie, ou suite de l'art du trait; Ouvrage utile et nécessaire à toutes personnes, qui font usage de la règle et du compas etc. Par M. FOURNEAU. à Paris. fol. c. f.

DAVID FRENZELS *Verzeichnis der Edelgesteinen, Fossilien, Naturalien, Erdarten und Verfeinerungen, welche in Bezirk der Stadt Chemnitz in Meissen gefunden worden. Leipzig 8. maj.*

HIERON. DAVID GAVBIVS *Entwürfe von verschiedenen Inhalt. Aus dem Lateinischen ins Deutsche übersetzt von D. A. M. SIEFFERT, herausgegeben und mit Anmerkungen begleitet von D. WILHELM HEINRICH SEBASTIAN RYCH-
HOLZ. Jena 8. maj. m. K.*

Nouvelle theorie sur les maladies cancéreuses, nerveuses et autres affections du même genre avec des observations pratiques sur les effets de leur remède approprié, par M. I. M. GAMET. à Paris 8. Voll. 2.

Mémoires des insectes Tom. II. avec figures. Par M. DE GEER. à Stockh. 4.

IO. CAROL. GEHLER *diff. inaug. de partus naturalis adminiculis: sectio prior. Resp. Traugott Christoph Härtel. Lips. 4.*

Ensl. diff. inaug. de partus naturalis adminiculis: sectio altera. Resp. Theod. Frid. Lohde. ib. 4.

CARL ABRAHAM GERHARDS *materia medica oder Lehre von den rohen Arzneymitteln, die zweyte verbesserte Auflage. Berlin 8.*

I. A. GERSTLACHER *tractatus medico legalis de Supra, in usum eorum, qui iurisprudentiae et*

medicinae operam dant, praecipue coram, quasi
foro versantur. Lips. 4.

PAVL. DIETR. GISEKE M. D. oratio ad
de historiae naturalis cum physica coniunctae
utili et necessaria. Hamb. 4.

*Nützliche Vorschläge bey heftigen Feuerbränden,
Häuser und Mobilien sicher zu retten, nach An-
weisung große und gefährliche Feuerbrände zu
verhüten etc. von D. JOHANN FRIEDRICH
GLÄSER. Zweyte Auflage. Hildburghausen.
8. maj.*

IO. FRID. GMELIN enumeratio stirpium agro Tu-
bingensi progenitarum. Tubing. 8.

GODART. V. BOISSIEU.
Lecture on the duties and qualifications of a phy-
sician. By JOHN GREGORY. a new edition en-
larged. London. 8. maj.

Observations on the nature and cure of fevers, by
WILL. GRANT, M. D. the second edition. 1761.
8. maj. Voll. 2.

Museum Grauelianum siue collectionis regiae mi-
neralis, praecipue historiam naturalem illu-
strantis a b. IO. PHIL. GRAVEL magna soler-
tia comparatae, a filio eius, pie nuper defuncto,
egregie auctae, recensio. Argentorat. 8.

PETR. IOSEPHI GRUBER diss. inaug. de consen-
su vis vitalis vasorum, variisque inde in machina
animali pendentibus phaenomenis. Prag. 8.

Censura librorum Hippocrateorum, quae sunt
falsis, integri a suppositis segregantur, collecti
ex optimis quibusque auctoribus WROTHO,
GALENO, HIER. MERCVRIALI, PESSIO,
CLERICO, I. ALB. FABRICIO, HALLERO
aliisque, omnia recensuit, diiudicavit nouissime
in ordinem redegit D. CHRIST. COTTORIUS
WRVNER. Vratislav. 8. mai.

CHRIST.

CHRIST. GOTTFRIED GRÜNERS Gedanken
von der Arzneywissenschaft und den Aerzten, Bres-
lau 8. maj.

Von den Grenzen der Städtischen und Landhaushal-
tung, von PHIL. PETER GYDEN, Syndic.
der Stadt Münden zu Hannover. Göttingen und
Gotha 8.

Digressions academiques, ou essais sur quelques
sujets de physique, de chimie et d'histoire
naturelle. Par M. GUYTON DE MORVAUX,
à Dijon et à Paris 12.

DAN. WILHELM GÜNTHER diss. inaug. de
signis ex lingua. Duisburg. 4.

IVST. GYIL. GÜNZ diss. prior et posterior in-
aug. de cortice salicis cortici Peruviano substi-
tuendo. Resp. Chph. Carol. Mayenberg. Lipsi. 4.

IO. ERN. GYNNER flor. Norwegica. Hafn.
Fol. c. fig.

GERH. GYSBERT VAN HAAFT diss. de bile cy-
lica vulgo dicta. Leidae 4.

IO. GOTTLÖB HAASE diss. neurologica de gan-
gliis nervorum. Resp. Gottlieb Hieronym. Chri-
stian. Pöschelio. Lipsi. 4.

JOSEPH HABERMANN diss. inaug. de salubri
sepultura. Vindebon. 8. mai.

IO. HABLA diss. inang. de tussi convulsiva infan-
tum. ib. 8.

Wahrnehmungen zum Behuf der Wundarzneykunst
in Deutschland von IO. PHILIP HAGEN. Mie-
ten 8.

ALBERTI DE HALLER bibliotheca botanica,
qua scripta ad rem herbariam facientia a rerum
initis recensentur Tom II. A TOVRNEFORTIO
ad nostra tempora. Tiguri 4. mai.

Eur. principum medicorum P. VI. VII. Lausan-
nae c. indice locuplete D. VICAT. 8.

ALBERT VON HALLER *Anfangsgründe der Physiologie*, 5ter Band. Aus dem Lateinischen Uebersetzt durch IO. SAMUEL HALLEN. Berlin 7.
Die Ursachen der Bewegung der Planeten, der Sonne und des Zusammenhanges der Körper eruiert von ADOLPH ALBRECHT HAMBROG. Jena 8. m. K.

Traité général des pêches. Par M. DUBANIEL DU MONCEAU. Cinquieme cahier, seconde partie, faisant suite aux arts de l'academie. à Paris Fol. c. fig.

Epistola D. C. R. HANNES ad Ill. IACOBUM FERDINANDVM BAIERVM de institutione viriolarum in vrbe patria Vesaliensi tentata. Vesaliae et Lipsiae.

ANTON. DE HAENS *Abhandlung über die Art der Todes der Ertrunkenen, Erhenkten und Erschlagenen, und über die Mittel das Leben herzustellen. Aus dem Lateinischen.* Leipzig. 8.

HENR CAROL. HARDEGE diss. inaug. de principis difficultatibus in explicando secretionis animalis negotio. Ienae 4.

IAC. HART. diss. inaug. de zinco eiusque florum usu medico observationibus confirmato. Lipsiae 4.

CARL. LVDWIG HAASE *)

CHRISTIAN TRAVGOTT HEFFTER op. grat. de viribus vitae. Lips. 4.

ERNEST. LVDW. HEIM diss. inaug. de origine calculi in viis vrinariis, quatenus est arthritidis effectus. Hal. 4.

Appendix ad ephemerides anni 1773. de parallati solis ex observationibus transitus Veneris anno 1769. SP. MAXIMILIANO HELL. Vienno. 8.

IOACH.

*) Confr. nostr. comment. Vol. hoc p. 377.

IOACHIM ERIDR. HENKELS *Abhandlung der chirurgischen Operationen. Viertes Stück von Brüchen. Berlin. 8.*

Selectus medicamentorum rationalis tam simplicium, quam compositorum. Auctore CHRIST. PHIL. HERWIG. Ienae 8.

Eiusd. *wahre Beschreibung zweyer aneinander gewachsener Kinder, die zum Anfang dieses Jahres in dem Hochfürstl. Hohenlohe und Waldenburg Schillingfürstlichen Marktflecken Kupferzell lebendig geboren und nach ihren Tode zergliedert worden: als eine Wiederlegung der Meyerischen Geburt zweyer an den Bäuchen zusammengewachsener Kinder etc. mit einer Kupfertafel. Frankf. und Leipz. 8.*

The modern Gardener, or universal-kalendar; containing monthly directions for all operations of gardening, with the method of performing the different works according to the best practice. Also an appendix giving full instruction for foreing grape-vines etc. in a new manner never before published. Selected from the diary manuscripts of the late M. HILL. Revised corrected and improved By JAMES MEADER. Lond. 8.

Eiusd. cautions against the use of violent medicines in fevers and instances of the virtue of petasite root, so far as have yet come to the author's knowledge. ib. 8.

LEONH. HIRSCHELS *medicinische Nebenstunden. Berlin 8.*

Eiusd. *Briefe über verschiedene Gegenstände aus dem Reiche der Arzneywissenschaft. 3ter Theil. ib. 8.*

Eiusd. *vermischte Beobachtungen und Gedanken zur ausübenden Arzneywissenschaft gehörig. ib. 8.*

HIPPOCRATES Buch von der Lebensordnung
hitzigen Krankheiten. Aus den Griechischen. A-
tenburg. 8. maj.

CHRY. IAC. HOFFMANN diss. de aliquibus
scoulorum differentiis. Altdorf. 4.

*Reflexions philosophiques sur le système de la na-
ture.* Par M. HOLLAND. à Paris. 12.

Natuurlyke historie der dieren, planten en mine-
ralien volgens het zamenstel van den Heer LAM-
BÆVS door HOUTTUYN. M. D. 1771 — 1772. XV. et XVI. Deel. The Am-
sterd. 8. maj.

A treatise on the puerperal fever, wherein the na-
ture and cause of that disease so fatal to lying in
women are represented in a new point of view,
illustrated by dissections and a rational method
of cure proposed and confirmed by experience,
By NATHANAEL WULME, M. D. Lond. 1.
Eitsd. *Abhandlung von dem Kindbetterinnenfieber.*
Aus dem Englischen übersetzt und mit einigen Be-
sätzen vermehret. Leipzig 8.

FRANC. IACOBI descriptio methodi mercurium
sublimatum corrosivum tutius copiosiusque re-
hibendi. Monaster. 8.

*Prospectus d'un cours complet d'anatomie grée
en couleurs naturelles.* Par ARNAUD ELOY
GAUTIER D'AGOTY. Ouvrage exécuté sur
le choix des meilleurs tables anatomiques com-
parées à la nature, pour former une exposition
précise de toutes les parties du corps humain
expliqué. Par M. JADELOT. à Nancy
fol. maj.

CHRIST. FRID. JAEGER diss. ima de phthisi
pulmonali casu notabiliore et epierisi illustra-
ta. Resp. Io. Lud. Goll. Tubing. 4.

CHRIST. ERIP. LARGER diss. 1da. de phthisi
cet Resp. *Henric. Straue.* Tubing. 4.

IO. MICH. AVGVSTIN. IAGEMANN, nuper
in Eilsfeldia medici nunc in Academia Erfor-
diensi Professoris publici, circa annos 1770 —
1772 liber epidemiorum de acuta passim epide-
mica febre. Erford. 8.

Eiusd. circa medicinam forensam proxime legen-
dam praenotiones de iis, quae circa mor-
bos epidemicos in Eilsfeldia terra Moguntina ex
cura principis Electoris acta sunt. ib. 4.

Reflections and observations on the gout. By Sir,
JAMES JAY. M. D. Lond. 8.

Mémoires et observations anatomiques physiologi-
ques et physiques sur l'oeil et sur les maladies, qui
affligent cet organe. Par JEAN IANIN, Oculiste
de la ville de Lyon. à Lyon 8. mai.

IAC. FRIDER. ISENFLAMM diss. inaug. de
difficili in observationes anatomicas epicrifi:
commentatio secunda. Resp. *Io. Carl. Don.*
Krauß. Erlang. 4.

IO. HENR. IVNG specimen de historia martis
Nassouico-Siegenensis. Argentor. 4.

IO. CARL. IVSFELDT diss. inaug. anat. de lusi-
bus naturae. Leidæ 4.

Traité des vertus des plantes, ouvrage posthume
de M. ANTOINE DE JUSSIEU, Doct. Reg.
augmenté d'un grand nombre de notes par M.
GANDUGER DE FOIGNY. à Paris 12.

CHRISTIAN FRIDER. KADELEBACH diss. si-
stens tympanitidis pathologiam. Resp. *Io. Salo-*
mon Schubert. Lips. 4.

MELCHIOR CHRIST. KASPLER Gutachten, wie
bey dem An- Fort- und Ausgange eines Kiefern-
waldes zu verfahren. Eisenach 8.

C. A. KLOCKHOF M. D. opuscula medica omnia: iterum edidit. D. D. C. T. SCHLEGER medic. Longobaliss. Ienae 8.

FRID. AVG. GOTTLÖB KNOLL diff. inaug. de obstructione alvina diæteticiis auxiliis collenda. Lips. 4.

D. KÖNIG diff. de experimentis pulmonum tantum. Resp. *Christ. Lud. Lieberkühn*. Hal. 4.

C. G. KRATZENSTEIN diff. inaug. sistens præsidii classis regiae sanitatem tuendi methodum. Resp. *Henric. Callisen*. Hafn. 8.

Eiusd. progr. sistens nonnulla de THEOPHRASTI historia plantarum bene merendi subsidia. ib. 8.

CAROL. CHRIST. KRAVSE diff. inaug. de ritabilitate partium corporis humani, dissertatio prima. Resp. *Traugott Guilielm. Gnauck*. Lips. 4.

Eiusd. diff. inaug. de phlogisto corporis humani. Resp. et Auctore *Petro Deuche*. ib. 4.

De l'homme et de la femme considérés physiquement dans l'état du mariage. Par M. DEL... Chirurgien. Ouvrage avec figures en taille douce. Première Partie. à Lille 12.

A dissertation on the disorders, which affect the neck of the bladder, the urinary passage and the neighbouring parts, producing excrescences in the urethra; suppressions of urine and dangerous inflammations. Shewing the causes of such complaints and a readie and more effectual method of cure, lately discovered by the author improving the composition of PARAN'S bougies etc. By FRANCIS LALLIER ed. 2. with additions. Lond. 12.

JOSEPH. IO. BAPTIST. LANGWEYER diff. inaug. de methodo utendi aquis mineralibus in balneis, thermis, potu. Viennæ 8.

An inquiry whether women with child ought to prefer the assistance of their own sex, to that of man midwives 2) whether the assistance of man midwives may allarm the modesty of the fair sex. By LOUIS LAPEYRE. Paris 8.

L. L. LAVATER von der Physiognomick. Leipz. 8.

Io. GOTTL. LEIDENFROST diff. inaug. exhibens de morbis adipis humani principia generalia. Duisb. ad Rhen. 4.

DELESSIUS V. CORNARO. The natural history of the tea tree with observations on the medical qualities of tea and effects of tea drinking. By JOHN COCKLEY LETSOM M. D. Lond. 4. c. f.

LYDOV. LEVADE diff. inaug. de variolis L. B. 4.

HENR. BALMATIC LEVELING disquisitio crustas inflammatoriae eiusque mire variantium phaenomenorum. Aug. Vindel. 8.

A. LEVRET Kunst der Geburtshülfe nach den Gesetzen der Bewegung und Naturlehre aus den Französischen übersetzt von D. CHRIST. FRIEDRICH HELD. Gera und Leipzig 8.

Eur. observations sur la cure radicale de plusieurs polypes de la matrice, de la gorge et du nez. Troisième édition corrigée et augmentée. à Paris 8. mai. c. f.

An essay on the formation structure and use of the teeth; with a supplement containing instructions for preserving them. By MAYER LEWIS. Lond. 8. mai.

GEORG. AUGUST. LICHTENSTEINS Abhandlung vom Milchzucker und den verschiedenen Arten desselben. Braunschweig 8.

A treatise on the formation, structure and use of the teeth; with a supplement containing instructions for preserving them. By MAYER LEWIS. Lond. 8. mai.

A treatise on the putrid and remitting fever
which raged at Bengal in 1762. Translated
from the latin of a dissertation on that subject
By JAMES LIND M. D. Lond. 12.

Eiusd. Versuch über die Krankheiten, denen Europäer
in heißen Climates unterworfen sind; nebst
Vorrede ihre gefährliche Folgen zu verhüten. Aus
dem Englischen übersetzt. Riga und Leipzig 7.

IUST. FRID. LIND diss. inaug. de ruptura vte-
ri eiusque sequelis ac methodo medendi. Er-
ford. 4.

Reise des Herrn OLOF TORÉN nach Surate und
China nebst einer kurzen Beschreibung von der Chi-
nesischen Feldoeconomie und einer Nachricht von
den gegenwärtigen Zustände der Engländischen Co-
lonien in den nördlichen America. Herausgegeben
von CARL VON LINNÉ. Leipzig 8.

Eiusd. mantissa plantarum altera systematis naturae.
Holm. 8.

Eiusd. systema naturae ex editione duodecima in
epitomen ductum et praelectionibus academicis
accommodatum. A IOANNE BECKMANN.
Tom. I. regnum animale Tom. II. regnum ve-
getabile. Gotting. 8. maj.

Eiusd. terminologia conchyliologica, edita ab eodem
ib. 8.

Idem V. HOVTTVYN.

Eiusd. materia medica per tria regna naturae. Edita
Ilda auctior curante JO. CHRIST. DANIEL
SCHNEBERG. Lips. et Erlang. 8.

Eiusd. nomenclator botanicus enumerans plantas
omnes in systemate naturae edit. XII. et manus-
cis binis descriptas. Lips. 8.

Eiusd. diss. inaug. de fraga vesca. Resp. Susseus And.
Hedin. Vpsal. 4.

Eiusd. diss. inaug. sistens observationes in materi-
am medicam. Resp. Io. Lindwall. ib. 4.

CARL

CAROL. VON LINNÉ diff. inaug. de haemorrhagis ex plethora. Resp. Ernest. J. M. ab Heidenham. Vpsal. 4.

SAM. DAN. LISSOVINY diff. inaug. sistens epitomen historiae variolarum. Vienn. 8.

Anleitung zur ausübenden Arzneykunst in einer Anzahl von Vorlesungen über die Ursachen und Entstehung der Krankheiten und die Mittel solche zu heilen durch THEOPHILVS LOBB. Aus dem Engl. Leipzig 8. mai.

IO. ERID. LÖBSTEIN diff. de nervis durae matris. Resp. Jacob Beykert. Argentorat. 4.

CHRIST. GOTTLIES LUDWIG diff. inaug. de nutritione differentiis oligochymiae accommodanda. Resp. Gotthelf Leberoch. Wockn. 2. Lipsi. 4.

Eiusd. progr. inaug. de elaboratione succorum plantarum in vniuersum. Pars III. medulla. ib. 4.

Eiusd. diff. inaug. de eacochymiae differentiis. Resp. Adolph Gotthelf Stoeckhardt. ib. 4.

Eiusd. progr. inaug. de plantarum viribus medicis in vniuersum. ib. 4.

Eiusd. progr. in memoriam IOANNIS CHRISTIANI MÜLLERI Med. Doct. de medicinae studio non praecipitando. ib. 4.

Eiusd. prog. inaug. de viribus plantarum cultura mutatis. ib. 4.

Eiusd. progr. inaug. comment. I. sistens de plantarum viribus specificis. ib. 4.

BERN. MARIAN. LUTHER diff. de balneis veterum inunctione coniungendis. Resp. Georg Chph. Francke. Erford. 4.

Eiusd. diff. de pleuritide per metastasin orta casu illustrata. Resp. Io. Christ. Altenfelder. ib. 4.

BERNH. MARIAN LUTHER *diff. febris epidemicae per dimidium annum Erfordiae inque eius continui grassatae disquisitionem sistens.* Resp. *Georg. W. Breithaupt.* Erford. 4.

Eiusd. *diff. de ventriculo humano aequae ac quorundam brutorum eiusque actione.* Resp. *Ioach. Fridr. Bruhn.* ib. 4.

Practical essays upon intermitting fevers, dropical diseases of the liver, the epilepsy, the colic, dysenterical fluxes and the operation of calomel. By DAN. LYSONS. Bath. 8. mai.

Eiusd. an essay upon the effects of camphire and calomel in continual fevers, illustrated by several cases. Lond. 8.

E. v. M. *Abhandlung von Naturalienkabinetten* *)

DAVID MACRIDE'S methodical introduction to the theory and practice of physic with appendix. Lond. 4. mai.

Eiusd. *systematische Einleitung in die theoretische und praktische Arzneykunst.* 2 Theile. Aus den Englischen. Leipzig 8. mai.

MARTIN MAHS *analecta circa destillationem acidi salis eiusque naphtham.* Argent. 4.

Commentaries on the principles and practice of physic. By JAMES MAKITTRICK. M. D. Lond. 8. Vol. I.

Verhandelingen om de kwaadartige rootkoort, welke a. 1770 en 71. geregeert heeft te Maaik door MAXIMIL. IAC. DE MAN an door de schryver nauden overgezien. Te Nymwegen 8. mai.

HEINR. MATTH. MARCARD *von einer der Krübelkrankheit ähnlichen Krampffucht die in Stadt beobachtet ist.* Hamburg und Stade. 8.

PHILAMBROS. MARRHERR *praeflectiones in HERRM. BOERHAAVE institutiones medicas*

cum

*) vid. comm. nostr. Vol. hoc p. 373.

cum praefatione CRANZII Tom. I. Transitus et mutationes alimenterum per primas vias, nec non chyli per sua vasa. Tom. II. vasa, cor, circulatio sanguinis, pulmo, respiratio, cerebrum, cerebellum, nervi, glandulae structura, lien, hepar, renes, sudoris excretio, musculationum actio, cutis. Tom. III. nutritio, incrementum, decrementum, sensus externi, interni somnus, vox, loquela, seminis masculini ortus, menstrua, conceptus. Vienn et Lipsi. 8. Voll. 3.

RANIER BONAVENTURA MARTINI institutiones medicae. Pars II. Florent. 4.
Mannichfaltigkeiten zweytes und drittes Vierteljahr des dritten Jahrganges durch D. FRIEDRICH HEINRICH WILHELM MARTINI. Berlin 8.

MARTIN philosophia Britannica. P. II. III. Lipsi. 8. c. f. *aus dem Englischen.*
Observata quaedam medica cum figuris aeneis a M. MARX. M. D. Berolin. 8.

L'art de faire le vin, ou experiences sur la bonification de tous les vins tant bons que mauvais lors de la fermentation. Par M. MAURIN, à Laufanne 12.

Die Geburt zweyer an den Bäuchen zusammenge-
wachsender Kinder in Kupferzell — in ihrer drey-
fachen Aussicht nach der Theologie, Polizey und
Anatomie beschrieben von IOHANN FRIED-
RICH MAYER Pfarrer in Kupferzell. Erf. am
Mayn 8.

Einsd. Antwort auf die Herwigische so genannte wah-
re Beschreibung zweyer an einander gewachsener
1772 zu Kupferzell lebendig gebornen und ge-
taufte Kinder. Frankf. und Leipz. 8.

Io. FRIDRIC. MECKEL noua experimenta et
observationes de finibus venarum ac valorum
lymphaticorum in ductus visceraque excretoria
corporis humani eiusdemque structurae vali-
tate. Beroln. 8. mai.

Ensd. tractatus de morbo hernioso congenito sin-
gulari et complicato feliciter curato. ib. 8.

Idem liber Germanice per E. G. BALDINGER.
Berl. et Stettin 8.

Index plantarum horti electoralis Manhemienfis
Auctore FRID. CASIMIR. MEDICVS. Man-
hemii 12.

CARL GOTTLÖB MEIER Vratislau. diss. inaug.
de carice arenaria s. sassaparilla germanica. Franc.
da Viadr. 4.

GISEBERT VERZYL MVILMANN diss. med.
an ex celebrata hactenus opinione de plethora
vniuersali vel particulari vera fluxus menstrui
caussa explicari possit. Leidae 4.

CHPH. IACOB MELLIN pharmacologia seculo mo-
derno accommodata. Altenb. 8.

Elusd. Auszüge aus den besten medicinischen Pro-
schriften der 16 und 17ten Jahrhunderts. ib. 8.

*Unterricht für Mütter, wegen Behandlung der Po-
cken und Masern bey Kindern. In Briefen an die
Frau von*** nebst einer Frage die Einsprossung
der Pocken betreffend der Königlichen Societät der
Wissenschaften zu Montpellier vorgelegt von J. L.
MENVRET. Aus den Französischen. Leipz. 8.*

Curarionum chirurgicarum, quae ad fistulam lacy-
malem hucusque fuere adhibitae, historia critica
Auctore I. D. METZGER. M. D. Monasterii
8. mai.

PHIL. MILLERS allgemeines Gärtnerlexicon.
Zweyter Theil. Nürnberg. 4.

10. MILLS *Versuch von dem Wetter, nebst Anmerkungen über des Schafhirten von Banbury Regeln, wie man von den Veränderungen desselben urtheilen soll. Als einen Anhang zu des Verfassers Lehrbegriff der Feldwirthschaft. Leipzig. 8.*

L'art de la porcellaine dédié au Roi. Par M. le Comte DE MILLY et faisant suite aux cahiers des arts. à Paris. fol.

Exposition des mines ou description de la nature et de la qualité des mines. Par M. MONNET. à Paris. 12.

Verhandeling over de waterzugt on derzelve onderscheide zoorten in de Engelsche taal geschreeven door DONALD MONRO — vertaald en met aanmerkingen vermerdert door JAN BERNARD SANDIFORT — te Leiden. 8.

10. BAPTIST. MORGAGNI *von dem Sitze und Ursachen der Krankheiten, welche durch die Anatomie sinderforschet worden. Altenburg. 8.* (Hanc versionem fecit b. IOANNES GOTTHELF HERMANNVS *).

Deliciae naturae selectae of uitgeleezen kabinet van natuurlyke Zeldzaamheden welke de drie ryken der natuur aanbieden daor P. L. ST. MÜLLER Prof. der natuurlyke histor. te Erlangen. Twee Deelee. Te Dordrecht. Fol. Imper. c. ill. fig.

M. MÜLLER diss. inaug. de palpebrarum affectibus. Hal. 4.

ANDR. MÜRCKE diss. inaug. de viribus sanguinis et solidorum motum facientibus curatius definiendis. Lips. 4.

Tal om de på djur anställdte söns och sörsöks opatitelighet vid tillämpningen på Människans kropp

*) vid. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 354.

Tom. XX. Pars III.

kropp hållet i hans kongl. Majts Högå Närvaro för kongl. vetenskaps akademien vid Intraedet den 4 mart. år 1772. af JOHANN ANDRÉAS MURRAY. Stockholm. 8.

FRID. HERRM. LUDW. MVZELS *medizinische und chirurgische Wahrnehmungen.* Berlin. 8. n. K. 2 Theile.

FR. W. DAN. MVZEL de examine vsus chemiae in medicamentorum scientia. ib. 4.

CHRPH. LUDOV. NEBEL lectiones suas instanti semestri aestiuo habendas indicat simulque dissertationem suam de fecali cornuto a temerariis et contumeliosis obiectionibus D. SCHLEGGERI vindicat. Gissae. 4.

Eiusd. *Abhandlung von der Schädlichkeit des Mutterkorns aus Erfahrungen und chymischen Versuchen bewiesen.* Aus dem Lateinischen übersetzt von I. S. E*** M. D. und mit einer Vorrede begleitet von ERNST GOTTFRIED BALDINGER. Iena 8.

IO. ERNEST. NEUBAUER diss. inaug. sistens descriptionem anatomicam arteriae innominatae et thyroideae imae. Resp. Aug. Christ. Erdmann. Ien. 4. c tab. aen.

Eiusd. descriptio anatomica nervorum cardiacorum sectio prima de nervo intercostali cervicali dextri in primis lateris. Adiectae sunt icones nervorum a dextro corporis latere ad cor tendentium. Franc. Lips. et Iena. 4. mai.

FRANC. NEUMANN. diss. inaug. de pleuritide dorsali. Vienn. 8.

ERNST. ANT. NICOLAI diss. inaug. de analysi chemica aquarum Ienensium. Resp. I. A. Succow. Ien. 4.

Eiusd. diss. inaug. de febribus malignis. Resp. Gotthard Io. Gläsen. ib. 4.

10. CHPH. NIEMANN' diss. inaug. de apoplexiae pathologia et therapia. Hal. 4.

ADAM NIETZKI diss. inaug. de haemorrhagiae narium ac gingivarum salubritate loco fluxus menstrui, casu quodam comprobata. Resp. Jerem. Aronson. ib. 4.

Herrn Abts I. A. NOLLETS *physicalische Lehrstunden. Achter Theil, welcher enthält desselben Kunst, Versuche anzustellen. Zwote Abtheilung nach der Pariser Ausgabe übersetzt. Erfurt. 4. n. K.*

The anatomy of the human body, composed on an entire new plan in a method very different from all anatomical writers. By W. NORTH-COTE Surgeon, Lond, 8.

10. NVSCHI diss. inaug. de fracturis, quae in variis ossis femoris partibus obtinent. Argentor. 4.

CAR. IOH. OEHME ep. de serie corporum naturalium continua. Lips. 4.

10. CARL. OETTINGER progr. de febribus ab initio fere mensis decembris 1771. per annum 1772. hucusque Erfordiae inque eius confiniis epidemice grassantibus cet. Erford. 4.

PETR. MICH. PAARMANN. diss. inaug. sistens examen ligni quassiae. Argentor. 4.

Spicilegia zoologica, quibus novae imprimis et obscurae animalium species iconibus, descriptionibus atque commentariis illustrantur. Cura

PETR. SIMON PALLAS Fasc. IX. Berolin, 4. mai. c. tab. aen.

DAN. GOTTH. DIETERICH PEGELOW diss. inaug. de fetu brachio in partu prodeunte. Argent. 4.

Essays medical and experimental. The second edition revised and considerably enlarged. To which is added an appendix. By THOMAS PERCIVAL M. D. F. R. S. Lond. 8.

PHIL. HENR. GERH. PETERSEN diss. inaug. de casu ischuriae ex materia podagrica ad vesicam delata cum epicrisi. Argentorat. 4.

L'art du coutelier. Par M. SEAN IAKUES PERRET Maître coutelier premiere partie faisant suite aux arts. à Paris. fol. c. f.

Théorie des êtres sensibles, ou cours complet de physique spéculative, expérimentale, systématique et géométrique mise à la portée de tout le monde etc. Par M. l'Abbé PARA DE PHAVIAS. ib. 8.

IO. GOTTFR. PIETSCHENS *wahre Quelle und materielle Ursache des Podagra und aller gichtigen Krankheiten überhaupt.* Halle. 8.

ERNST PLATNERS *Antropologie für Aerzte und Weltweise. Erster Theil.* Leipz. 8.

ANDR. PLANMANN. diss. inaug. sistens animadversiones subitaneas in appendicem Hellenici ad Ephemerides 1773. de paralaxi solis. Resp. Io. Kreander. Aboae. 4.

ANTON GVILIELM PLAZ progr. inaug. de piis desideriis medicis. Lipf. 4.

Eiusd. diss. inaug. de sensibus morborum causis. Resp. Io. Ehrenfried Pohl. ib. 4.

Eiusd. progr. inaug. de arte naturam superante. ib. 4.

Eiusd. diss. inaug. de sensibus internis morborum causis. Resp. Io. Gottlieb Plecker. ib. 4.

Eiusd. progr. inaug. de abortibus medicis. ib. 4.

Eiusd. progr. inaug. de scrupulositate medica. ib. 4.

Histoire naturelle de PLINIE traduit en François. Tom. IV. à Paris. 4.

Voyages de RICHARD POCOCKE membre de la société royale de Londres etc. en Orient, dans l'Aegypte, l'Arabie, la Palaestine, la Syrie, la Grèce, la Thrace etc. ib. 12.

CARL WILHELM POERNERS *Churfürstlich Sächsischen Bergraths Versuche und Bemerkungen zum Nutzen der Färberkunst. Erster Theil. Leipzig. 8. mai.*

Io. CHPH. ROHLIVS progr. inaug. de cura morborum in hominibus carcere inclusis observatorum. Lips. 4.

Eiusd. progr. inaug. de apta musculorum disquisitione et diuisione. ib. 4.

Eiusd. progr. inaug. sistens observationes anatomicas de vteribus. ib. 4.

Eiusd. diss. inaug. de febribus continuis putridis. Resp. Io. Salomon Schubert. ib. 4.

Nouveau traité des vapeurs ou traité des maladies des nerfs dans lequel on developpe les vrais principes des vapeurs. Par M. PRESSAVIN.

Eiusd. *Abhandlung von den Nervenkrankheiten und den Dünsten oder so genannten Vapeurs. Aus den Französischen übersetzt. Nürnberg. 8.*

DE PREVILLE V. BOUGAINVILLE.

IOSEPH PRIESTLEY *Geschichte und gegenwärtiger Zustand der Electricität, nebst eigenthümlichen Versuchen, nach der Zwoten vermehrten und verbesserten Ausgabe, aus den Englischen übersetzt und mit Anmerkungen begleitet von D. Io.*

GEORGE KRÜNITZ. Berlin 4. mai. m. K.

Der Ritter Baronet Io. PRINGLE'S Beobachtungen über die Krankheiten der Armen; mit Genehmigung des Verfassers nach der neuesten Ausgabe übersetzt von A. E. BRANDE. Altenb. 8. mai.

IOSEPH. QVARIN *Sacrae Cesareae Regiae Apostolicae maiestatis inferioris Austriaci regni*

Confiliarii sanit. et in nosocom. frat. misericord. physic. methodus medendarum febrium. Vienn. 8.

Physicalische botanische Abhandlung von Nierenstein und den zuverlässig besonders eignen Mittel darwieder der Bärentraube (vua urli) von DOMINIC. JOSEPH QVER, Königl. Wund- und Feldarzt, Mitglied der Academie der Wissenschaften zu Bologna etc. Aus dem Französischen übersetzt, 8.

La coltivazione Italiana Tomo I. dal IGNACE RACONI. In Venezia. 8.

Kurzgefaßte Anweisung zur Hebammenkunst zum Nutzen der Hebammen von Herrn JOSEPH RAVLIN. Aus dem Französischen übersetzt, mit einigen nöthigen Zusätzen vermehrt von M. L. ALIX. Leipz. 8.

Traité des eaux minérales de Verbusan. Par M. RAUSIN Doct. en médecine. à Paris. 12.

Unterricht für Mütter, welche ihre Kinder selbst weihen wollen. Aus dem Französischen, ANNE L. REBOURS. Breslau. 8.

Eiusd. Beilage zum Unterricht für Mütter etc. ib. 8.

IO. IACOB REICHARD Flora Moeno Francofurtensis enumerans stirpes circa Francofurtum ad Moenum crescentes secundum methodum sexualem dispositas. Pars I. Francof. ad Moen. 8.

IO. DANIEL REICHEL diss. de magnetismo in corpore humano. Resp. Christiano Ludvig. Lips. 4.

Eiusd. diss. inaug. sistens observationes de calculis renalibus. ib. 4. c. fig. aen.

P. M. VON RESPERS besondere Versuche von Mineralgeist zur Auflösung und Verwandlung der Metalle, auch Bewegung der Welt und ihrer Theile.

16. *Aus dem Französischen übersetzt, mit Anmerkungen erst herausgegeben von IO. FRIEDRICH HENCKELN Königl. Pohnisch und Churfürstlich Sächsischen Bergrath, nunmehr aber aufs neue durchgesehen und hier und da vermehrt von D. IO. GOTTLIEB LEHMANN Königl. Preuss. Bergrath. Leipzig 8.*

RICHARD POCKOKE V. POCKOKE *)

AVG. GOTTLIEB RICHTERS *Abhandlung von der Ausziehung des grauen Staars. Göttingen. 8. Eiusd. chirurgische Bibliothek des Ersten Bandes. 4. Stücke. Göttingen und Gotha. 8. m. K.*

Lehrbuch einer Naturhistorie zu einem gemeinnützigen Gebrauch, wie auch zu Vorlesungen und Schulen eingerichtet und gesammelt von ADAM DANIEL RICHTERN. Leipzig.

10. JACOB RITTER *Zweifel über einige in der ausübenden Arzneykunst im Nördlichen Deutschland angenommenen Meinungen. Buntzlau. 8.*

A complete treatise of stones gravels and all other fabulous concretions, wherein are discovered the great virtues of the burdoc-seeds and wild carrot-seeds: and why the seed of all plants are most efficacious in the cure of all diseases. By NICHOLAS ROBINSON M. D. with a copperplate frontispicen of human calculs. Lond. 8.

VON RODA *Abhandlung von Salpeterfraß an den Mauern. Eine Schrift, so den Preiß in Leipzig erhalten hat. Altenburg. 4.*

BERNH. WILH. RÖDDER *gründliche Abhandlung von der in Deutschland hin und wieder grassierenden Seuche, die Kriebelkrankheit oder Krampfsucht genannt, worinnen deren Beschaffenheit, Ursachen,*

00 4

Vor-

*) v. supra p. 583.

Vorbauung und Heilung beschrieben ist. Frankfurt und Leipzig. 8.

Die Harbkeſche wilde Baumzucht, theils Nordamerikanischer und anderer fremder, theils einheimischer Bäume, Sträucher und ſtrauchartigen Pflanzen, nach den Kennzeichen der Anzucht, den Eigenſchaften und der Benutzung beſchrieben von D. 10. PHILIPP. DU ROI. Zweyter Band. Braunſchweig. 8. m. K.

Récherches ſur les habillemens des femmes et des enfans; ou examen de la manière dont il faut vetir l'un et l'autre ſexe; Par M. ALPHONSE LE ROI Médecin de la Faculté de Paris. à Paris. 12.

IO. FRIIS ROTBÖLL diſſ. inaug. de morbillis. Reſp. Andr. Fraufing Fridſch. Hafn. 4.

LAURENT. ROVLY diſſ. de ſingulari renis calculo Argentor. 4.

Observations on diſeaſes incidental to ſeamen. By LEWIS ROVPE M. D. Translated from the Latin. Lond. 8.

A practical treatiſe on the diſeaſes of the breasts of women. By WILL. ROWLEY. ib. 8.

Journal de médecine, chirurgie, pharmacie &c. Par M. A. ROUX. Tom. XXXVII. et XXXVIII. à Paris 12.

Observations phyſiques ſur l'hiſtoire naturelle et ſur les arts. Par M. l'Abbé ROZIER. Tom. VII. à Paris 12.

Eiuſd. obſervations ſur la phyſique, ſur l'hiſtoire naturelle et ſur les arts, avec des planches entaille-douce, dédiées a Mgnr. le comte d'ARTOIS Tom. IV. faiſant la huitième partie de cet ouvrage. ib. 12. c. f. (Reperimus quoque eiuſdem libri Tom. VI. X. et XI. nec non eiuſdem libri apud ſecundum, qui tres tomos compleſſitur (ſeconde année

née Tom. I. II. III.) *in catalogo Parisino, qui inscribitur catalogue hebdomadaire 1772.*)

Mémoire sur la meilleure maniere de faire et de gouverner les vins soit pour l'usage, soit pour leur faire passer les mers. Ouvrage qui a remporté le prix de l'Academie de Marseille en l'année 1770. Par M. L'Abbé ROZIER. ib. 8.

H. I. R. V. P. E. R. T. diss. inaug. magnesiæ albae alcalinae proprietates ac virtutes proponens. Helmstadii. 4.

An essay towards a natural history of the country of Dublin, accomodated to the noble Designs of the Dublin Society; affording a summary View I. of its vegetables, with their mechanical and oeconomical Uses, and as Food for Men and Cattle; a Catalogue of our vegetable Poisons and a botanical Kalendar, exhibiting the respective months in which most of the Simples in Use are found in Flower. II. Of its Animals. III. Of its Soil, and the state of its Agriculture; its fossils, mines, minerals, and some lately discovered mineral Waters; particular by the sulphureous Water at Lucan, and its medicinal Virtues, from practical Observations. IV. Of the nature of the Climate, from diaries of the Weather, kept in Dublin for fifty Years past; interspersed with meteorological and oeconomical Observations. By JOHN RUTTY. 8. 2. Vols. Dublin printed; and sold in London by Johnston.

Neue alchymistische Bibliothek für den Naturkündiger unsern Jahrhunderts ausgesucht und herausgegeben von s. Ersten Bandes zwote Sammlung. Frankf. und Leipz. 8. (Cl. SCHROETERO auctore.)

MICHAEL SARCONNE *raisonnante Geschichte der Krankheiten die durch das ganze Jahr 1764 in Neapel sind beobachtet worden. Aus dem Italiſchen überſetzt durch IO. RVDOLPH FÜSSLIN. Zweyter, Dritter und letzter Band. Zürich. 8. mai.*

Elemens de mineralogie docimaſtique par M. SA-
GE de l'academie royale des sciences. à Paris.
8. mai.

Eiusd. examen chymique des differentes ſubſtan-
ces. ib. 8. mai.

Natuur en Genees-kundige Bibliotheek door
EDUARD SANDIFORT. Neegende Deel 1
Stuck In's Gravenhaye. 8.

Eiusd. oratio de circumſpecto cadaverum examine
optimo practicae medicinae adminiculo, habita
publice cum anatomiae et chirurgiae profellio-
nem auſpicaretur die 25 maii. Leid. 4.

Eiusd. *Befchreibung der Viehſeuche in Holland 1769*
und PETER IONAS BERGIVS *Bedenklichkei-
ten bey der Einimpfung der Viehſeuche aus der
Herrn Hoffraths ABRAHAM GOTTHELF KAST-
NERS Ueberſetzung der Abhandlungen der Kö-
niglich Schwediſchen Akademie der Wiſſenſchaften,
1769 beſonders abgedruckt *)*.

Essai d'un moyen de prevenir les diſettes de bled.
Par M. NICOLAS DE SAUSSURE et expoſi-
tion abrégée de l'utilité des conducteurs electri-
ques par M. HOR. BEN. DE SAUSSURE Prof.
en philoſophie. à Geneve. 8.

M. SAXTORPH theoria de diuerſo partu ob diuer-
ſam capitis ad peluim relationem mutuam expe-
rientia fundata et figuris aeneis illuſtrata. Hau-
niae et Lipſ. 8.

*) v. comm. noſtr. Vol. XIX, p. 363.

De structura fenestrae rotundae auris et de tympano secundario observationes anatomicae a D. ANTONIO SCARPA anatomiae et chirurgiae Professore. Modanae. 8. c. f.

SAMUEL SCHAAERSCHMIDTS *Abhandlungen von Receptschreiben oder Anweisung zur ordentlichen Verschreibung derer Arzneymittel. Viel vermehrt herausgegeben von D. ERNST GOTTFRIED KYRELLA. Zweyte Auflage. Berlin. 8.*

Der Gebrauch und Nutzen des Tobacksrauchcylinders, nebst zween dazu bequemen Maschinen beschrieben und bey dieser dritten Auflage vermehrt von IOHANN GOTTLIEB SCHAEFFER. Mit zween Kupfertafeln. Regensburg. 4.

HOVLANDI SCHEERS diss. de dentibus. Ultrai. ad Rhen. 4. mai.

ADAM GOTTLIEB SCHIRACHS *natürliche Geschichte der Erd-Feld auch Ackerschnecken, nebst einer Prüfung aller bisher bekannten Mittel wider dieselbigen, wobey viele neue physische Erfahrungen gemacht worden. Erste Sammlung. Leipzig. 8. m. K.*

De caritate annonae post annum 1769 fere vniuersali eiusque potissimum physicis causis quaedam praefatur et vna ad solennia ad diem V. martii 1772. in almae Carolinae, quae Cassellis floret auditorio maiori celebranda inuitat THEODORUS AVGVSTVS SCHLEGER, Prorektor. Cassellis. 4.

Eiusd. progr. quo ad orationem inauguralem Excellentissimi viri IACOBI MALLET Professoris historiarum mense aprili in collegii Illustris auditorio maiori habendam inuitat et hac occasione clauos fecalinos perperam a nonnullis venenum morbique rigidi cerealisue causam nominari

minari nouis argumentis et experimentis docet.
ib. 4.

Kurze und gründliche Anweisung, wie die dermalen an so vielen Orten Teutschland grassirende bössartige Fieber am besten zu heilen seyn und wie man sich am besten davor bewahren kann; theils aus eigener Erfahrung, theils aus den besten Schriftstellern zusammengetragen von BERNHARD JOSEPH SCHLEISS der Weltweisheit und Arzneygelahrheit Doctor. Nürnberg. 8.

Les moyens d'arretter le misere publique et d'acquitter les dettes des etats. Par I. A. SCHLETWEIN Conseiller de la chambre des finances de S. A. S. Monseign. le Marckgrave regnant de Baade et Hochberg etc. à Carlsruhe. 8.

Eiusd. *Erläuterung und Vertheidigung der natürlichen Ordnung in der Politik in einem Sendschreiben an dem Verfasser der teutschen Anmerkungen über die französische Schrift: Les moyens d'arretter la misere publique etc. ib. 8.*

Eiusd. *die wichtigste Angelegenheit für das ganze Publikum; oder die natürliche Ordnung in der Politik überhaupt, besonders aber die allgemeine Freiheit im Handel und Wandel; die ungestörte Ein- und Ausfuhr des Getraides; die Ordnung der Volkkommenheit in der Cultur der Ländereyen, und in dem Verbrauche der Waaren; die zur Wohlfahrt der Staaten einzuführende einzige Auflage auf den reinen Ertrag der Grundstücke, und die damit zu verbindende Einrichtung des Frohnwesens; auseinandergesetzt. Carlsruhe. 8.*

Beschreibung der Eisen- Berg- und Hüttenwerke zu Eisenerz in Steyermark herausgegeben von DANIEL GOTTFRIED SCHREBER der Cameralwissenschaften Lehrer in Leipzig. Leipzig und Königsb. 8.

DAVID SCHULZ VON SCHULZENHEIM gekrönte Preisschrift von Friesel. mit einer Vorrede von D. ZACHARIAS VOGEL. Aus dem Schwedischen übersetzt. Lübeck und Leipzig. 8. mai.

PHIL. GEOR. SCHROEDER diss. inaug. de inflammatione diaphragmatis. Resp. Levin. Arnold Eleling. Gotting. 4.

Journal für die Liebhaber des Steinreichs und Conchilogie. Ersten Bandes Erstes Stück von 10. SAMUEL SCHRÖDER, Stiftsprediger. Weimar. 8.

Eiusd. Lithologisches Reallexicon, welches sowohl die Lithographie als auch die nöthigsten Wahrheiten der Lithogeognose enthält. Erster Band. Berlin. 8. mai.

GOTTWALD SCHVSTERS vermischte Schriften als eine Fortsetzung des medicinischen Journals. Erste Layette. Chemnitz. 8.

FRANCISC. XAVER. SCHWEDIAUER diss. inaug. exhibens descriptionem praeparatorum anatomicorum et instrumentorum chymicorum, quae possidet facultas medica Vindobonensis, omnium aliorumque nonnullorum. Viennae. 8.

10. ANT. SCOPOLI dissertationes ad scientiam naturalem pertinentes. Pars I. Prag. 8. c. f.

Eiusd. principia mineralogiae systematicae et practicae exhibentia structuram telluris, systemata mineralogica, lapidum classes, genera, species cum praecipuis varietatibus eorumque characteribus, synonymo, analysi et usu; nec non regulis nonnullis generalibus ad docimasiam et pyrotechniam metallurgicam pertinentibus. ib. 8. mai.

Eiusd. annus quintus historico-naturalis. Lipsiae. 8.

IO. ANT. SCOPOLI *flora Carniolica exhibens plantas Carnioliae indigenas et distributas in classes, genera, species et varietates ordine Linnaeano Tom. I. II. Editio secunda aucta et reformatata. Lips. 8. mai. c. f.*

SABINI SECVNDI *auf jetzige Zeit zu appliciren de Todesfälle und mit was vor Condition eine Verwahrung darinnen passiren kann. ib. 4.*

IOSEPH BAPTIST. SENAC *über die verborgene Natur und Heilung der Wechselfieber mit verschiedenen Erfahrungen und Beobachtungen erläutert. Aus dem Lateinischen übersetzt. ib. 8. mai.*

GOTTGETR. CAROL. LVDOVIC. SEYDLER *diss. inaug. de alumine eiusque vsu medico. ib. 4.*

ION. SIDRE'N *diss. inaug. sistens observationes anatomicas circa infundibulum cerebri offium capitis in fetu structuram alienam, partemque nervi intercostalis ceruicalem. Resp. Adolph Murray. Vpsal. 4. c. f.*

ESWD. *diss. inaug. sistens ascleritis simplicis casum. Resp. Io. Martin Reselius. ib. 4.*

* * SIEBOLD *diss. de morbis intestini recti. Resp. Io. Georg. Scherer. Herbipol. 4.*

Ausführliche Abhandlung der Hydrotechnik oder des Wasserbaues von IO. ELIAS SILBERSCHLAG Königl. Preussl. Oberconsistorial- und Oberbaumeister. Erster Theil. Leipzig. 8. m. K.

Reliqua proxime.

Contenta in hac parte.

I. Journal de médecine, chirurgie, pharmacie etc. Par ROUX 1771 Tom. XXXV et XXXVI.	P. 395
II. Chirurgical observations and cases. By BROMFIELD	404
III. Notes on BROMFIELD'S observations. By S.	417
IV. Serious considerations on B***	419
V. Traité complet de chirurgie par DE LA MOTTE. Tom. I. et II.	420
VI. MECKEL de morbo hernioso congenito singulari et complicato feliciter curato	421
VII. REICHEL diss. inaug. sistens observationes de calculis renalibus	425
VIII. A methodical introduction to the theory and practice of physic. Vol. I. et II. By MACBRIDE	430
IX. Voyage en Californie par D'AVTEROCHE	460
X. An account of the voyages by BYRON, CARTERET et COOKE. By HAWKESWORTH	463
XI. A Journal of a voyage to the South-sea. For PARKINSON	467
XII. Philosophical Transactions Vol. LX. for the year 1770.	469
XIII.	

- XIII. VON BORN *Briefe über mineralogische Gegenstände* 496
- XIV. *Beyträge zur Wassergeschichte von BÖHMEN. 1ster Band* 507
- XV. MURRAY enumeratio librorum praecipuorum medici argumenti 511
- XVI. Diff. sur les vapeurs et les pertes de sang par M. HUNAUD 513
- XVII. KLINKOSCH progr. exponens hydrocephalum fetus rariorem eiusque causam 523
- XVIII. *Berlinische Sammlungen IIIter und IVter Band* 524
- XIX. COTYNNIUS diff. de aquaeductibus auris humanae internae 538
- XX. SIDRÉN diff. inaug. sistens observationes anatomicas circa infundibulum cerebri cet. 543
- XXI. BANG nervorum cervicalium anatomia 546
- XXII. HAASE diff. de gangliis nervorum 547
- XXIII. Nova physico medica 550
- XXIV. Continuatio indicis scriptorum physico medicorum, quae anno 1772 prodierunt 553

